

Punem țara înainte de orice, datoria înainte de propria persoană, suntem mândri știind că tot ceea ce facem este pentru România!

(Deviza Serviciului de Informații Externe)

PERISCOP

Anul XIV, nr. 3/55, iulie - septembrie 2021

**Publicație trimestrială a Asociației Cadrelor Militare
în Rezervă și în Retrageră din Serviciul de Informații Externe**

CONSULTANȚI:

Prof. dr. Ilie BĂDESCU – membru corespondent al Academiei Române

Conf. dr. Mihai MILCA – membru al conducerii Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România

Jurnalist - Dan ANDRONIC

COLEGIUL DE REDACȚIE:

Redactor-șef: I. Popa

Redactor-șef adjunct: A. Botez

Membri: C. Biriș, I. Constantin,
N. Gălățeanu, I. Gatea,
D. Ionescu, M. Manea, I. Pavel

Grafica: D. Roșu

SUMAR

EDITORIAL

- **România, încotro? pag. 6**
Un prestigios Institut de sondare a opiniei publice informează că aproape două treimi din populația României consideră că viața era mai bună cu trei decenii în urmă decât astăzi. (I. Popa)

SERVICII SECRETE

- **Spionaj și contraspionaj pe mapamond pag. 10**
 • Spionajul francez – un serviciu integrat • Angajat al Majestății Sale recrutat de ruși • Artiștii ruși – propagandiști ai meseriei de spion • Riscuri generate de revenirea jihadiștilor trimiși să lupte în Siria • Cutremur la vârful structurilor ucrainene de securitate • Spionii Mossad și economia de piață • Afganistan: politicienii dau vina pe serviciile secrete. (Al. Omeag)
- **Confruntări ale serviciilor secrete în apropierea granițelor țării noastre 19**
Arestarea în Belarus a 32 de cetățeni ruși s-a făcut în contextul unei operațiuni informativ-operative inițiată de Ucraina, prin care s-a urmărit capturarea unor autori de acte teroriste în Donbas. (A. Botez)
- **FIALKA – mașina de cifru a KGB pag. 21**
Bunăvoința suspectă a „prietenilor” de la răsărit a convins în final Ministerul Apărării Naționale să țină cont de opiniile experților din Centrul de Cifru și Transmisiuni Cifrate și să refuze „Calul troian” al sovieticilor. (P. Mureșan)
- **Saga defectorilor (V) pag. 24**
În mod simptomatic, Vladimir Vetrov a evidențiat prin propria-i biografie și predestinare disoluția unui sistem opresiv și inefficient care nu i-a supraviețuit decât câțiva ani. (M. Milca)
- **Înșelarea inamicului pag. 27**
Recent, CIA a declassificat două noi materiale despre acțiunile de propagandă subversivă desfășurate de SUA în timpul celui de-al Doilea Război Mondial. (I. Gatea)
- **Mort de două ori pag. 32**
Adevărata poveste a unuia dintre cele mai notorii cazuri de spionaj din timpul Războiului Rece, care dezvăluie lumea tenebroasă a ilegalilor KGB. (A. Fărău)

CULTURA DE SECURITATE, CULTURA POLITICĂ

- **Spionul care-i provoacă insomniile președintelui Autorității Naționale Palestiniene pag. 35**
Omul din umbră al jocurilor de culise din Orientul Mijlociu - Mohammed Dahlan - pare dispus la orice compromis pentru a se instala în fruntea Autorității Naționale Palestiniene, inclusiv la reconcilierea cu Mișcarea Hamas, care l-a expulzat din Fâșia Gaza. (Al. Omeag)
- **Spionii francezi și ruși acționau după aceleași reguli pag. 43**
Nu există deosebiri majore între metodele și mijloacele de muncă ale serviciilor secrete dintr-o democrație - Franța și cele servind un regim autoritar, fosta URSS, diferențele dintre Comitetul Securității Statului - KGB și Direcția Generală pentru Securitate Externă - DGSE ținând mai mult de ambițiile politice și resursele alocate. (A. Isac)
- **Sfârșitul unui trădător pag. 47**
Trădarea este singurul adevăr care dăinuie. (A. Zărnescu)
- **Controversatul colonel polonez Ryszard Kukliński pag. 50**
Dacă prejudiciile aduse prin colaborarea col. R. Kukliński cu CIA au vizat preponderent sistemul Tratatului de la Varșovia, cele produse ca urmare a trădării lui Pacepa au afectat exclusiv România. (I. Constantin)

ANALIZE POLITICO-STRATEGICE

- **Sfârșitul celui mai îndelungat conflict militar din istoria SUA pag. 57**
După 20 de ani de prezență militară pe teritoriul afgan, forțele NATO au lăsat țara chiar pe mâna celor pe care au promis să-i vâneze: talibanii, care neînțelegând nimic din lecțiile istoriei, au recurs la o lovitură de stat militară pentru a reveni la putere. (Al. Omeag)
- **Regiunea Mării Negre: dreptul forței versus forța dreptului pag. 68**
Incidente recente din zona Mării Negre au adus din nou în discuție vechea dispută între dreptul forței și forța dreptului. (A. Botez)
- **Trupele ruse de ocupație în Republica Moldova pag. 73**
Un amplu volum, semnat de un reputat istoric basarabean, prezintă implicarea Moscovei în operațiunile militare de pe Nistru în 1992, negocierile privind retragerea trupelor ruse după declararea independenței Republicii Moldova, statutul de ocupație al trupelor dislocate în prezent în raioanele din stânga Nistrului ale Republicii Moldova ș.a. (I. Constantin)
- **Viktor Orbán semnalizează dreapta și virează la stânga pag. 79**
Acțiunile iredentiste revizioniste ale Budapestei întâmpină o rezistență fermă în Slovacia și Ucraina, discreditând în același timp etnicii maghiari loiali statelor în care au rezidență. (A. Balogh)

MEMORIALISTICĂ, CONSEMNĂRI, DEZBATERI

- **Întâlnirea Ceaușescu – Dayan, un dialog cu valoare istoricăpag. 87**
Moshe Dayan: „În primul rând, apreciez foarte mult viziunea dumneavoastră asupra ansamblului situației internaționale, franchețea expunerii și calitatea ideilor, ca șef de stat și mare personalitate. Personal, acord o mare valoare fiecărui cuvânt pe care l-ați rostit aici”.
(I. Popa)
- **Nu te voi uita, Ierusalime! (III) pag. 118**
Zidul Plângerii: monument simbol al unei istorii de peste trei mii de ani.
(I. Ioniță-Colentina)

MOZAIC CULTURAL

- **„Periscop” în opinia cititorilor pag. 124**
Articolele publicate de revista Periscop continuă să fie comentate, răspândite și analizate cu spirit civic remarcabil nu doar de foști lucrători ai serviciilor de informații, dar și de cunoscuți reprezentanți ai mass-media, formatori de opinie. (Redacția)
- **Evocare: Neculai Trandafir pag. 127**
În ultima zi de sâmbătă a lunii august a acestui an ne-a părăsit pentru totdeauna un coleg și prieten drag: profesorul Neculai Trandafir.
(Redacția)

CUVÂNT DE ÎNVĂȚĂTURĂ

- **Mesajul Patriarhului Daniel pentru românii din diaspora pag. 132**
- **Cuvioasa Maica Parascheva pag. 135**
Sfânta Parascheva ne aduce nădejdea biruinței asupra patimilor, dezbinărilor și necazurilor din lume, prin iubirea smerită și atotputernică a Domnului Iisus Hristos. (M. Vîrtejanu)

DIN ACTIVITATEA ASOCIAȚIEIpag. 140

- *Reuniuni de lucru ale președinților asociațiilor cadrelor militare în rezervă și în retragere din Sistemul Național de Apărare, Ordine Publică și Siguranță Națională*
- *Ședința Consiliului director*
- *Distribuirea medicamentelor prescrise. (Biroul executiv al ACMRR)*

EDITORIAL

ROMÂNIA, ÎNCOTRO?

Dr. soc. Ioan C. Popa

Un prestigios Institut de sondare a opiniei publice informează că aproape două treimi din populația României consideră că viața era mai bună cu trei decenii în urmă decât astăzi. Un șofer de taxi, trecând pe lângă Palatul Parlamentului, afirmă fără ocolișuri: „*L-au omorât degeaba. România avea atunci un cuvânt de spus în lume*”. O vecină de bloc, revenită de mai bine de un deceniu în țară după peregrinări prin Israel și SUA, îmi spune sec: „*Încep să cred că era mai bine în epoca comunismului. Nu credeam că am să ajung vreodată să gândesc așa*”. Astfel de semnale, într-o formă sau alta, revin periodic în peisajul publicistic românesc, fapt ce atestă indubitabil că este vorba de o percepție ce tinde să se permanentizeze la nivelul mentalului colectiv.

Revenind la sondajul amintit: ce să însemne un asemenea răspuns al unei majorități semnificative a cetățenilor români? Mulți s-au grăbit să anunțe o reorientare spre trecutul totalitar nu prea îndepărtat, o nostalgie subită pentru „*conducătorul iubit*” și pentru atmosfera unei epoci de care credeam că ne-am desprins definitiv. Alții se întreabă oripilați cum de au fost uitate atât de repede cozile la alimente, programele inexistente de la televiziune, problemele legate de lumină, căldură și transport, ca să nu mai amintim de suferințele libertății de expresie sau de circulație. Oare așa să fie?

O analiză atentă a motivațiilor care stau în spatele răspunsului destul de tranșant al cetățenilor ne arată chestiuni simple de înțeles. Să enumerăm, pe scurt, câteva dintre ele. În mod cert, comunismul, ca ideologie totalitară, străin de spiritul poporului român și impus cu mari ingerințe din afară, a fost definitiv răsturnat și abandonat. Entuziasmul și marile speranțe cu care românii, în marea lor majoritate, au salutat și întâmpinat zorii libertății, care la vremea respectivă au impresionat o lume întreagă, par totuși de domeniul trecutului.

Locul lor a fost luat de scepticism, de o mare neîncredere în promisiunile clasei politice, de teama unui viitor nesigur și încetșos. Iar de vină nu este pandemia, care doar a turnat gaz pe foc. Când oamenii simpli se referă la epoca de dinainte de 1989, ei au în vedere înaintea de toate siguranța zilei de mâine, locul de muncă garantat, ordinea și securitatea personală a cetățeanului, posibilitatea de a-ți planifica anumite proiecte de familie și de a visa la vremuri mai bune. Ori, ce constatăm de trei decenii încoace? Un refren repetat obsedant de toate partidele care luptă să ajungă la guvernare: reforme, reforme, reforme în toate domeniile: economie, finanțe, sănătate, educație și învățământ, justiție etc.,

etc. Ce fac partidele când ajung la guvernare? În primul rând „reformează” instituțiile publice, adică îi pun pe liber pe toți funcționarii care au avut vreo legătură cu guvernarea anterioară, de-a valma, fără o analiză a competențelor, și își pun „oamenii lor”, nu neapărat cu performanțe profesionale, dar sigur obedienți față de linia partidului.

Apoi, urmează demararea „reformelor” promise în campanie. Unele sunt ajustate, temporizate sau chiar date uitării, pe motiv că una este programul electoral și altceva programul de guvernare. Certă rămâne doar insistența de a renunța și defăima tot ce s-a făcut sau inițiat în guvernarea anterioară, în plan legislativ, economic și social. Totul se reia de la capăt. Urmează iar un ciclu de așteptări și speranțe, iar acest scenariu se repetă obsedant de trei decenii încoace. Omul simplu ce să mai înțeleagă, în cine să mai aibă încredere? Instituțiile statului, căpușate cu impostori și „golite” de oameni competenți, alungați din diaspora și marginalizați neîncetat de o pleoră guralivă și negaționistă, și-au pierdut mult din prestația care să le confere autoritatea necesară exercitării atribuțiilor conferite, cel puțin formal, prin lege.

Acest proces de erodare a instituțiilor, de fărâmițare și distrugere economică a pornit chiar din zilele însângerate ale lui decembrie 1989. Lumea credea că, la câteva luni, sau, hai, după un an-doi de la acele evenimente, după ce *pasiunile revoluționare* se vor mai tempera, societatea românească va intra pe un făgaș al reformelor serioase, al adaptării și acomodării cu noua lume a secolului al XXI-lea. După atâtea *lecții istorice*, unele dintre ele tragice, altele încununate de triumf, aveam motive temeinice să sperăm că putem avansa pe o cale nouă, în care să eliminăm treptat toate racilele de care lumea devenise conștientă și să punem bazele unui edificiu durabil. Din păcate, nu s-a întâmplat așa. Cu o furie demnă de o cauză mai bună, a fost demonizată și aruncată la coș o întreagă epocă, cu economia ei, dar și cu oamenii care, prin sacrificii incommensurabile, reușiseră să ducă România la statutul de a nu mai avea datorie externă, caz unic în istoria lumii moderne, ba chiar să aibă și un plus în conturi de un miliard de dolari cash.

Normal ar fi fost să se analizeze sistematic, unitate economică cu unitate economică, să se stabilească ce este de păstrat, ce este de modernizat și ce trebuie într-adevăr radiat. Era nevoie, desigur, de un consens național în asemenea probleme de mare importanță pentru viitorul țării. Atunci când a existat consens, s-au înfăptuit lucruri remarcabile, în primul rând aderarea la NATO și Uniunea Europeană, cele două ancoră ale speranțelor și devenirii noastre post-decembriste. Dar apoi? Nu se vede niciun progres în ce privește dezvoltarea conștiinței civice democratice și patriotice, totul continuă să fie subordonat intereselor de partid care, firește, nu pot reprezenta interesele tuturor românilor, în pofida pretențiilor pe care acestea le clamează. Se resimte în viața politică o resuscitare a spiritului bolșevic, intransigent, ireconciliabil și revanșard, care imaginea dușmani pentru a dovedi că trebuie să lupte neconținut pentru asanarea vieții publice. Este vorba de un *neobolșevism sui-generis*, numit în mod greșit *neomarxism*, care nu are nicio legătură cu Marx (pe care, de altfel, cei mai mulți nici nu l-au citit), ci mai

degrabă cu spiritul lichidatorist al lui Lenin și Stalin, cei doi mari sectanți ai marxismului din secolul al XX-lea. În unele privințe, putem vorbi chiar de un *spirit maoist*, dacă ne amintim de principiul promovat de Mao în perioada sa de glorie (*Să combatem ceea ce susține dușmanul și să susținem ceea ce combate el!*).

Ceea ce se întâmplă la noi, se vede cu ochiul liber: se imaginează adversari care trebuie combătuți cu orice preț. Dar prețul este scump plătit de cetățeni și de țară, de o economie și de o administrație aflate în suferință. Așa se face că orice proiect început de unii este abandonat și tot așa, nu numai că batem pasul pe loc, dar chiar ne ducem pe tobogan.

Desigur, *nimeni nu e profet în țara lui*, cum afirmă o zicere înțeleaptă, însă orice problemă are soluția ei. Problemele noastre de astăzi au și ele soluții, firește, dar este tot mai limpede că acestea vor avea nevoie de o gestație mai îndelungată, nu lipsită de alte încercări și provocări.

PATRIA ROMÂNĂ**George Coșbuc**

(1866-1918)

Patria ne-a fost pământul
Unde ne-au trăit strămoșii,
Cei ce te-au bătut pe tine,
Baiazide, la Rovine,
Și la Neajlov te făcură
Fără dinți, Sinane,-n gură,
Și punând dușmanii-n juguri
Ei au frământat sub pluguri
Sângele Dumbrăvii-Roșii.
Asta-i patria română
Unde-au vitejit strămoșii!

Patria ne e pământul
Celor ce suntem în viață,
Cei ce ne iubim frățeste,
Ne dăm mâna românește:
Numai noi cu același nume,
Numai noi români pe lume
Toți de-aceeași soartă dată,
Suspinând cu toți odată
Și-având toți o bucurie;
Asta-i patria română
Și ea sfântă să ne fie!

Patria ne-o fi pământul
Unde ne-or trăi nepoții,
Și-ntr-o mândră Românie
De-o vrea cerul, în vecie,
S-or lupta să ne păzească
Limba, legea românească
Și vor face tot mai mare
Tot ce românismul are:
Asta-i patria cea dragă
Și-i dăm patriei române
Inima și viața-ntreagă!

SERVICII SECRETE**SPIONAJ ȘI CONTRASPIONAJ PE MAPAMOND****Alexandru Omeag****SPIONAJUL FRANCEZ – UN SERVICIU INTEGRAT**

● Preocupată să-și conserve imaginea de instituție de forță aflată în slujba cetățeanului, ***Direcția Generală pentru Securitate Externă – DGSE și-a lansat recent un nou site***, prin care cei interesați pot cunoaște misiunile și organizarea spionajului francez, posturi vacantei etc., prezentându-se opiniei publice ca fiind un „***serviciu integrat***”.

Observăm, în context, că ***DGSE a profitat de lansarea noii sale pagini de web pentru a se emancipa discret de imaginea Ministerului Apărării***, sub a cărui tutelă administrativă funcționează în continuare, site-ul din prezent fiind www.dgse.gouv.fr, fără a mai trece prin cel atașat ministerului, spre deosebire de cel al Direcției Generale pentru Securitate Internă: www.dgsi.interieur.gouv.fr.

Prezentându-se ca un serviciu „de informații” și o instituție „specială”, spionajul francez, condus din 2017 de diplomatul ***Bernard Emié***, are la dispoziție, prin lege, toate mijloacele pentru culegerea de informații (*spre deosebire de celelalte structuri autohtone de intelligence*): recrutarea de surse, operațiuni clandestine (*Serviciul Acțiuni*), interceptarea comunicațiilor sau cooperarea cu parteneri naționali și internaționali.

În opinia noastră, ***sublinierea insistentă a noțiunii de „serviciu integrat”***, nu este deloc întâmplătoare. Este chiar ***un avertisment destul de transparent la adresa unor politicieni „cultivați” de celelalte componente ale Comunității franceze de informații, care ar dori desființarea Direcției tehnice a DGSE și înființarea unei Agenții de interceptări independente***, care ar fluidiza diseminarea informațiilor obținute prin mijloace tehnice către beneficiarii legali.

Mesajul subliminal ar fi următorul: *spionajul francez rămâne ca un tot unitar și orice tentativă de a-l diviza sau lipsi de actualele prerogative va fi considerată „un atac direct la propriul ADN.”*

● ***Problema „serviciilor integrate” nu pare a fi pe placul politicianilor de pe malurile Senei***, care au „tras sfori” inclusiv când s-a pus problema numirii unui ***nou șef al Direcției de Informații Militare (DRM)***. Astfel, ***generalul Bertrand Toujouse***, propus și validat de Ministerul Apărării ca Director al DRM la finele lunii martie 2021, odată instalat în fruntea spionajului militar, s-a angajat într-un amplu program de reforme, vizând cu prioritate ***constituirea de colective integrate*** (*operativi, analiști, cartografi, experți IT...*), pentru gestionarea

anumitor tematici majore, după modelul „centrelor de misiune” lansat de americani.

Dar, surpriză!!! Nominalizarea nu a fost însă publicată în Monitorul Oficial, iar la jumătatea lunii august a.c. **postul de Director al Direcției de Informații Militare a fost atribuit generalului Eric Vidaud**, fostul șef al Comandamentului pentru Operațiuni Speciale-COS, **considerat mai flexibil decât Bertrand Toujouse în relațiile profesionale cu liderii celorlalte structuri ale Comunității de informații din Franța**.

Ultimul a primit, drept consolare, postul de director al COS, care îl nemulțumește: Direcția de Informații Militare are statut de „*administrație centrală*” și este condusă, de regulă, de un general cu patru stele (trei pentru directorul COS), astfel că unii ziariști francezi nu ezită să vorbească despre un adevărat „*război al stelelor*”.

Surse militare bine informate susțin că deși șeful statului numește directorul DRM în Consiliul de miniștri, este pentru prima dată în istoria spionajului militar când președintele ezită nepermis de mult și apoi respinge propunerea Ministerului Apărării. Mai mult, se vehiculează ideea că **decizia lui Emmanuel Macron ar fi fost influențată de patronul DGSE, îngrijorat de apariția unui potențial concurent în sfera deciziilor politice de la Palatul Élysée**.

ANGAJAT AL MAJESTATII SALE RECRUTAT DE RUȘI

La 10 august 2021, *David Smith*, angajat al Ambasadei britanice la Berlin, a fost arestat de ofițeri ai Biroului Federal de Investigații Criminale (Bundeskriminalamt- BKA), sub acuzația de spionaj în favoarea Federației Ruse, în urma unei anchete comune a autorităților engleze și germane.

„**Beculețul**” lucrătorilor din BKA s-a aprins când, în urma unui control financiar încrucișat, de rutină, s-a constatat că **angajatul misiunii diplomatice nu mai folosea de câteva luni cardurile de credit/debit și nici retrageri din conturile sale bancare pentru a achita facturile curente sau satisfacerea unor nevoi personale**, legate de hrana zilnică, deplasări, participarea la activități sociale etc. Concluzia a fost una singură: David Smith ar avea, probabil, o sursă de venituri cash, de la o grupare a criminalității organizate sau de la un serviciu de spionaj străin.

Urmarea a fost cea firească: **situația a fost semnalată contraspionajului autohton, dar și celui britanic**, având în vedere că suspectul, deși fără imunitate diplomatică, își desfășura activitatea în cadrul Ambasadei Marii Britanii. S-au dispus măsuri specifice de monitorizare (filaj, interceptări audio-video, interpunerea de agenți provocatori etc.), inclusiv percheziții la domiciliu și în autoturismul *Ford Fiesta*, proprietate personală, pe baza cărora s-a dispus arestarea.

David Smith (57 de ani), cetățean britanic rezident în Potsdam, căsătorit cu o ucraineană cu origini ruse, lucra ca agent de securitate, având un dublu statut

profesional: „*angajat local*” (pentru autoritățile germane), respectiv „*angajat cu contract în slujba guvernului Majestății Sale*” (pentru britanici). Acesta ar fi început să lucreze pentru un ofițer rus sub acoperire cel mai târziu din noiembrie 2020, căruia îi furniza informații de la locul de muncă. Deși postul ocupat nu-i oferea acces la informații clasificate, David era remunerat periodic, fie și pentru simplul motiv că, pentru ruși, ambasadele statelor membre NATO constituie un obiectiv de penetrat prioritar.

Puținele date „*scăpate*” de contraspionajul britanic (MI-5) îl prezintă pe David Smith ca fiind „*un om de dreapta, cu o personalitate complexă: pasionat de istoria recentă, interesat în mod egal de acțiunile trupelor naziste și sovietice, uimit de puterea psihologiei, cu o afecțiune deosebită pentru jucăriile din pluș, îndeosebi urși.*”

După arestare, David Smith a fost acuzat oficial de către judecătorii Curții Federale de Justiție din Karlsruhe de „*suspiciuni infracționale legate de activități ca agent de informații*”. Pentru o mai corectă încadrare juridică, Tribunalul așteaptă însă de la anchetatori detalii privind statutul ofițerului rus de legătură (*diplomat, cu acoperire neconvențională, clandestin etc.*), precum și în legătură cu nivelul remunerării și motivațiile trădării.

ARTIȘTII RUȘI – PROPAGANDIȘTI AI MESERIEI DE SPION

Directorul Serviciului de Informații Externe (*Slujba Vneșnei Razvedki - SVR*) al Federației Ruse, **Serghei Narîșkin**, a subliniat **importanța implicării oamenilor de cultură și artă** (artiști, scriitori, regizori de teatru și film etc.) **în realizarea unor „produse” specifice care să fie dedicate muncii pline de patriotism a ofițerilor de informații.**

Apreciind că un asemenea demers civic va ajuta la popularizarea unei profesii aproape deloc mediatizate, patronul SVR a precizat: „*Doar un cerc foarte restrâns de colegi din conducere știe despre activitatea ofițerului operativ și, cu atât mai puțin, despre operațiunile de spionaj realizate în mod strălucit de acești eroi necunoscuți. Poate că, pe alocuri, există o oarecare nedreptate în ceea ce-i privește. Iată de ce încercăm să implicăm artiști, scriitori, scenariști ș.a., în crearea de lucrări despre profesia lucrătorului din umbră.*”

Din partea Serviciului de Informații Externe, un astfel de proiect, „sensibil atât pentru noi, cât și pentru societatea civilă”, vă fi coordonat de Șeful biroului de presă al SVR, Serghei Ivanov, care a menționat câteva dintre activitățile culturale care pot fi utile ofițerilor de informații în popularizarea profesiei. Potrivit acestuia, temele pentru proiecte sunt propuse atât de spioni, cât și de autori.

*

Ziariști de investigații cu conexiuni în serviciile ucrainene de securitate acreditează tot mai frecvent ideea conform căreia **Serghei Narîșkin ar putea deveni viitorul președinte al Federației Ruse**, țară „care reprezintă o amenințare existențială pentru Ucraina.” Actualul șef al spionajului rus „a fost

tot timpul aproape de Vladimir Putin și este la fel de experimentat ca și actualul lider de la Kremlin, însă mult mai inteligent și echilibrat decât acesta.”

PAKISTAN: RISCURI GENERATE DE REVENIREA JIHADISTILOR TRIMISI SA LUPTE IN SIRIA

La finele lunii iulie 2021, ***o delegație de nivel a spionajului pakistanez (Inter-Services Intelligence – ISI) a efectuat o vizită discretă la Teheran***, pentru consultări cu ***secretarul Consiliului Suprem al Securității Naționale, general-maior Ali Shamkhani***. Întrunirea a avut loc ***la solicitarea autorităților de la Islamabad, preocupate de posibila revenire în Pakistan a combatanților milițiilor šiite pakistaneze din Liwa Zainebiyun (Brigada poporului lui Zaynab), aflați temporar în Siria***.

Combatanții pakistanezi din *Liwa Zainebiyun* au fost recrutați în Iran și Pakistan de către Corpul Gardienilor Revoluției Islamice (pasdaranii), instruiți și trimiși în Siria în 2013 pentru a lupta alături de forțele guvernamentale în sprijinul președintelui Bashar al-Assad. În prezent, ***pe fondul acalmiei din regiune, autoritățile de la Teheran par decise să-și demobilizeze o parte din forțele aflate în Siria***, inclusiv cei aproape 7000 dintre luptătorii Brigăzii poporului lui Zaynab.

Temându-se de exacerbarea tensiunilor interconfesionale într-un Pakistan majoritar sunnit, ***guvernul de la Islamabad și-ar dori să evite revenirea în țară a jihadiștilor milițiilor šiite retrase din Siria***. Generalul Ali Shamkhani și-a asigurat oaspeții că ***„se va găsi o soluție pentru a nu submina relația bilaterală iraniano-pakistaneză”***, în condițiile în care aproape toți membrii Liwa Zainebiyun doresc să revină în Pakistanul natal.

Câteva mii dintre aceștia au reușit deja să intre clandestin în Pakistan, însă Poliția Națională a declanșat o vastă operațiune de capturare a acestora, soldată cu peste 300 de arestări din rândul membrilor milițiilor *Liwa Zainebiyun*. De asemenea, în cursul lunii iulie a.c., structurile antiteroriste din *Punjab* au anihilat o grupare extremistă, formată din șapte jihadiști, care plănuiau „atacuri teroriste asupra unor ținte sunnite”. A fost o operațiune complexă, coordonată de ***ISI***, cu sprijinul celorlalte două servicii de informații: ***Intelligence Bureau*** (securitatea internă) și ***Military Intelligence*** (spionajul militar).

Preocupate să mențină pe linia de plutire relația cu vecinul său din sud-est, ***autoritățile de la Teheran au sugerat delegației pakistaneze câteva variante pentru dislocarea din teatrul sirian a combatanților Brigăzii poporului lui Zaynab***, dintre care două au fost reținute pentru eventuale noi consultări bilaterale:

→ ***„reconversia”*** surplusului de jihadiști în profitul Yemenului, unde ar trebui să lupte alături de rebelii houthi, šiiti apropiați de Iran, însă foarte puțini ar accepta noua dislocare pentru care li s-a promis o soldă lunară de aproximativ 500 de dolari;

→ **revenirea** combatanților Liwa Zainebiyun în Iran, unde au fost de altfel antrenați, și integrarea lor în forțele paramilitare **Bassijdi** (*miliții voluntare, recunoscute oficial, implicate în probleme moral-religioase impuse de respectarea învățăturilor Coranului*), sau în formațiunile de grăniceri (*așa cum s-a procedat anterior cu jihadiștii din Liwa Fatemiyoun, reveniți tot de pe frontul sirian*).

CUTREMUR LA VÂRFUL STRUCTURILOR UCRAINENE DE SECURITATE

► *O vară extrem de fierbinte la Kiev pentru serviciile secrete și structurile de forță din Ucraina*, care a debutat la 15 iulie 2021, odată cu **demisia** surprinzătoare (pentru unii!!!) a influentului politician și om de afaceri **Arsen Avakov**, aflat **de șapte ani la conducerea Ministerului de Interne**, principalul punct de contact al delegațiilor occidentale interesate să investească în piața ucraineană de securitate, prin firmele controlate de fiul său, Oleksandr Avakov.

Surse apropiate șefului statului susțin că „**gestul de onoare**” al atotputernicului ministru **i-ar fi fost sugerat chiar de președintele Volodimir Zelenski**, în urma presiunilor opoziției și ale organizațiilor pentru apărarea drepturilor omului, care îl acuză de brutalitatea forțelor de ordine, corupție și eșec total în reformarea Poliției.

Scăpat de „*o piatră de moară*” cu rol major și influențe puternice în organisme de securitate și apărare, la finele lunii iulie a.c. șeful statului a semnat o duzină de decrete prezidențiale, prin care a schimbat titularii unor posturi-cheie din spionaj, structurile de combatere a terorismului, contraspionaj sau Ministerul Apărării.

► **Serviciul de Securitate al Ucrainei** (*Slujba Bezpeki Ukraini -SBU*), reticent la orice propunere de reformare și preocupat mai mult de creșterea puterii serviciilor concurente, **a suferit cele mai multe modificări organizatorice**, soldate cu schimbarea unor comandanți aflați la nivelele superioare de conducere. Președintele ucrainean afirmă că asemenea „*ajustări*” vor permite o mai rapidă implementare a prevederilor viitoarei Legi a SBU, care ar urma să fie votată de Rada Supremă (*Parlamentul*), la deschiderea sesiunii de toamnă a forului legislativ.

Printre cei demisi îi regăsim pe **Ruslan Baranetski** (prim-adjunct al Diviziei pentru combaterea terorismului), **Vasil Maliuk** (prim-adjunct al Diviziei pentru combaterea corupției și a criminalității organizate) și **Oleksi Kornitciuk** – șeful contraspionajului în domeniul securității informațiilor. În SBU, numirile înlocuitorilor întârzie să apară. Există, totuși, o excepție: **Sergi Andrușcenko**, „uns” ca prim-adjunct al șefului Diviziei antiteroriste.

► **Frenezia schimbărilor a lovit și Ministerul Apărării**, unde **generalul-colonel Ruslan Komceak**, Comandantul-șef al Forțelor Armate, a fost înlocuit cu **generalul-locotenent Valeri Zalujnîi**, președintele Volodimir Zelenski dorind să pună astfel capăt conflictului prelungit dintre **Andrei Taran**, ministrul

apărării, și deținătorul celui mai înalt post din conducerea Armatei ucrainene. La 28 iulie a.c., **au urmat alte destituiri**: șeful Statului Major General, comandantul Trupelor de Asalt Aerian și comandantul Forțelor Operaționale Reunite.

► La 23 iulie, a urmat **decapitarea conducerii Serviciului de Informații Externe** (*Slujba Vovnișnoi Rozvidki Ukraini – SZRU*), prin numirea noului director (**General-maior în rezervă Oleksandr Litvinenko**) și a adjunctului său, **Oleh Sinaiko**, ambii foști în conducerea Consiliului Național pentru Apărare și Securitate Națională. Noul șef al spionajului ucrainean a intrat în SBU (securitatea internă) în 1994, după ce absolvise, în același an, Institutul de Criptografie, Telecomunicații și Informatică al Academiei FSB de la Moscova (sic!!!). Din 2015, a fost trecut „pe linie moartă” și supus unor verificări minuțioase, al căror rezultat nu este cunoscut. Indiferent însă de antecedente, președintele Volodimir Zelenski și-a asumat întreaga responsabilitate a unei astfel de decizii.

Jurnaliști ucraineni ai unui tabloid autohton lansează ideea conform căreia **demiterea fostului patron al spionajului – Valeri Kondratiuk** – numit în funcție în iulie 2020 și **etichetat de ruși ca fiind „omul CIA”, ar avea legătură cu cazul judecătorului ucrainean Mikola Chaus**, aflat în atenția Biroului Național Anticorupție. Refugiat în Republica Moldova, acesta a fost răpit din Chișinău și adus la Kiev, ceea ce a provocat iritarea structurilor de intelligence moldovene, care nici măcar nu au fost informate.

*

Regizorul din umbră al acestor manevre este Andrei Iermak, șeful Administrației prezidențiale, fost producător de cinema, avocat, unul dintre cei mai apropiați oameni ai șefului statului, **numărul doi, de facto, al puterii de la Kiev**. Acesta se cunoștea destul de bine cu actualul director al SZRU, însă relațiile dintre cei doi s-au răcit, după ce Denis Iermak, fiul cel mic al lui Andrei, a fost acuzat de corupție (vinderea de influență pentru ocuparea unor posturi în aparatul de stat). Ancheta deschisă de Biroul Național Anticorupție „s-a împotmolit” în birocrăția ucraineană, dosarul a fost clasat, iar relațiile dintre Andrei Iermak și Oleksandr Litvinenko s-au reîncălzit.

SPIONII MOSSAD ȘI ECONOMIA DE PIAȚĂ

Foștii ofițeri de intelligence sunt „vânași” cu prioritate de firmele de head hunting din Occident, care caută să încadreze în posturi de top-management profesioniști cu experiență în conducerea/coordonarea unor afaceri sensibile, cu prioritate în domeniul securității cibernetice sau al protejării invențiilor, metodologiilor de fabricație, personalului cu acces la date sensibile etc. În ultimul timp însă, unii dintre aceștia și-au deschis propriile afaceri, cele patronate de foști șefi ai structurilor israeliene de intelligence fiind printre cele mai performante.

După ce într-un număr mai vechi al revistei noastre ați făcut cunoștință cu *NSO Group Technologies* și faimosul său program-spion *Pegasus*, dezvoltat

de ofițeri-rezerviști ai celebrei unități 8200 a Armatei israeliene (*un fel de NSA evreiesc*), încercăm astăzi să vă reținem atenția cu alte două „investiții de intelligence”.

- Reconfigurarea structurii Knessetului l-a îndepărtat momentan de reflectoarele scenei politice israeliene pe generalul **Danny Yatom**, *fostul patron al Mossad* (1996-1998), ex-șef de cabinet al premierului Ehud Barak și, în prezent, membru activ al Partidului Likud. După ce a eșuat în tentativa de a înființa o nouă formațiune politică cu care să participe la alegerile din martie 2021 (un fel de Partid al pensionarilor!), **Danny Yatom** s-a concentrat pe ceea ce știe să facă mai bine: adică afaceri, ca *președinte al CIY Global*.

Formată din veterani ai structurilor israeliene de informații și securitate, CIY Global acordă consultanță în organizarea și desfășurarea campaniilor electorale, fiind capabilă să neutralizeze orice „virus electoral” din mediul on line, să lanseze propriile atacuri cibernetice și să recurgă la „măsurile subversive, care rămân de discutat cu clientul!”

În conducerea companiei, fostul patron al Mossad este asistat de **Steve Jarding** (fondatorul companiei), expert în comunicare, fost profesor la Harvard Kennedy School și **Nevo Cohen**, specialist în „publicitate țintită”. Deviza cu care CIY Global își selectează clienții, spune multe despre profesionalismul salariaților săi: „*Cu un șef al Mossad, un profesor de la Harvard și o echipă de experți IT care îți organizează campania electorală, succesul este chiar după colț!*”

- Acum câțiva ani, lua ființă în Israel un modest cabinet de consultanță, **Labyrinth**, specializat în obținerea de informații din surse deschise (OSINT), în fruntea căruia se aflau doi foști ofițeri ai structurilor militare de intelligence autohtone: **Gideon Harari** și **Yahel Arnon**. Compania, cu venituri în creștere an de an și *personal provenit din rândul structurilor de informații și securitate*, efectuează: investigații complexe asupra persoanelor, cu accent pe cercetarea antecedentelor; supravegherea angajaților, pentru a identifica potențiale scurgeri/furturi de informații; teste de intruziune, în scopul depistării eventualelor breșe de securitate.

Succesul firmei se datorează atât profesionalismului foștilor spioni, cât și prestigiului **Consiliului consultativ**, din care fac parte, printre alții: **Tamir Pardo**, *fostul patron al Mossad* (2011-2016), **Generalul-maior Amos Yadlin**, *fost director al spionajului militar – Aman* (2006-2010), **Roni Alsheich**, *ex-director adjunct al Shin Bet* (securitatea internă), **Günter Heiss**, *fostul coordonator al serviciilor germane de informații* etc.

AFGANISTAN: POLITICIENII DAU VINA PE SERVICIILE SECRETE

☉ În cadrul unei uniuni de urgență a Comisiei pentru Afaceri Externe a Camerei Comunelor, *șeful diplomației britanice – Dominic Raab – a fost criticat dur atât de parlamentarii puterii, cât și de cei ai opoziției, care i-au reproșat*

„reacția nepermis de lentă la criza din Afganistan”. În răspunsurile la întrebările deputaților, ministrul de externe a precizat că:

- deciziile sale au avut la bază evaluările primite de la Comitetul Reunit pentru Informații (*Joint Intelligence Committee*), organism interdisciplinar care coordonează agențiile de informații ale Marii Britanii în emiterea de rapoarte despre probleme presante de securitate;

- evaluările pe care le-a primit la Foreign Office arătau că guvernul pro-occidental al președintelui afgan Ashraf Ghani va fi amenințat de talibani în urma retragerii trupelor occidentale, însă nu va pierde controlul Kabulului mai devreme de sfârșitul anului 2021;

- **căderea rapidă a capitalei afgane în fața talibanilor a luat prin surprindere Comunitatea britanică de informații** și, în consecință, guvernul în ansamblu. De vină ar fi și **„optimismul poate nejustificat al unor rapoarte, deși opinii similare au fost larg împărtășite în cadrul Alianței Nord-Atlantice. Toate părțile implicate ar trebui să tragă un semnal de alarmă cu privire la acuratețea rapoartelor de intelligence”.**

*

Șeful diplomației britanice a evitat însă orice referiri la un **raport primit la 22 iulie a.c. de la Joint Intelligence Committee**, care avertiza că **„blocarea negocierilor de pace și retragerea trupelor SUA și NATO vor favoriza foarte probabil căderea orașelor, prăbușirea forțelor de securitate afgane, cucerirea rapidă a capitalei și revenirea la putere a talibanilor”.** Documentul comun al structurilor de intelligence atrăgea atenția că „Ambasada Majestății Sale ar trebui să se închidă dacă securitatea se deteriorează”.

● În Bundestag (Parlamentul), **Serviciul de Informații Externe (Bundesnachrichtendienst – BND) a fost aspru criticat pentru că nu a anticipat rapiditatea ofensivei talibane**, apreciindu-se că **„gestionarea defectuoasă a situației din Afganistan reprezintă un dezastru iminent pentru interesele germane”.**

Mai mult, unii deputați, care au pus sub semnul întrebării eficiența și competența BND, au solicitat **constituirea unei Comisii parlamentare de anchetă**, considerând că **„serviciile de informații germane nu au reușit să înțeleagă la timp dinamica mai largă a societății afgane, marcată de lipsa evidentă de încredere a forțelor de securitate autohtone în propriul guvern, care le-a determinat să se predea în masă talibanilor”.**

● **Analizele agențiilor Comunității de informații americane cu privire la dinamica insurgenței talibanilor în Afganistan au devenit progresiv sumbre în timpul verii**, dar nu au oferit termene precise ale dezastrului iminent. De altfel, într-un discurs recent, **președintele Joe Biden a recunoscut că Administrația democrată s-a bazat pe „estimări inexacte cu privire la capacitatea talibanilor de a depăși apărarea guvernului afgan.”**

Realitatea este, însă, mai nuanțată. **Agenția Centrală de Informații**, bine „reprezentată” în teatrul de operațiuni din Afganistan, **și-a revizuit continuu**

evaluările privind războiul civil și intențiile talibanilor. Spre deosebire de „consensul” celorlalte structuri de intelligence („talibanii ar putea rămâne la putere timp de doi ani după o retragere militară americană”) rapoartele CIA deveneau tot mai pesimiste: ***„guvernul afgan, serviciile sale de informații și componentele militare, nu vor putea rezista unui atac taliban asupra capitalei și a altor centre urbane importante”.***

Se pare că ***pesimismul analiștilor de la Langley nu a fost receptat în mod corect de liderul de la Casa Albă.*** Dorind o retragere cât mai rapidă, ***președintele Joe Biden și-a bazat o mare parte din procesul de luare a deciziilor pe evaluările anterioare ale Comunității de informații,*** care a proiectat un ritm mai puțin alert al schimbărilor din Afganistan. De exemplu, ***un raport din luna aprilie 2021 sugera că talibanii se aflau la cel puțin 18 luni distanță de a putea cuceri Kabulul (sic!!!).***

*

Jurnaliști americani susțin că, la 25 august a.c., William Burns, directorul CIA, ar fi avut o întâlnire confidențială cu liderul taliban Abdul Ghani Baradar, fără a oferi însă niciun fel de detalii privind locul discuțiilor sau problemele abordate.

CONFRUNTĂRI ALE SERVICIILOR SECRETE ÎN APROPIEREA GRANIȚELOR ȚĂRII NOASTRE

Alexandru Botez

La sfârșitul lunii iulie 2021, o informație uluitoare a fost difuzată de agențiile internaționale de știri privind **arestarea în Belarus a 32 de cetățeni ruși, care ar fi fost membrii unei firme private controlate de autoritățile de la Kremlin.**

Informația era însoțită de fotografii din diferite momente ale acestei operațiuni executată de ofițeri ai Comitetului Securității Statului – KGB din Belarus și o declarație a secretarului Consiliului de Securitate din această țară, generalul Andrei Ravkov, din care rezulta că cetățenii ruși arestați făceau parte din

compania privată de securitate Wagner din Federația Rusă și aveau ordine „*să acționeze pentru destabilizarea situației interne din Belarus în timpul campaniei electorale pentru alegerile prezidențiale*” (în curs de desfășurare în acel moment în Belarus).

Evenimentele ulterioare din această țară, pe fondul contestării realegerii lui Aleksandr Lukașenko, au distras atenția mass-media de la acest incident.

Abia la 8 septembrie, CNN a reluat subiectul, prin publicarea unei ample anchete jurnalistice efectuate la Minsk și Kiev, care aruncă o cu totul altă lumină asupra celor întâmplate în capitala Belarus.

Astfel, ziariștii americani Matthew Chance și Zahra Ullah, bazându-se pe o serie de dezvăluiri obținute din partea unor ofițeri cu poziții importante în serviciile de informații ucrainene, relevă că **în realitate a fost vorba de o operațiune inițiată și dirijată de ucrainenii în colaborare cu CIA, vizând identificarea unor cetățeni ruși care au comis crime de război pe teritoriul Ucrainei, ademenirea să tranziteze această țară, arestarea și în final condamnarea lor.**

În acest scop, pe Internet a fost înființată o firmă fictivă de securitate, care oferea locuri de muncă în Venezuela pentru paza unor câmpuri petroliere, cu un salariu lunar de 5.000 dolari. Pentru a ajunge în America de Sud, contractanții urmau să fie transportați cu avionul în Turcia și apoi în Venezuela. Pentru a ajunge în Turcia era prevăzut să se apeleze la o cursă aeriană care făcea escală la Kiev, unde suspecții de crime de război ar fi fost arestați.

Prima parte a planului s-a soldat cu rezultate spectaculoase. Amatorilor de salarii grase în Venezuela li s-a cerut să-și probeze abilitățile pentru locurile de muncă dorite. Ca urmare, inițiatorii operațiunii au intrat în posesia dovezilor

trimise de solicitanți din care rezulta experiența lor militară, inclusiv despre acțiunile la care au participat (copii ale documentelor de identitate, alte documente, fotografii și filme video).

Ziariștilor americani le-au fost arătate de surse din serviciile de informații ucrainene mărturii explicite, fotografii și un film video din care rezulta că persoanele de la care au fost obținute au participat nemijlocit la doborârea avionului malaieziez MH17. De asemenea, alți patru cetățeni ruși au trimis copii ale unor documente și fotografii din care rezultă implicarea lor în doborârea unui avion militar ucrainean, soldat cu moartea a 70 de oameni.

După cât se pare, ucrainenii au intrat în acest fel în posesia unei adevărate baze de date de prima mână despre implicarea rușilor în agresiunile militare de pe teritoriul Ucrainei, după ocuparea în anul 2014 a Peninsulei Crimeea.

Aceleași surse au confirmat că ***serviciile de informații americane au cunoscut despre această operațiune, sprijinind-o financiar, cu mijloace tehnice și acordând consultanță de specialitate.***

A intervenit însă Pandemia Covid-19, respectiv perturbările determinate de măsurile de prevenire adoptate de unele state inclusiv în domeniul transporturilor aeriene, care au împiedicat deplasarea pe calea aerului așa-zișilor contractori din Rusia în Turcia, cu tranzit la Kiev. S-a apelat atunci la varianta transportării cu autobuzul în Belarus, de unde, tot prin Ucraina, trebuiau să ajungă la Istanbul și apoi, pasă-mi-te, în Venezuela.

În acel moment a intervenit KGB belarus, alarmat de prezența suspectă a celor 32 de cetățeni ruși, pe care i-a arestat fără nici un fel de menajamente. Un fost consilier al președintelui Lukașenko a relatat ziariștilor americani că *„inițial, autoritățile de la Minsk au crezut sincer că era vorba de o grupare care avea misiunea de a destabiliza situația internă din Belarus în contextul alegerilor prezidențiale”*.

Într-o încercare de a salva situația, la câteva zile după arestările de la Minsk, președintele ucrainean Volodymyr Zelensky a avut o convorbire telefonică cu Aleksandr Lukașenko, solicitându-i ca *„persoanele suspecte de activități teroriste pe teritoriul Ucrainei să ne fie puse la dispoziție, în conformitate cu prevederile legislației internaționale în vigoare”*. Cum era de așteptat, cererea a fost respinsă de liderul de la Minsk.

În orice caz, sursele ucrainene contactate de ziariștii americani au recunoscut că operațiunea s-a soldat cu un eșec pentru serviciul militar de informații al Ucrainei, la care a lucrat 18 luni.

FIALKA – MAȘINA DE CIFRU A KGB

Petre Mureșan

La începutul Războiului Rece, *Comitetul Securității Statului al URSS – KGB a cerut cercetătorilor și oamenilor de știință autohtoni să descopere o metodă infailibilă de cifrare a mesajelor pe care URSS le schimba cu aliații din recent-creatul Tratat de la Varșovia*, misiune ce părea imposibilă după ce sistemul criptografic al celebrei mașini germane *Enigma* nu mai era un secret. Noul sistem de comunicare cifrată trebuia să fie nu doar foarte sigur, dar și să poată fi folosit în mai multe limbi: poloneză, germană, română, maghiară, spaniolă și, bineînțeles, rusă.

Astfel, a apărut versiunea modernizată a *Fialka* (*Violeta, în limba rusă*) care, în 1956, înlocuise sistemul de criptare *Albatros* – o mașină de cifrat, tot sovietică. Mașina era similară cu *Sigaba* americană, KL-7 și - într-o oarecare măsură - cu *Enigma*. Din acest motiv, mașina se mai numea „*Enigma Rusă*”. M-125 original a fost urmat de M-125-3M la mijlocul anilor 1960 și a rămas în uz până la începutul anilor 1990.

La începutul anului 1970, mașinile de cifru Fialka M-125 au fost introduse în funcțiune de majoritatea țărilor socialiste semnatare ale Pactului de la Varșovia, fiind folosite până la căderea comunismului și destrămarea Uniunii Sovietice. Fiecare țară a Pactului de la Varșovia avea propria versiune Fialka personalizată, adaptată pentru limba locală, propria tastatură și cap de imprimare. În plus, cablarea roților de codare era diferită pentru fiecare țară. Restul mașinii era identic. Cele mai multe dintre mașini erau capabile să comunice fie în scrierea latină, fie în cea chirilică). A existat și o versiune standard - doar rusă.

La fel ca și *Enigma*, mașina de cifru *Fialka* folosea roți electromecanice de cifrare pentru a mixa literele tastate pe claviatură. La fiecare apăsare pe o tastă, roțile se deplasau într-o poziție nouă, schimbând astfel efectiv cablajul și, prin urmare, înlocuirea alfabetului pentru următoarea literă introdusă. Aici se termina asemănarea cu *Enigma*.

În loc să prezinte ieșirea pe un panou de lampă, *Fialka* imprima litera codată direct pe o bandă de hârtie, sau într-un cod digital de 5 biți, la fel ca și *Codul Baudot* al unei mașini teletip. În plus, *Fialka* era echipată cu un transmițător de bandă de hârtie care putea fi utilizată pentru a transmite sau duplica un mesaj. Toate acestea dovedeau că, ***încă din timpul celui de-al doilea Război Mondial, rușii cunoșteau în mod clar unele dintre defectele proiectării Enigmei și ale procedurilor sale de operare***, deoarece implementaseră o serie de îmbunătățiri.

Astfel, *Fialka* înlătura în bună parte neajunsurile mașinii *Enigma*. Funcționând cu 10 rotoare de litere, față de 3 – 4 ale predecesoarei sale, criptarea era mai bine securizată. Fiecare rotație permitea cifrarea individuală a literelor, în condițiile în care *Fialka* genera milioane de combinații. Conform unor criptanaliști ai *National Security Agency* specializați în decriptarea comunicărilor secrete sovietice, cifrarea era aproape perfectă, încât nu putea fi decriptată decât în urma unor erori umane, sustrageri de material criptografic sau trădări.

Este și părerea avizată a lui ***Stephen Budiansky*** care, în cartea sa „*Războinicii codurilor*”, preciza: „***Dintotdeauna a fost mult mai ușor să crezi, decât să decriptezi un sistem criptografic perfect. Spargerile de coduri anunțate de SUA și URSS în timpul Războiului Rece s-au produs prin metode «directe» (sustragerea cheilor de cifrare) sau din cauza unor greșeli grave în aplicarea regulilor muncii de cifru***”.

Folosit de militari, sistemul criptografic *Fialka* a fost unul dintre cele mai bine păzite secrete, astfel încât specialiștii instruiți să-l folosească erau obligați să semneze un angajament special, în care, printre altele, se preciza că nu puteau călători în străinătate timp de doi ani de la ieșirea din activitate, restricții impuse și membrilor de familie.

Chiar dacă asemenea sisteme de cifrare sunt în prezent depășite, ele trezind interesul doar unor pasionați de tot ceea ce este legat de criptologie și spionaj, ***existența Fialka a rămas învăluită în mister până în 2005***. Din 2020, unul dintre primele exemplare ale acesteia este expus în Muzeul spionajului KGB, din New York.

La timpul ei, *Fialka* a fost, fără îndoială, ***una dintre cele mai performante mașini cu rotor construite vreodată***, piatră de temelie a epocii cifrurilor electromecanice, vestitoare a viitorului, în care ***calculatorul, tehnicile de decriptare și revoluția digitală au trecut în istorie și faimoasa mașină de cifrat a KGB***.

*

* *

Criptologi români de prestigiu susțin că Legea privind cifrul de stat în România, în vigoare la data promovării proiectului „*Fialka*”, nu permitea folosirea unui sistem de cifrare în organismele guvernamentale fără ca acesta să fie examinat și, în final, avizat să intre în funcțiune de către un organism specializat al Centrului de Cifru și Transmisiuni Cifrate.

Administrativ, **sistemul de comunicații al României cu Comandamentul Tratatului de la Varșovia era în grija Ministerului Apărării Naționale**, care a fost de acord să utilizeze un sistem de cifru cu chei aleatoare de unică folosință (produse pe bază de reciprocitate). **Aceste legături erau însă sporadice și, în cazul României, se limitau strict la verificarea funcționalității liniei de legătură protejate prin sistemul cu „cheie de unică folosință” (one time tape).** Colaborarea privilegiată a Uniunii Sovietice cu celelalte țări membre ale Tratatului de la Varșovia ar putea fi demonstrată și prin modul în care a fost pregătită, coordonată și declanșată intervenția în Cehoslovacia din anul 1968.

De reținut și faptul că Uniunea Sovietică, împreună cu Republica Democrată Germană, au dezvoltat un sistem de cifrare încorporat într-o mașină electronică, care utiliza un nou principiu criptografic - **sistemul „Feistel”** - materializat într-o formă mai puțin evoluată și vehement criticată de criptologii americani. **O astfel de mașină de cifrat a fost propusă și autorităților competente de la București, fără ca Moscova să ofere nici cele mai mici detalii tehnice și criptografice. „Calul troian” venit de la sovietici era o „cutie neagră” pe care partea română trebuia s-o folosească „în orb”.**

Bunăvoința suspectă a „prietenilor” de la răsărit și lipsa unui minim de referințe la „ce și cum face” mașina de cifrat respectivă au convins în final Ministerul Apărării Naționale să țină cont de opiniile experților din Centrul de Cifru și Transmisiuni Cifrate și să refuze s-o folosească în acele condiții.

SAGA DEFECTORILOR (V)

Dr. Mihai Milca

Implozia comunismului la sfârșitul anilor '80 ai secolului trecut a constituit în epocă pentru factorii de decizie politică și militară din Occident o surpriză pentru care nu erau pregătiți. Evoluția evenimentelor părea întrucâtva neverosimilă chiar dacă aceasta se dovedea reconfortantă. Serviciile secrete din SUA și Europa occidentală dispuneau de o bază de informații uriașă, mozaică, din surse credibile și creditabile, dar sensul și semnificația acestora nu se devoalaseră în pofida efortului analiștilor.

Războiul Rece alimentase decenii la rând temeri și angoase, aprehensiuni și iluzii, proiecții și scenarii antagonizante și terifiante care întreținuseră nu doar o galopantă și exorbitantă cursă a înarmărilor ci, paradoxal, și o paradigmă securizantă, aceea a „disuasiunii nucleare reciproce”. Occidentalii nu au realizat proporțiile decalajului științific și tehnologic între Vest și Est și mai ales costurile ruinătoare ale Kremlinului de a ține pasul cu „războiul stelelor” inițiat de președintele american Ronald Reagan. Problemele interne ale societăților comuniste din Europa Centrală și de Est și dificultățile cărora conducerea sovietică post-brejnevistă nu reușise să le facă față subminaseră în mod structural sistemul bazat pe practicile totalitare ale controlului politic exercitat de partidul-stat, secondat de aparatul proteiform de implementare a condiționării ideologice, conformismului de masă și terorii.

Numeroși defectori ai serviciilor secrete din Est furnizaseră în timp un volum uriaș, debordant de informații și documente de importanță strategică incontestabilă, care au fost în parte valorificate de CIA, FBI, MI5, MI6, SDECE, DST și celelalte servicii de spionaj și contraspionaj din Vest. Nu puține informații însă au fost ignorate, suspectate a fi intoxicații și provocări ale adversarilor. Altele au fost interpretate defectuos, venind în întâmpinarea așteptărilor liderilor politici, a reprezentărilor belicoase sau edulcorate ale acestora, ce plăteau tribut unei prejudecăți legate de fortitudinea și capabilitățile regimurilor comuniste de a prolifera și a se conserva, ținând în frâu trendurile disfuncționale și nemulțumirile crescânde ale populației.

Un caz revelator în acest sens îl reprezintă valorizarea și asimilarea informațiilor oferite benevol de către defectorul sovietic Vladimir Vetrov serviciilor secrete franceze în prima jumătate a anilor '80 – ce au prefațat agonia și prăbușirea comunismului, întâi în Europa Centrală și de Est și, ulterior, în URSS, cu toate tentativele gorbacioviste de reformare și salvare a unui sistem condamnat la dispariție.

A Farewall to a «Farewall» (sau Adio «Farewall»)

Născut în 1932 într-o familie muncitorească moscovită, Vladimir Vetrov, cetățean sovietic exemplar, a fost admis în 1959 în organele de securitate (KGB),

urcând treaptă cu treaptă în cadrul Primei Direcții Principale (PGU) ajungând la gradul de locotenent-colonel și specializându-se în spionajul științific și tehnologic. În perioada 1965-1970 Vetrov a avut parte de un sejur prelungit la Paris, unde a luat contact cu „execrata” societate de consum, înfierată de propaganda sovietică. La Paris și-a exersat franceza și a dezvoltat o admirație puternică pentru cultura și civilizația cu care a intrat în contact în îndeplinirea atribuțiilor sale de serviciu.

Reîntors în Centrală, în 1980 și-a asumat riscul considerabil de a redacta un raport destinat superiorilor săi ierarhici de la Iassenovo prin care propunea anumite măsuri reformatoare pentru creșterea eficienței instituției. Nimeni nu s-a obosit însă să-i dea atenție. Profund afectat și rănit în orgoliul său profesional, Vetrov a luat decizia stupefiantă de a stabili o legătură cu francezii pentru a le dezvălui turpitudinea regimului sovietic și a-i pune în gardă în privința pericolului pe care îl reprezenta spionajul științifico-tehnologic sovietic în frenetica sa cursă de a captura soluții, invenții, realizări de vârf, prototipuri și tehnologii menite să susțină cercetarea economică și militară a complexului militaro-industrial din URSS.

În noiembrie 1980, Vetrov a trimis o carte poștală la Budapesta, pe adresa lui Jacques Prevost, pe care îl cunoscuse și frecventase la Paris ca responsabil al contractelor cu Uniunea Sovietică derulate de societatea Thomson-CSF. Peste o lună a mai trimis un mesaj, insistând că este o chestiune „de viață și de moarte” și lăsând un telefon pentru a fi contactat. De această dată Prevost a reacționat, informându-l pe inspectorul-șef Bernard Rouault din DST (Direcția de Supraveghere a Teritoriului), organul de contraspionaj, despre surprinzătoarea ofertă a lui Vetrov.

Contrar tuturor regulilor, DST care era însărcinat cu operațiunile de contraspionaj pe plan intern, a intrat pe teritoriul arondat SDECE, serviciul de informații externe francez. Colonelul Patrick Ferrant primește sarcina de a ține legătura cu Vetrov și de a fluidiza fluxul de informații pe care acesta din urmă le pune la dispoziție. Ferrant, capacitat de șeful de stat major al armatei, generalul Jeannou Lacaz, un fost ofițer de informații ce a activat cândva la „Piscină” (numele familiar în argou al sediului unde lucrase) nu aparținea niciunui serviciu secret și nici nu era în evidențele KGB, putând astfel să treacă neobservat la Moscova. La câteva luni, în ziua de 14 iulie 1981, după recepția tradițională de la Palatul Elysee, comisarul Raymond Nart i-a prezentat cu maximă discreție președintelui Mitterrand câteva mostre ale livrărilor lui Vetrov (nume de cod „Farewell”) solicitând autorizarea exploatării sursei sovietice, dincolo de competențele SDECE, continuând operațiunea și cu concursul CIA.

Utilizând o cameră fotografică ultrasensibilă și ultraperfecționată pusă la dispoziție de americani, cu care DST împărțea informațiile primite, „Farewell” a oferit o cuprinzătoare documentație din interiorul KGB în special privind spionajul sovietic științific și tehnologic în Occident și funcționarea unor

organisme abilitate în acest domeniu în URSS, Comitetul pentru Industria Militară (VPK) și Comitetul de Stat pentru Știință și Tehnologie (GKNT).

Împreună cu Academia de Științe și Comitetul de Stat pentru Relații Economice Externe (GKES), VPK și GKNT erau principalii comanditari ai Direcției „T” din cadrul KGB, dedicată spionajului științific și tehnologic și principalii beneficiari ai rezultatelor obținute prin penetrarea secretelor de ordin științific și tehnologic din țările occidentale.

Vetrov a reușit să pună la dispoziție francezilor și americanilor o imagine exactă și concludentă a dificultăților și ecartului tehnologic ce caracterizau economia URSS și producția militară sovietică, handicapul insurmontabil al acestora în raport cu progresele înregistrate în Occident, oferind argumente-cheie administrației americane și Alianței Nord-Atlantice pentru politica lor de antrenare a Kremlinului într-o cursă ruinătoare și pe care conducerea politică și mareșalii de la Moscova nu aveau cum să o câștige. Nici Mitterrand, nici CIA nu au tras toate concluziile convenite din informațiile transmise de către „Farewall”, deși au avut toate indiciile și datele la îndemână.

Destinul lui Vetrov a fost unul tragic și halucinant. Îmbătat de succes și corupt de un mod de viață ce nu mai respecta normele sovietice, Vetrov s-a dovedit infidel nu numai instituției pe care o trădase ci și soției sale pe care a substituit-o cu o amantă ce i-a creat probleme sentimentale, Ludmila Otchkina. Într-un acces de furie și-a omorât concubina într-un parking pustiu în ziua de 22 februarie 1982.

Vetrov a fost arestat pentru crimă de drept comun și condamnat la 12 ani de închisoare.

Dar contraspionajul sovietic care identificase scurgerile de informații datorate lui Vetrov a reușit să-i dea de urmă. Transferat la închisoarea Lefortovo depinzând de KGB, Vetrov este supus procedeelelor standard de anchetă și interogatoriilor epuizante pentru a mărturisi trădarea și colaborarea cu servicii de informații străine. Serghei Golubev, anchetatorul său, nu a avut nicio dificultate în a-l face pe Vetrov să mărturisească, întrucât defectorul s-a învrednicit să-și scrie de bunăvoie confesiunea, vituperând la adresa sistemului sovietic și aducând un vibrant elogiu Franței.

Condamnat și deportat în Gulag, Vetrov va fi executat în ianuarie 1985. Spre deosebire de predecesorii săi, Oleg Penkovski, ce a avut un aport inestimabil la evitarea unui război nuclear în timpul „Crizei rachetelor” din Cuba, executat și el cu ferocitate de foștii săi colegi kaghebiști sau Oleg Gordievski, care a spionat pentru britanici și a fost exfiltrat de către aceștia, Vetrov a fost un defector păgubos care nu a dobândit o aură de superspion, atașat crezurilor și idealurilor Lumii libere, dar care în mod simptomatic a evidențiat prin propria-i biografie și predestinare disoluția unui sistem opresiv și ineficient care nu i-a supraviețuit decât câțiva ani.

ÎNȘELAREA INAMICULUI

Ioan Gatea

În vara anului 1944, un soldat german obosit se afla de pază pe linia frontului. Tocmai avusese loc o tentativă de asasinare a lui Adolf Hitler. Un alt soldat traversa linia frontului împrăștiind zvonul pentru a produce discordie în rândul armatei germane. Soldatul care era de pază nu avea niciun motiv să suspecteze că informația era falsă, deoarece provenea de la un camarad ... sau cel puțin așa credea el.

Oficiul Serviciilor Strategice (OSS) - predecesorul Agenției Centrale de Informații - folosea Black Propaganda (propaganda „neagră” sau subversivă) în timpul celui de-al Doilea Război Mondial pentru a înfrânge moralul trupelor Axei. Filiala Operațiunilor Morale (MO) era cea care concepea și realiza această propagandă, iar Barbara Lauwers, a fost unul din spiritele creatoare ale Programului MO destinat distrugerii încrederii inamicului în cauza pentru care lupta, participând cu succes la mai multe misiuni ale OSS.

În asemenea operațiuni delicate, experții OSS au apelat inclusiv la personalități ale societății civile, cazul celebrei cântărețe Marlene Dietrich fiind, probabil, cel mai elocvent.

*

BARBARA LAUWERS – UN PATRIOT ADEVĂRAT

Lauwers s-a născut în 1914 în Bozena Hauserova în ceea ce era pe atunci Cehoslovacia. Fiind o tânără inteligentă, a urmat cursurile Universității Masaryk din Brno, studiind dreptul.

A obținut doctoratul în drept, a devenit avocat practicant și, după ce s-a căsătorit, s-a mutat în America împreună cu soțul ei în 1941. În urma atacului de la Pearl Harbor, soțul său a intrat în armata SUA iar Lauwers l-a urmat în 1943. „Adevărul a fost că am sperat că serviciul militar va fi o mare aventură și nu am vrut să o ratez”, spunea ea. La 1 iunie 1943, Lauwers devenea cetățean american iar câteva ore mai târziu se înrola în armata americană și trimisă în Florida.

Ulterior a fost trimisă la școala de ofițeri a Corpului Femeilor din Georgia. Acolo a fost selectată pentru un serviciu special, Lauwers și alte două femei plecând imediat la Washington D.C. „Doar la sosirea la Washington ni s-a spus că suntem repartizate la OSS”, a spus ea. Prima stație din străinătate la care a fost trimisă în misiune a fost Alger, capitala Algeriei.

Operațiunea Sauerkraut (Varză murată)

După ce armatele aliate au intrat în Roma la 5 iunie 1944, Lauwers a fost transferată în Italia, fiind implicată în operațiunea Sauerkraut. În vara anului 1944, contele Claus von Stauffenberg și câțiva ofițeri germani dezamăgiți încercaseră să-l asasineze pe Hitler. Câteva ore după ce complotul a eșuat, unitatea MO a inițiat operațiunea Sauerkraut de atacare a moralului armatei germane prin difuzarea unor zvonuri, ordine false și afișe despre neînțelegerile din rândul liderilor militari germani.

La scurt timp după încercarea de asasinare a lui Hitler, Lauwers se afla într-un jeep îndreptându-se spre o tabără de prizonieri de război la sud de Napoli. Misiunea lui Lauwers era de a intervieva prizonierii germani și a selecta un grup care să se infiltreze în prima linie a frontului pentru a distribui materiale de propagandă. A fost desemnată pentru interviuarea prizonierilor, deoarece vorbea fluent limbile germană, engleză, franceză, cehă și slovacă.

„Când interviebam prizonierii, căutam disidenți dispuși să treacă linia frontului pentru a distribui propaganda noastră. Celor selectați le cream noi identități și lucram cu ei pentru a-și memora poveștile”, a spus Lauwers. La patru zile după lansarea operațiunii, prizonierii germani selectați erau deja pregătiți pentru misiunea lor, fiind îmbrăcați în uniforme germane cu însemnele corespunzătoare, primind acte de identitate falsificate, arme de foc cu muniție, provizii de supraviețuire și materiale de propagandă care să fie distribuite în clădiri sau împărțite pe străzi.

OSS consideră că Operațiunea Sauerkraut a fost un succes. Pe lângă răspândirea propagandei, prizonierii care reveneau reușeau să aducă informații importante, inclusiv despre localizarea unor trupe germane. De fapt, a fost un succes atât de mare încât a devenit o operațiune extinsă și continuă pe durata războiului în Italia și mai apoi în Franța.

Liga femeilor singure

Ca parte a operațiunii în desfășurare Sauerkraut, Lauwers a fost desemnată să asiste la elaborarea materialelor de propagandă. Ea era singura femeie din personal, fiind creditată cu inventarea campaniei „Liga femeilor singure”, care încerca demoralizarea soldaților germani, încredințându-i că orice soldat aflat în concediu ar putea avea o prietenă purtând o inimă de hârtie fixată la rever. Inima era simbolul Ligii care apărea pe un pliant distribuit trupelor Axei. Dacă un soldat purta simbolul inimii, o membră a Ligii s-ar fi apropiat de el și i-ar fi oferit compania. Scopul campaniei era de a submina moralul Axei, insinuând că soțiile sau prietenele unor soldați erau infidele.

Propaganda devenise atât de credibilă încât un cotidian proeminent din SUA a publicat o poveste despre aceasta și a acreditat informațiile ca fiind dintr-o circulară confiscată de pe frontul Armatei a 8-a.

O misiune răsplătită cu o decorație

Una din cele mai reușite misiuni ale lui Lauwers a presupus producerea de materiale de propagandă care să convingă câteva sute de soldați cehi și slovaci

înrolați forțat în armata germană să treacă linia frontului în teritoriul aliat. Mesajele erau distribuite prin pliante și prin transmisiile BBC din nordul Italiei. A funcționat! Astfel, sute de soldați cehoslovaci au trecut linia frontului către Aliați, mulți dintre ei purtând în buzunare pliantele lui Lauwers.

Succesul acestei operațiuni i-a adus lui Lauwers decorarea cu o stea de bronz, care i-a fost înmănată la 6 aprilie 1945 de șeful MO din Roma. „Mi s-a spus să-mi îmbrac uniforma și să mă rujez puțin, iar când voi fi chemată să fac un pas înainte”, a spus ea. „Frisoane încă îmi trec pe coloana vertebrală când mă gândesc la clipa aceea.”

După război

După încheierea războiului, Lauwers și-a vizitat familia în Cehoslovacia înainte de a se întoarce în Statele Unite. A reluat legătura cu soțul ei, pentru a descoperi că separarea din anii războiului îi înstrăinase, astfel că au divorțat.

Locurile de muncă postbelice ale lui Lauwers au inclus vânzarea de pălării, asistentă stomatologic, realizarea de emisiuni pentru Vocea Americii și bibliotecară la Biblioteca Congresului, unde l-a întâlni pe al doilea soț, Joseph Junosza Podoski - un aristocrat polonez care lucra și el la bibliotecă. Acesta a murit în 1984 și Lauwers i-a dus cenușa în Polonia, așa cum a cerut. Barbara Lauwers a decedat în anul 2009 la Washington D.C., la vârsta de 95 de ani.

MARLENE DIETRICH CÂNTĂ PENTRU CAUZĂ

Multe cântece pot să aline moralul soldaților aflați pe front. Marlene Dietrich a fost cea mai cunoscută actriță germană care a devenit vedetă la Hollywood folosindu-și talentul pentru a aduce o contribuție semnificativă la efortul de război. În timpul celui de-al Doilea Război Mondial, Dietrich a înregistrat o serie de albume muzicale antinaziste în limba germană pentru Oficiul Serviciilor Strategice.

Militari în jurul unui radio ascultând vocea lină și sufocantă a Marlenei Dietrich cântând despre un soldat care își lasă în urmă persoana iubită, în melodia unui marș lent și sumbru. Piesa „Lili Marlene” - a fost o melodie foarte populară printre soldați în timpul celui de-al Doilea Război Mondial și mult timp după aceea.

De la cor de fete la stea de cinema

Marie Magdalene Dietrich s-a născut la 27 decembrie 1901 în Schöneberg, un cartier din Berlin, Germania. La vârsta de 11 ani, ea și-a alăturat cele două prenume pentru a-și forma noul nume, Marlene. A urmat o școală de fete și a studiat vioara între 1906 și 1918.

Visele ei de a deveni violonist de concert au fost distruse atunci când și-a rănit încheietura mâinii. La începutul anilor 1920, Dietrich era coristă și juca roluri mici de teatru. În 1922, a debutat în cinematografie. În același an, Marlene și-a întâlnit viitorul soț, Rudolf Sieber, cu care s-a căsătorit în mai 1924.

Dietrich a început să atragă din ce în ce mai multă atenția asupra talentului ei pe măsură ce interpreta roluri în filme și teatru. În 1929, ea s-a impus în unul din cele mai importante roluri - Lola-Lola din filmul „Îngerul Albastru”, în regia lui Josef von Sternberg. Încurajată de acesta, Dietrich s-a mutat în Statele Unite semnând un contract cu Paramount Pictures. Dietrich a jucat în șase filme de succes între 1930 și 1935, dintre care unul i-a adus o nominalizare la Premiul Oscar.

Sprijinirea efortului de război

După ce s-a mutat în Statele Unite, Dietrich a fost abordată de reprezentanți ai Partidului Nazist, care i-au cerut să revină în Germania, pe care însă i-a refuzat. În 1939, Marlene Dietrich a devenit cetățean american.

Odată cu debutul intrării SUA în război, în 1941, Dietrich a fost una dintre primele vedete care a susținut în fața trupelor de pe linia frontului concerte muzicale. La întrebarea de ce a ales să facă acest lucru, Dietrich a răspuns: „A fost primul lucru pe care am considerat că trebuie să-l fac!”

Proiectul MUZAK (Muzică de ambianță) urmărea să realizeze programe muzicale care să diminueze eficiența propagandei naziste. În 1943, Filiala OSS, Morale Operations (MO), a început să producă programe radio „negre”, care au ajuns la ascultătorii din toată Europa și Marea Mediterană.

Transmisiile erau menite să creeze fricțiuni între fasciștii italieni și naziști. În scurt timp ele s-au bucurat de o largă audiență, motiv pentru care emisiunile sale erau bruiate de naziști. În 1944, programele de propagandă „neagră” din nord-vestul Europei ajunseseră tot mai sofisticate. Cel mai popular post era *Soldatensender* (Radioul soldaților).

Pentru a atrage atenția publicului inamic, MO a decis să se extindă și să producă programe de calitate superioară. Așa că, a început să recruteze scriitori și actori de la Hollywood pentru proiectul MUZAK. A fost înființat un departament special de muzică MO pentru a scrie versuri „negre” pentru melodii germane și americane. Interpreți celebri, precum Marlene Dietrich, Bing Crosby și Dinah Shore au fost solicitați să înregistreze melodii speciale pentru *Soldatensender*. Între acestea, „Lili Marlene” a lui Dietrich a fost una deosebit de populară.

Guvernul nazist a emis avertismente de a nu asculta pe *Soldatensender* și a interzis difuzarea „Lili Marlene”, dar după ce a primit o mulțime de scrisori de la soldații Axei de a relua difuzarea melodiei, guvernul a trebuit să renunțe, astfel că

„Lili Marlene” a devenit în scurt timp o melodie reluată la sfârșitul fiecărei emisiuni.

MO a constatat că programele radio „negre” erau deosebit de eficiente atât în rândul populației civile, cât și al militarilor inamici. Un studiu releva că aceste programe erau la fel de devastatoare pentru moralul nemților precum raidurile aeriene, reușind să ridice nivelul scepticismului atât de mult, astfel încât mulți oameni nu mai credeau în propaganda nazistă.

Dietrich - decorată cu Medalia Libertății

Pentru activitatea sa în acest domeniu, guvernul SUA i-a acordat în 1945 lui Marlene Dietrich Medalia Prezidențială a Libertății, una dintre cele mai înalte distincții civile din Statele Unite. Dietrich a spus că aceasta a fost realizarea de care s-a mândrit cel mai mult în viața ei. A murit la 90 de ani, la 6 mai 1992 la Paris.

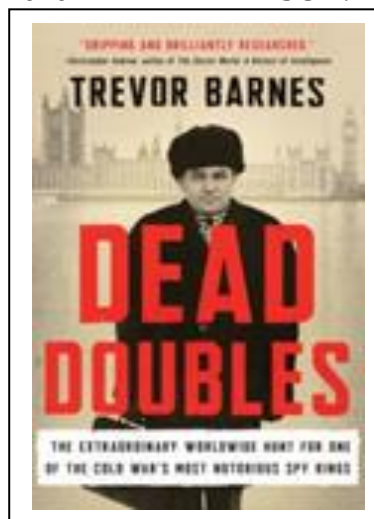
MORT DE DOUĂ ORI

Alecuș Fărău

La 30 ianuarie 1961, acționând pe baza informațiilor descoperite de Poliția canadiană, Serviciul britanic de Securitate MI-5 examina organul genital al unui bărbat care se pretindea a fi un canadian cu numele de Gordon Lonsdale, confirmând că acesta era de fapt un spion KGB. A fost momentul decisiv al unei operațiuni cheie de contraspionaj, care îl descoperea pe Konon Trofimovich Molody ca fiind un „illegal” rus - care preluase identitatea lui Lonsdale.

*

Furtul identității unor canadieni era o operațiune eficientă a spionajului sovietic, dar alegerea lui Molody pentru a-l dubla pe Lonsdale nu a respectat regulile stricte ale creionării legendei ilegalilor. O mică eroare, aparent infimă, a ajutat poliția canadiană să-l descopere. Este concluzia la care a ajuns Trevor Barnes, în cartea sa „*Dead doubles*” (Mort de două ori), apărută în septembrie 2020 la o editură din SUA.

Ancheta s-a declanșat după ce CIA a aflat de la un informator, cu numele de cod Sniper, că informațiile dintr-un centru de cercetare extrem de secret al Royal Navy din Portland, Anglia, se scurgeau către sovietici. În curând, MI-5 s-a concentrat asupra lui Harry Houghton, fost atașat naval britanic la Varșovia, care se potrivea profilului furnizat de Sniper. În timp ce era supravegheat, Houghton s-a întâlnit la Londra cu un bărbat pe care MI-5 l-a identificat ca fiind un vânzător canadian de tomatate, Gordon Lonsdale. Pentru a discerne dacă Lonsdale ar putea fi și spion, MI-5 a efectuat o percheziție discretă asupra lucrurilor personale, descoperind „o comoară de

materiale folosite de spionii KGB”. În special, ascunse într-o brichetă, agenții MI-5 au găsit materiale specifice de cifru folosite de sovietici pentru cifrarea/decifrarea mesajele transmise și recepționate prin stațiile radio.

Ulterior, Poliția canadiană a început să-l verifice pe Lonsdale, dar nu a putut afla prea multe despre el, cu excepția faptului că se născuse la Cobalt, Ontario, în 1924 și obținuse permisul de conducere la Vancouver în 1954. De asemenea, că în 1955, a solicitat pașaport.

Dincolo de aceste date, serviciul de securitate al Poliției canadiene s-a străduit să depisteze orice urmă despre acest om, găsindu-se înregistrări rare sau martori care și l-au amintit.

„Ilegalul” Konon Trofimovich Molody în apartamentul său din Londra cu radioul pe care îl folosea pentru a trimite și primi mesaje la/de la Moscova.

Viața sa în Canada fusese „învăluită în întuneric”, consemna ofițerul MI-5 responsabil cu ancheta. Această absență totală a consemnării existenței sale era probabil o probă că Lonsdale era de fapt un spion ilegal. Dar, după cum se va dovedi ulterior, nu va fi cea mai revelatoare dovadă.

Informatorul CIA Sniper defectase în ianuarie 1961, determinând MI-5 să-și reevalueze suspiecții din această rețea de spionaj, inclusiv pe Lonsdale și alți doi

indivizi care se prezentau ca fiind canadieni.

Dar MI-5 avea nevoie de „dovezi irefutabile” că bărbatul care se presupunea că ar fi Lonsdale era un impostor, așa că Poliția canadiană și-a continuat investigațiile și, la 16 ianuarie 1961, a transmis la MI-5 că au găsit ceva: tatăl lui Lonsdale din nordul Ontario făcuse o declarație în care spunea că era convins că fiul său fusese circumcis. Astfel că a avut loc un examen medical confidențial al lui Lonsdale, constatându-se că nu era circumcis. Astfel, aceasta a devenit o informație crucială pentru MI-5, deoarece acum știa că acest bărbat nu era de fapt cine pretindea. O verificare ulterioară a stabilit că adevăratul Lonsdale părăsise Canada cu mama sa în copilărie. Aceasta se despărțise de soț și se mutase în Uniunea Sovietică. Lonsdale murise în tinerețe, iar KGB s-a folosit de documentele care atestau originea sa canadiană. **qt Spring Island**

Adevăratul Gordon Lonsdale cu mama sa Olga, căruia după moartea sa KGB-ul i-a furat identitatea.

Folosind identitatea lui Lonsdale, Molody a ajuns inițial în Canada în 1953 pentru a-și consolida „legenda”. A locuit în Vancouver și Toronto înainte de a se îndrepta spre Statele Unite și apoi în Marea Britanie, unde a devenit contactul KGB al lui Houghton. Lonsdale va susține mai târziu că Houghton a furnizat Moscovei sute de documente privind echipamentele antisubmarine și submarinele nucleare,

despre care MI-5 consideră că „au ajutat la fabricarea unei generații noi de submarine sovietice și mai silențioase”.

Când a revenit în Uniunea Sovietică în urma unui schimb de spioni cu agentul MI-6, Greville Wynne, Molody a primit medalia onorifică de ofițer de informații pentru „marile sale servicii către Patria Mamă”. Sovieticii au pus în circulație chiar și un timbru cu chipul său.

Ceilalți doi membri ai acestei rețele de spionaj care se prefăceau a fi canadieni, Lona și Morris Cohen, au fost căutați mult timp de FBI. Lona

Cohen fusese curier KGB, trimis în Canada pentru a colecta documente și, într-o situație, o probă de uraniu de la Centrul de cercetare atomică de la Chalk River.

Chiar și după prăbușirea Uniunii Sovietice, Rusia a continuat să trimită „ilegali” în Canada sub acoperirea unor identități false, deseori alese prin cimitire, îndeosebi copii decedați, pentru a fi folosiți în crearea de biografii fictive spionilor.

În 1996, contraspionajul canadian a descoperit o pereche de spioni ruși care locuiau în Toronto, soții Ian și Laurie Lambert, folosindu-se de identitatea a doi sugari canadieni decedați. Un alt ilegal rus a fost arestat în 2006 la Montreal, unde locuia sub numele de Paul William Hampel, iar în 2010, doi spioni ruși care se foloseau de numele unor copii canadieni morți, Ann Foley și Don Heathfield, au fost descoperiți de FBI (vezi Alexandru Omeag „KGB și Operațiunea Ghost stories”, Revista Periscop, nr. 1/2020).

Moscova continuă să folosească ilegali pentru a-și suplimenta și verifica informațiile obținute de „diplomați” ruși de la ambasada sa din Ottawa. *„Această metodă poate fi foarte eficientă, pentru că, în mod clar, dacă reușesc să se piardă în noul mediu, cel puțin pentru un timp, nu vor mai apărea pe ecranul radar al contraspionajului. Acesta este adevăratul avantaj”*, mai susține Trevor Barnes.

CULTURA DE SECURITATE, CULTURA POLITICĂ

SPIONUL CARE-I PROVOACĂ INSOMNII PREȘEDINTELUI AUTORITĂȚII NAȚIONALE PALESTINIENE

Alexandru Omeag

MOHAMMED DAHLAN – GHIMPELE DIN COASTELE LUI MAHMUD ABBAS

Pe măsura apropierii datei alegerilor (periodic amânate!!!) pentru noul președinte al Autorității Naționale Palestiniene, liderul ANP – **Mahmud Abbas (86 de ani!)** *pare tot mai îngrijorat de perspectiva revenirii en fanfare la Ramallah a vechiului său rival din Mișcarea Fatah, fostul patron al serviciilor secrete palestiniene, Mohammed Dahlan*, aflat în exil la Abu Dhabi.

Considerat de mulți analiști drept „*omul din umbră al jocurilor de culise din Orientul Mijlociu*” (după dispariția generalului Omar Suleiman, șeful serviciilor secrete egiptene – Mukhabarat), Mohammed Dahlan pare să nu fi renunțat la ideea revenirii în prim-planul politicii palestiniene. Decretul președintelui Mahmud Abbas din februarie 2021, prin care i se interzice participarea la viitoarele alegeri, confirmă îngrijorarea susținătorilor actualului președinte al ANP cu privire la o eventuală intrare a lui Dahlan în cursa electorală.

Apropiat al președintelui egiptean *Abdel Fattah al-Sisi* și consilier-special al prințului moștenitor al Emiratelor Arabe Unite, *Mohammed bin Zayed al-Nahyan*, contracandidatul liderului palestinian și-a deschis la Abu Dhabi firma de consultanță *Abhath Al-Thuraya Consultancy and Researches*, care a devenit cu timpul partenerul local preferat al societăților israeliene active în sfera de intelligence. Respectiva companie face parte din **holdingul Royal**, patronat de **șeicul Tahnoun bin Zayed al-Nahyan, consilier pentru Securitate Națională al Emiratelor Arabe Unite**.

Liderul ANP este conștient de influența crescândă în rândul palestinienilor și al unor importanți actori regionali a fostului său rival care, prin intermediul amintitei companii, se implică activ în sprijinirea Centrului Palestinian pentru Perseverență Umană (un ONG din Gaza, patronat de soția sa, *Jalila*) și care, din umbră, a jucat un rol important în normalizarea relațiilor israeliano-emirateze.

Într-o asemenea perspectivă, **strategia lui Mahmud Abbas vizează consolidarea raporturilor cu guvernul de la Ankara**, care îl acuză pe fostul șef

al securității palestinienilor din Gaza de implicare în tentativa de lovitură de stat din iulie 2016 și facilitarea extragerii din Turcia a omului de afaceri **Sedat Peker**, un critic dur al corupției din anturajul președintelui **Recep Tayyip Erdoğan**.

Ca urmare a acestei politici oportuniste, Autoritatea Națională Palestiniană și liderul acesteia se confruntă cu dificultăți tot mai serioase, riscând chiar să fractureze unitatea Ligii Arabe, care rămâne deseori reticentă față de repetatele cereri de ajutoare umanitare venite de la Ramallah.

UCENICUL REVOLUȚIONAR ȘI-A DEPĂȘIT MAESTRII!

Mohammed Dahlan

Născut la 29 septembrie 1961, în Tabăra de refugiați de la Khan Yunis (astăzi, al doilea oraș ca mărime din Fâșia Gaza), **Mohammed Dahlan s-a implicat din adolescență în viața politică palestiniană**, intrând în rândurile Mișcării Fatah. În 1982, l-a urmat pe **Yasser Arafat**, liderul Organizației pentru Eliberarea Palestinei, în exilul său tunisian și, după revenirea în Gaza, a fost arestat și deținut, timp de doi ani, într-o închisoare israeliană, unde a învățat să vorbească ebraica. La scurt timp după eliberare, a fost din nou arestat, ca urmare a participării la prima Intifada. A

reușit să fugă în Iordania și apoi în Tunisia.

Dăruirea pentru cauza palestiniană a fost remarcată de **Abu Ammar** (nn: numele de război al lui Yasser Arafat), care în 1994 l-a numit **șeful Serviciului Palestinian de Securitate Preventivă din Gaza și i-a acordat gradul de colonel**. În 2002, a demisionat din funcție, ca urmare a unor neînțelegeri cu mentorul său, însă un an mai târziu a fost desemnat de premierul **Mahmud Abbas** ca ministru de stat pentru Securitate, în pofida opoziției lui Yasser Arafat.

Principalul său rival politic la acea vreme era **Jibril Rajub**, șeful Securității Preventive din Hebron, cei doi angajându-se într-o dispută acerbă pentru succesiunea lui Yasser Arafat. Din acea confruntare, a câștigat...un al treilea: Mahmud Abbas. În noiembrie 2005, Dahlan a fost numit ministrul Afacerilor civile, în guvernul condus de **Ahmed Qurei**.

Mohammed Dahlan părea atotputernic și intangibil. Numai că, **în iunie 2007, în timp ce se afla în străinătate pentru o operație la genunchi, Mișcarea Hamas, care a preluat prin forță controlul Fâșiei Gaza, l-a obligat să demisioneze**. Dezamăgit, omul-forte din Gaza și-a găsit adăpost temporar la Ramallah (Cisiordania), însă după răcirea relațiilor cu Mahmud Abbas s-a refugiat la Cairo, stabilindu-se ulterior în Emiratele Arabe Unite, împreună cu soția și cei patru copii.

În 2014, autoritățile de la Ramallah i-au intentat proces pentru „deturnare de fonduri -15 milioane euro - și defăimarea serviciilor de securitate ale

Autorității Naționale Palestiniene”, pe care le acuzase de corupție. Dahlan și locotenenții săi aflați în exil susțin însă că dețin „*probe scrise care dovedesc că Mahmud Abbas și fiii săi măsluiesc contractele de achiziții publice și escrochează firmele străine*”.

În replică, purtătorul de cuvânt al Mișcării Fatah îl acuză pe fostul spionșef de „*trădare, colaborare cu serviciile secrete israeliene, implicare în otrăvirea lui Yasser Arafat și furnizarea de informații care au permis agenților Mossad să lichideze cadre de conducere ale Hamas*”.

În pofida situației permanent tensionate din Teritoriile Palestiniene, **Abu Fadi** (numele de război al lui Mohammed Dahlan) și-a creat, încă din perioada când conducea Serviciul Palestinian de Securitate Preventivă din Fâșia Gaza, o serie de contacte extrem de utile în rândul structurilor de intelligence din Egipt, Iordania, Israel și Statele Unite. De altfel, **George Tenet**, patronul CIA (1996-2004), încuraja lupta acestuia împotriva extremiștilor din Mișcarea Hamas și i-a pus la dispoziție o serie de mijloace tehnice performante, prin intermediul „antenei” (nn: *ofițer de legătură*) CIA, care își avea sediul într-un imobil izolat din Gaza.

REȚETA FOSTULUI SPION: PROTECTORI DE CALIBRU ȘI LOCOTENENȚI DEVOTAȚI

Din reședința sa somptuoasă de la Abu Dhabi, Mohammed Dahlan regizează acorduri politice și tranzacții comerciale cu largă acoperire regională, din Balcani în Israel, Libia sau Yemen, fără a ieși în lumina reflectoarelor, apelând la unele personalități politice apropiate, familie și câțiva oameni de încredere, care i-au fost permanent alături și devotați.

a). *Președinți, prinți moștenitori și șefi de servicii secrete*

—► De departe, cel mai influent prieten al lui Abu Fadi este **președintele egiptean Abdel Fattah al-Sisi**, pe care l-a cunoscut pe când generalul conducea Serviciul de Informații Militare (*Mukhabarat al-Habriya*) și cooperau pentru menținerea sub control a situației explozive din Fâșia Gaza, pe fondul violențelor provocate de militanții Hamas. Relațiile au fost reluate după venirea la putere în Egipt a Fraților Musulmani, devenind mai apropiate după ce fostul ministru al Apărării a preluat funcția de președinte, în urma loviturii de stat din august 2013, care a condus la înlăturarea lui Mohammed Morsi.

Cu acces direct la șeful statului egiptean și aflat în relații apropiate cu **Abbas Kamel**, *șeful spionajului egiptean (Mukhabarat el-Amma)*, Abu Fadi încearcă să-și facă simțită prezența în Fâșia Gaza, deblocând deseori punctul de trecere de la Rafah, în schimbul sprijinului vizând combaterea extremiștilor Mișcării Hamas, cu precădere prin distrugerea tunelelor dintre enclava palestiniană și Sinai. Ca urmare, prin Rafah au ajuns în Gaza importante ajutoare umanitare coordonate de Mohammed Dahlan și finanțate de Emiratele Arabe Unite.

—► **Prințul moștenitor** al bogatelor Emirate Arabe Unite, **Mohammed bin Zayed al-Nahyan** și Mohammed Dahlan s-au cunoscut când primul era pilot

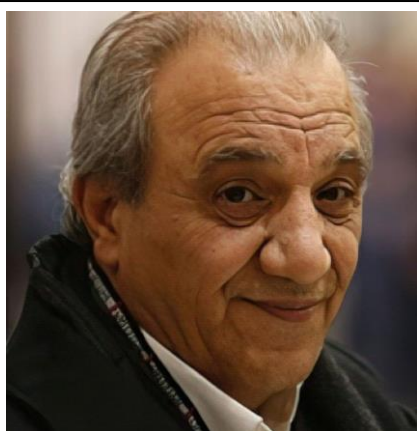
în Forțele aeriene emirateze. În 2010, **Abu Fadi a devenit consilier-special al moștenitorului tronului EAU**, ceea ce a provocat răcirea relațiilor Autorității Naționale Palestiniene cu emiratele din Golf și încetarea temporară a ajutoarelor financiare. Pentru a depăși situația creată, Abu Fadi a activat, în nume propriu, dar cu resurse emirateze, sistemul caritativ **takaful** – o alternativă etnică a sistemului clasic de asigurări, bazată exclusiv pe preceptele morale și religioase ale Legii islamice - Șaria.

Fostul șef al securității palestiniene limpezește prin sfaturile sale o serie de decizii ale prințului moștenitor, care îl folosește pentru mijlocirea unor contacte internaționale discrete, cum ar fi cel dintre **șeicul Tahnoun bin Zayed al-Nahyan, consilier pentru Securitate Națională al EAU** și **fostul director al Mossad, Yossi Cohen**, care au favorizat normalizarea raporturilor israeliano-emirateze.

Nimic nu este însă gratuit, nici măcar pentru a servi „cauza palestiniană”! Adversar declarat al Hamas și Fraților Musulmani, Abu Fadi poate constitui o piesă importantă a autorităților de la Abu Dhabi în disputele cu rivalul turc. Descifrând strategia autorităților emirateze și conștient de potențialul fostului spion, guvernul de la Ankara (*care acceptă prezența periodică pe teritoriul național a liderului Hamas – Ismail Haniyeh*) și-a luat din timp măsuri de precauție, incluzându-l pe Mohammed Dahlan pe lista teroriștilor bănuți de legături cu organizația condusă de Fetullah Gülen.

Intențiile autorităților de la Abu Dhabi sunt destul de transparente: sprijinirea protejatului lor în lupta pentru succesiunea lui Mahmud Abbas și discreditarea potențialilor contracandidați: **Jibril Rajup**, actualul șef al Serviciului Palestinian de Securitate Preventivă, și **Majed Faraj** – directorul Serviciului de Informații al Autorității Naționale Palestiniene.

*

Majed Faraj

De reținut că Majed Faraj este singurul oficial palestinian care a menținut canale deschise cu fosta Administrație republicană, boicotate de ANP după ce Donald Trump a recunoscut Ierusalimul drept capitală a Israelului. De asemenea, Majed Faraj a fost invitat (jumătatea lunii iulie a.c.) la Langley-Virginia, sediul CIA, pentru discuții cu conducerea Agenției Centrale de Informații, ceea ce ar putea afecta materializarea scenariilor EAU vizând instalarea lui Mohammed Dahlan la vârful puterii din Ramallah.

—► În **Serbia**, cel care i-a deschis calea spre sferele înalte ale eșichierului politic este fratele său, **Abdrabu Dahlan**, patronul Societății imobiliare **Alfursan**, din Belgrad. Ulterior, **Mohammed Dahlan a venit în Serbia**

ca emisar al Emiratelor Arabe Unite, pentru intermedierea unor contacte comerciale între cele două țări. De atunci, ori de câte ori se deplasează la Belgrad, **Abu Fadi** locuiește într-o vilă luxoasă (*proprietate personală, fosta reședință a președintelui Boris Tadić*) și **negociază direct cu Aleksandar Vučić, actualul șef al statului, care i-a acordat lui și întregii familii cetățenia sârbă**. Mai mult, același statut l-au obținut, fără niciun fel de probleme, alți 11 palestinieni, printre care și doi dintre locotenenții fostului șef al Serviciului Palestinian de Securitate Preventivă din Gaza: **Ghassan Jadallah** și **Samir al-Mashharawi**.

Relațiile Vučić – Dahlan au dat deja primele rezultate: Serbia a deschis în 2013 reprezentanță diplomatică la nivel de ambasadă la Abu Dhabi, compania emirateză *Etihad Airways* a preluat 49% din *Jat Airways*, Concernul *Al Dahra Agriculture* investește masiv în fermele fostei republici iugoslave, Societatea de armament *Yugoimport* vinde masiv armament în emirate etc.

b). Familia, locotenenții și sponsorii

—► **Jalila Dahlan**, soția temutului spion, născută în 1966 în Arabia Saudită, a crescut în Fâșia Gaza, unde de altfel l-a întâlnit pe viitorul soț, căruia i-a dăruit patru copii. Susținătoare ferventă a ambițiilor politice ale partenerului de viață, Jalila coordonează din Abu Dhabi latura umanitară a acțiunilor vizând sensibilizarea populației din Gaza, prin trimiterea de medicamente sau alimente de strictă necesitate.

Operațiunile sunt derulate sub umbrela **Centrului Palestinian pentru Perseverență Umană**, finanțat de Ministerul Culturii, Tineretului și Dezvoltării Sociale al EAU. Pentru mai multă vizibilitate, Jalila Dahlan însoțește frecvent convoaiele de ajutoare umanitare care tranzitează fără dificultăți majore punctele de frontieră de la Rafah (*Egipt*) și Erez (*Israel*), confirmând și pe această cale relațiile cordiale pe care soțul său le întreține cu autoritățile de la Cairo și Tel Aviv.

—► Mâna dreaptă a fostului spion-șef este **Ghassan Jadallah**, absolvent al Universităților din Ierusalim (studii israeliene) și Al-Azhar din Gaza (științe politice) care, stabilit la Abu Dhabi în 2012, controlează toată rețeaua palestinienilor din exil. Acesta face parte din Consiliul de administrație al Companiei *Abhath Al-Thuraya Consultancy and Researches* și este membru al *Mișcării pentru Reformarea Democratică a Fatah - CRDF*, partid înființat de mentorul său.

—► **Shamir al-Mashharawi**, cofondator al CRDF, participant activ la violențele din prima Intifada, cu ani mulți petrecuți în închisorile israeliene, membru în Comitetul Suprem al Fatah, a colaborat îndeaproape cu Mohammed Dahlan pe perioada în care acesta era șeful Securității Preventive din enclava palestiniană.

Critic acerb al strategiilor politice creionate de Yasser Arafat și Mahmud Abbas, Shamir al-Mashharawi a refuzat mai multe portofolii ministeriale și, în pofida șicanelor actualei conduceri de la Ramallah, a rămas în Cisiordania, unde încearcă regrouparea palestinienilor simpatizanți ai lui Abu Fadi, dispersați în

urma măsurilor adoptate de liderul ANP. Shamir al-Mashharawi face apel la palestinieni nu numai să intensifice lupta împotriva Israelului și a intereselor sale, dar și încurajează populația din Cisiordania să preia controlul structurilor de informații și securitate ale Autorității Naționale Palestiniene, provocând reacția dură a conducerii de la Ramallah.

*

La finele lunii septembrie 2020, **Abu Mazen** (numele de război al lui Mahmud Abbas) a dispus un val de arestări în rândul presupușilor adepți ai Mișcării pentru Reformarea Democratică a Fatah, misiune încredințată lui **Zakaria Musleh**, șeful Serviciului de Informații Militare și nu tradiționalei Securități Preventive, care avea oficial asemenea competențe. O astfel de decizie atestă, printre altele, grija lui Abu Mazen de a nu-l expune prea mult pe cel mai probabil succesor al său, **Majed Faraj**, șeful Serviciului de Informații al ANP, ținta câtorva tentative de asasinat (cea mai recentă în ianuarie 2020).

*

În ultima perioadă, **Shamir al-Mashharawi l-a reprezentat pe Mohammed Dahlan la o serie de întâlniri oficiale**, având ca tematici reconcilierea inter-palestiniană și viitoarele alegeri, cum a fost și cea organizată în ianuarie 2021 la Moscova, cu **Mihail Leonidovici Bogdanov**, adjunct al ministrului rus de externe și **Reprezentant special pentru Orientul Mijlociu al președintelui Vladimir Putin**.

—► Fost ofițer al Mossad, acum „consultant pentru Orientul Mijlociu”, **David Meidan este vârful de lance al lui Mohammed Dahlan în contactele politico-economice și din sfera serviciilor secrete din Israel**, demersurile celor doi facilitând deschiderea pieței Emiratelor Arabe Unite pentru tehnologii cibernetice de vârf, produse de companii israeliene de specialitate: „Circels”, „NSO”, „Elbit Systems” etc.

*

Născut în 1955 în Egipt, **David Meidan a lucrat o perioadă în cadrul faimoasei Unități 8200**, structură a Armatei israeliene subordonată Directoratului de Informații Militare – **Aman**, responsabilă cu supravegherea electronică (SIGINT) și spargerea codurilor, după care a condus Departamentul pentru Relații Externe și Acțiuni Politice (**Tevel**) al Mossad.

Desemnat de fostul premier Benjamin Netanyahu ca **responsabil de gestionarea dosarelor prizonierilor palestinieni**, David Meidan avea contacte periodice cu structurile de securitate ale ANP, în special cu cele din Fâșia Gaza, unde „stăpânul inelelor” era chiar Abu Fadi, cel care, nu peste mult timp, avea să devină și partenerul său de afaceri.

—► Opozant declarat al liderului Autorității Naționale Palestiniene, cercetătorul și omul de afaceri, **Fadi Elsalameen**, născut în Cisiordania și stabilit în Statele Unite, patronul **Al Serena International Company for Trade and Investment**, s-a aflat un timp în cercul susținătorilor lui Mohammed Dahlan, ca

urmărire a tranzacțiilor efectuate cu firmele fostului șef al Securității Preventive din Gaza.

Asocierea cu afacerile deținute sau finanțate din umbră de Dahlan l-a adus pe Fadi Elsalameen în atenția autorităților de la Ramallah, care l-au acuzat de corupție și trădarea cauzei palestiniene. Pe acest fond, **opțiunile politice ale cercetătorului palestinian par să se îndrepte spre un al treilea candidat**, al cărui nume este vehiculat tot mai frecvent în anumite medii ca posibil succesor la președinția Autorității Naționale Palestiniene: **celebrul prizonier Marwan Barghouti**.

Fost comandant al **Brigăzii Martirilor al-Aqsa**, aripa militară a Fatah, și liderul celor două Intifada, Marwan Barghouti a fost arestat de israelieni în 2002, primind în 2004 cinci condamnări la închisoare pe viață.

Pentru palestinieni și lupta lor împotriva Israelului, victoria unui candidat care și-a petrecut o mare parte din viață în închisorile statului evreu ar da semnalul unei resetări a strategiei ANP și l-ar putea transforma pe deținutul palestinian într-un Nelson Mandela al Orientului Mijlociu.

O asemenea perspectivă îngrijorează însă noua conducere a Israelului, dar și Administrația democratică de la Washington, care nu și-ar dori repetarea scenariului sud-african.

FINALUL POATE FI DECIS DE DEZVOLTĂRILE DIN FÂȘIA GAZA

Mohammed Dahlan mizează, în continuare, pe „cartea egipteană” și mulțumește public președintelui *Abdel Fattah al-Sisi* pentru contribuția la atenuarea tensiunilor palestiniano-israeliene și alocarea (iunie 2021) a 500 milioane de dolari pentru depășirea gravelor dificultăți economice.

General-maior Abbas Kamel

„Asul din mânecă” al fostului șef al securității palestiniene este însă bunul său prieten, **Abbas Kamel**, șeful spionajului egiptean, implicat în negocierile pentru încetarea violențelor, după atacurile cu rachete lansate de Hamas din Fâșia Gaza și riposta dură a Armatei israeliene din luna mai 2021. Generalul Kamel și oameni de încredere din anturajul

său vin deseori în Gaza, unde contactează înalți responsabili ai Hamas și comandanți ai **Brigăzilor al-Qassam**, aripa înarmată a Mișcării, personalități care pot spori sau diminua șansele potențialilor candidați la președinția Autorității Naționale Palestiniene.

Pe de altă parte, speculând frecvențele blocări ale fondurilor vărsate de Israel către ANP din taxele vamale, Mohammed Dahlan a plătit deseori salariile a sute de funcționari guvernamentali din Gaza, cu acordul tacit al liderilor Hamas, neîncrezători în capacitatea președintelui Mahmud Abbas de a gestiona situația din Teritorii și relațiile cu statul evreu.

Observatori avizați ai situației din Orientul Mijlociu susțin că ***apropierea dintre Sisi și Dahlan poate deveni vitală pentru stabilitatea regională***, Egiptul fiind unul dintre artizanii procesului de reconciliere inter-palestiniene. Lăsând la o parte ***dorința nemărturisită a președintelui Abdel Fattah al-Sisi de a vedea dispărută vechea gardă a lui Yasser Arafat***, autoritățile de la Cairo speră să plaseze la Ramallah o personalitate apropiată Egiptului, în măsură a normaliza relațiile cu statul Israel.

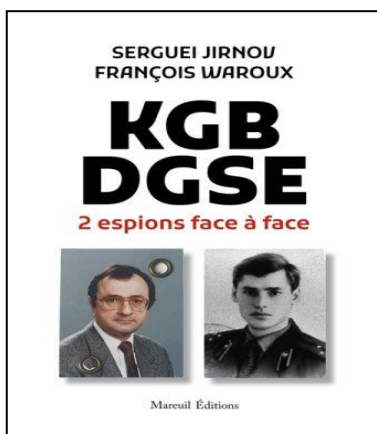
Scenariile sunt multe, și unele și altele cu diferite grade de probabilitate, dar ***Mohammed Dahlan pare dispus la orice compromis pentru a se instala în fruntea Autorității Naționale Palestiniene, inclusiv la reconcilierea cu Mișcarea Hamas, care l-a expulzat din Gaza***.

SPIONII FRANCEZI ȘI RUȘI ACȚIONAU DUPĂ ACELEAȘI REGULI

Adrian Isac

La finele lunii aprilie 2021, la Editura pariziană Mareuil, a văzut lumina tiparului cartea „**KGB – DGSE: doi spioni, față în față**”, având ca autori pe **François Waroux** (fost ofițer operativ în structurile franceze de informații externe) și **Serghei Jirnov** – un *illegal* - trădător din KGB, stabilit la Paris. Cei doi „foști” *resping ideea unei distincții clare între metodele și mijloacele de muncă ale serviciilor secrete dintr-o democrație și cele ale unui regim autoritar.*

În sprijinul acestei teorii, autorii trec în revistă diversele perioade din cariera lor de ofițeri operativi, de la selecționare, încadrare, munca de birou și în străinătate etc., încercând să separe legenda de realitate, cariera de meserie, relațiile personale de cele de serviciu ș.a. Până la o eventuală versiune în limba română, dorim să trezim curiozitatea cititorilor noștri cu *câteva idei desprinse din lectura recent-apărutei lucrări:*

- *Diferențele dintre Comitetul Securității Statului- KGB, și Direcția Generală pentru Securitate Externă - DGSE țin mai puțin de*

metodele de muncă și mai mult de ambițiile politice și resursele alocate (buget, număr de personal, infrastructura specifică etc.). Este însă corect să spunem că spionajul și paranoia inerentă unui asemenea fenomen au efecte contrare: coagularea societății în regimurile totalitare, respectiv reacții de respingere/revoltă în majoritatea statelor cu democrații consolidate.

- DGSE recrutează personal folosind anunțurile on-line, îndeosebi din structurile militare, în timp ce recrutorii KGB preferau să aibă ei inițiativa, punctând, selecționând și contactând direct potențialii candidați. În ambele servicii însă, procesul de testare-verificare este complex și îndelungat. Ancheta asupra vieții private, a rudelor și a anturajului trebuie să prevină intrarea în spionaj a unor elemente cu profil psihologic necorespunzător, a unor posibili agenți dubli, persoane ale căror sentimente patriotice ar putea fi îndoielnice etc. Pentru DGSE, un candidat care a întreținut, chiar și pentru o scurtă perioadă, relații cu militanți comuniști nu are nicio șansă, dar afilierea la un grup de dreapta poate constitui un avantaj. Problemele se puneau exact invers pentru KGB.

- Obiectivul major al spionajului este obținerea de informații despre țările concurente, îndeosebi în domeniul industrial și, dacă acestea sunt mai avansate, furtul de tehnologii care să apropie nivelul de dezvoltare și să

diminueze cheltuielile de cercetare. În acest război economic, alianțele oficiale contează mai puțin, iar **Franța, ca și alții de altfel, face spionaj în Vest (Statele Unite, Japonia și Germania fiind între preferate!).**

În acest domeniu, URSS avea avantajul de a nu se teme că îi fură cineva secretele, deoarece eventualele tehnologii sovietice avansate aveau la bază idei/planuri/schițe etc. sustrase de agenții KGB din Occident.

Provocarea pentru adversari consta în a distinge adevărul de fals și dezinformare din comunicările oficiale în ceea ce privește dezvoltarea capacităților militare. Și, atunci când diplomația, limbajul civilizat sau informațiile din surse deschise se dovedeau insuficiente și ineficiente, se apela la potențialul serviciilor secrete.

• **În spionaj, este esențial să-și păstrezi sângele rece, să crezi cu tărie că tot ceea ce faci este în interesul țării tale.** Apartenența la o structură de intelligence patronată de un stat de drept nu trebuie să fie însă o frână în executarea unor misiuni mai delicate: **„Democrație, autoritarism, probleme de morală? Nu mă interesează. Dacă Serviciul Acțiune al DGSE mi-ar fi cerut să elimin un individ, nu aș fi ezitat nicio clipă”** (François Waroux).

• Nici spionii sovietici și nici cei americani nu trăiau „cu cuțitul la gât”, pentru că **nimeni nu dorea escaladarea ostilităților, cel puțin în ultimele decenii ale Războiului Rece.** Mai periculos era contraspionajul din unele regimuri dictatoriale din America de Sud, unde se ascundeau foști comandanți naziști, căutați pentru crime împotriva umanității, comise în cursul celei de-a doua conflagrații mondiale. În aceste țări, un spion sovietic cu conexiuni solide în mediile politice de stânga se simțea mai protejat decât un agent al DGSE care, într-o situație extremă, nu putea conta pe o operațiune de extracție din partea **„Piscinei”** (nn: Sediul central al DGSE din Bulevardul Mortier- Paris).

• **Imaginea unui KGB atotputernic** (preluată de cinematografia americană și propaganda sovietică) **a fost creată și întreținută artificial de CIA și Complexul militar-industrial american, care aveau nevoie de o „sperietoare”, pentru a-și justifica cererile financiare exorbitante și atribuțiile aflate deseori la limita legii.** În realitate, Comitetul Securității Statului era o imensă mașină birocratică, care „se mișca” cu mare greutate, folosind mijloace depășite și tehnică rudimentară.

Chiar și în anul 1980, la Lubianka se lucra pe hârtie, fără calculatoare sau dactilografe, pentru a păstra secretul informațiilor (sic!). La acea vreme, ofițerii **Piscinei** erau puțin mai evoluți.

Jumătate din cei 420.000 de membri ai KGB erau de fapt grăniceri, o bună parte acoperea problemele interne și doar **10.000 lucrau în spionaj.** Ideea că, în timpul Războiului Rece, KGB avea spioni peste tot în lume, este exagerată. „Grosul” lucrătorilor de intelligence era concentrat în principalele state occidentale și unele orașe de importanță strategică pentru deciziile de politică internațională: New York, sau Geneva, existența a numeroase partide

comuniste/socialiste permițând Uniunii Sovietice să folosească agenții locali, infiltrați în acestea.

● Profesional vorbind, **angajații serviciilor de informații nu sunt nici agenți secreți și nici spioni, ci ofițeri operativi (de caz)**. Aceștia sunt implicați nemijlocit în procesul de recrutare a surselor, utilizând metode consacrate, de la simpatii personale și până la a pune „picioarul în prag”, cunoscute în argoul specific sub formula generică MICE (acronimul de la **M**oney, **I**deology, **C**ompromise, **E**go). Ofițerul recrutor poate aduce potențialul candidat în postura de a-i fi dator cu ceva, de a-l face să se simtă obligat să-i întoarcă serviciul. Acesta va fi convins că ideea de a-l ajuta pe ofițer îi aparține... „Trebuie să-l încânți, ca pe Adam, să muște mărul” (*Serghei Jirnov*).

Un veritabil agent este deci un cetățean care își trădează țara, iar motivele unei asemenea decizii sunt diverse, în funcție de țară și perioada pe care o traversează. Occidentalii preferau să cumpere informatorii, decât să-i convingă că lucrează pentru o cauză nobilă, în timp ce fostul KGB aprecia angajamentul politic în favoarea comunismului și lupta împotriva imperialismului american constatate la viitorii agenți.

Chiar dacă ceva mai protejată, nici activitatea ofițerului de intelligence nu este lipsită de riscuri. Acesta își desfășoară activitatea în afara țării, într-un mediu cel puțin neprietenos, de regulă însoțit de familie (*se presupune că o viață stabilă ar diminua riscurile trecerii în tabăra adversă!*). Informațiile culese (*confesiuni orale/scrise, documente sustrase, fotografii ale unor obiective etc.*) sunt transmise în Centrală, împreună cu evaluările periodice asupra stadiului muncii cu fiecare element din baza de lucru. O bună parte a informațiilor raportate de agenții KGB erau obținute din monitorizarea presei locale și a diferitelor publicații de specialitate, speculând astfel valorile democrației occidentale ale libertății de exprimare.

● În pofida puterii și prestigiului KGB în Uniunea Sovietică, munca ofițerilor de spionaj a rămas necunoscută, aceștia simțindu-se frustrați, „*ca un actor de comedie care nu este aplaudat la căderea cortinei*”. Satisfacțiile erau puține: *când informațiile tale ajungeau pe biroul Secretarului General al PCUS sau când erai filat de contraspionajul din țara de acreditare. Ultima postură indica faptul că munca ta este luată în serios de adversar, cu care uneori făceai schimburi de amabilități, trimițând o sticlă de vodcă la masa echipei de filori.*

Posibilitatea de a călători în Occident și de a beneficia din plin de modul de trai al societății de consum constituia un alt avantaj, care însă a favorizat diletantismul și atitudinea de non-combat a unor cadre ale KGB, pentru a preveni eventualele expulzări” (Serghei Jirnov).

● Același ilegal-trădător opinează, cu nostalgie și amărăciune, că **serviciile de informații nu mai sunt ce-au fost odată**, fiind acum învechite și cantonate în **marele joc al păcălelilor**, în care „toată lumea cunoaște pe toată lumea, urmare a trădărilor și agenților dubli, și în care niciun stat nu poate păstra un secret mult timp.” De altfel, „KGB a creat mai multe probleme decât a rezolvat și nici nu a putut preveni destrămarea Uniunii Sovietice. Instituția a avut propria-i strategie: **de ce să vrei să schimbi ceva, dacă ție îți merge bine?**”

**

Întrebați de un jurnalist participant la lansarea volumului „**KGB – DGSE: doi spioni, față în față**”, dacă nu se tem cumva de „atenționări” din partea structurilor franceze, respectiv ruse de intelligence, **François Waroux** a susținut că „**spionajul nu este o profesie, ci o preoție, o activitate misionară**”, iar **Serghei Jirnov** a menționat că „**în toate meseriile din umbră, singura protecție este...lumina**”!

SFÂRȘITUL UNUI TRĂDĂTOR - în loc de necrolog -

Andrei Zărnescu

O știre lapidară apărută în *The Epoch Times*, o publicație obscură din SUA, anunța că **trădătorul Ion Mihai Pacepa, în vârstă de 92 de ani, a decedat de Covid 19 într-un spital necunoscut, la 14 februarie 2021**. Știrea a fost confirmată de un anume Ronald Rychlak, prezentat drept colaborator al lui Pacepa. Nicio autoritate americană și nicio publicație prestigioasă nu au relatat nimic despre eveniment. Maurul și-a făcut datoria, Maurul poate să plece! Acesta a fost ultimul preț ce i s-a plătit pentru trădarea patriei și a colegilor.

Dacă la momentul schimbării fronturilor, 28 iulie 1978, Pacepa era prezentat de mass media și de unii politicieni cu surle și trâmbițe ca fiind „cel mai înalt oficial din blocul sovietic care a cerut azil politic în SUA”, la ieșirea din scena vieții nu și-au mai amintit de el. Istoria ne învață că **trădătorii nu sunt iubiți de nimeni**. SUA aveau nevoie de o personalitate cu notorietate și credibilitate pentru a o face vârf de lance în lupta cu regimurile comuniste. Această personalitate s-a potrivit ca o mânășă cu biografia lui Pacepa. Numai că „povestea Pacepa” a avut efectul scontat mai mult în România și mai puțin pe mapamond. Așa cum este bine cunoscut, comunismul a venit în Estul Europei, inclusiv România, și a plecat, mai puțin prin voința popoarelor respective și mai mult prin complicitățile politice și jocurile de interese ale marilor puteri.

Trădarea lui Pacepa a însemnat pentru România o lovitură în moalele capului. Venea într-o perioadă nefastă pentru țară: economia, după o perioadă de dezvoltare, dădea semne de încetinire, nemulțumirile populației creșteau, lipsurile de toate felurile erau la ordinea zilei. Cu toate că propaganda vestică susținea că atacurile mediatice desfășurate cu sprijinul lui Pacepa îi privesc pe Ceaușescu și regimul comunist, repercusiunile negative asupra României erau evidente. În acea perioadă mă aflam în misiune externă într-o țară occidentală. De multe ori când mă prezentam diverselor autorități ca fiind diplomat român, replica din partea acestora era aproape invariabilă: „*România nu are diplomați, ci numai spioni*”. Bineînțeles, situația a durat o perioadă scurtă de timp, până când și occidentalii s-au convins că Pacepa mințise pentru a se vinde cât mai bine noilor săi stăpâni.

Odată ajuns în SUA, Pacepa a intrat pe mâna experților CIA în dezinformare și manipulare cu care a început un amplu program de elaborare și editare a unor cărți, toate cu un conținut denigrator, nu numai la adresa regimului și serviciilor de informații românești, dar și la adresa României. Așa s-a născut „capodopera” *Orizonturi roșii*, avându-i ca autori pe Pacepa și CIA. Referitor la acest aspect istoricul Mădălin Hodor declara recent „*Cred că cel mai important*

lucru pe care l-a făcut Pacepa după ce a ajuns în SUA este că împreună cu CIA a scris „*Orizonturi Roșii*”. Pacepa a colaborat cu CIA căreia i-a livrat informații de la agenții de informații ai Securității din țările occidentale cât și informații interne despre operațiuni pe care Departamentul de Informații Externe(DIE) le făcea împreună cu KGB. „*Orizonturi roșii*” este o carte scrisă cu aprobarea CIA, agenți ai CIA au lucrat efectiv cu Pacepa. În această carte adevărul și minciuna se împleteau cu scopul de a crea o percepție demolatoare a regimului din România”.

Fără doar și poate, această percepție negativă s-a extins și asupra poporului român. „*Orizonturi Roșii*” a constituit cartea de referință de care s-a uzat în lupta ideologică împotriva României mai bine de trei decenii. Pacepa a încercat să diversifice tematica cărților sale scriind împreună cu colaboratorii săi din CIA două noi cărți: „*Operațiunea Dragonul*” și „*Dezinformarea*”, care au avut un impact minor în rândul cititorilor și mai ales al serviciilor de informații. Alegațiile și elucubrațiile din cele două cărți conțin date, fapte și situații, multe din ele, neverosimile sau imposibil de verificat. Cea mai bizară susținere a fost aceea potrivit căreia KGB îi ordonase lui Lee Harvey Oswald să-l asasineze pe președintele Kennedy. Sunt convins că la un moment dat CIA și-a dat seama că Pacepa este un farseur mincinos, însă nu a putut să-l mai oprească întrucât propaganda făcuse din el un luptător eficient în lupta cu sistemul politic rival. Scrierile lui Pacepa au otrăvit relațiile româno-americane și după evenimentele din 1989 din România. Așa se face că și astăzi românii călătoresc în SUA pe bază de vize prealabile, în timp ce pentru alte state din fostul bloc sovietic au fost ridicate de mult.

În scrierile sale de după 1989, Pacepa nu a făcut nicio referire la ce s-a ales din tehnologiile procurate din Vest de către DIE în perioada cât a coordonat direct acest sector de activitate. Rând pe rând, acestea au fost abandonate, vândute pe nimic, într-un cuvânt muncă în zadar. Bineînțeles, nu putea să atace acest subiect căci, nu era de capul lui.

La presiuni externe și interne, Curtea Supremă de Justiție a României, prin hotărârea nr. 7 din 1999 l-a repus în toate drepturile sale (redarea gradului de general, acordarea pensiei pentru activitatea depusă în DIE, recuperarea sumelor confiscate de statul român în conformitate cu legile de atunci din România etc.) fără să țină cont de actul său de trădare și, mai ales, de cei care au avut de suferit în urma faptei sale din 28 iulie 1978.

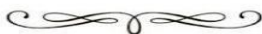
Timp de 30 de ani, mass-media din România l-a prezentat pe Pacepa ca fiind, când erou, când trădător, funcție de interesele politice și de dorința patronilor respectivi de a crește audiența la public. S-au lansat „n” variante asupra datei și împrejurărilor trădării, a secretelor divulgate, a serviciilor de informații străine cu care a colaborat Pacepa etc. Foarte rar și uneori lapidar au apărut comentarii referitoare la documentele CNSAS despre Pacepa și cele publicate de foste cadre ale DIE sau fostei Securități. Cartea „*Orizonturi roșii*” însă, a fost mediatizată excesiv, cu cele mai virulente comentarii posibile. Mă întreb, ce au

înțeles de fapt oamenii de rând din țara noastră, despre trădarea lui Pacepa. Nicio autoritate a statului român, după evenimentele din decembrie 1989, nu a avut curajul să prezinte românilor un punct de vedere oficial asupra acestui caz. Fiecare a fabulat cum și cât a vrut. Vom ști cu certitudine adevărul despre trădarea lui Pacepa, atunci când autoritățile americane și CIA, vor desecretiza toate materialele deținute..

Plecarea trădătorului Pacepa din rândul celor vii a suscitat un interes redus și în rândul ziariștilor români. Câțiva dintre ei au evocat evenimentul, încercând să-și aroge merite pentru relatările despre Pacepa și chiar să se laude de performanța lor. Mai vocal s-a arătat fostul avocat al lui Pacepa, care a relatat cu oarecare emfază despre acțiunile lui pentru repunerea în drepturi a lui Pacepa. În rest, liniște deplină.

În ultimele luni de viață, Pacepa ar fi vorbit apropiaților săi despre o vizită în România pentru a-și vedea locurile natale. Nu a mai reușit acest lucru căci, frica de neprevăzut și mai ales de a da cu ochii de oamenii pe care i-a trădat și batjocorit timp de 42 de ani, a fost mai puternică.

Închei cu un citat de Arthur Miller: „*Trădarea este singurul adevăr care dăinuie*”.

CONTROVERSATUL COLONEL POLONEZ RYSZARD KUKLIŃSKI

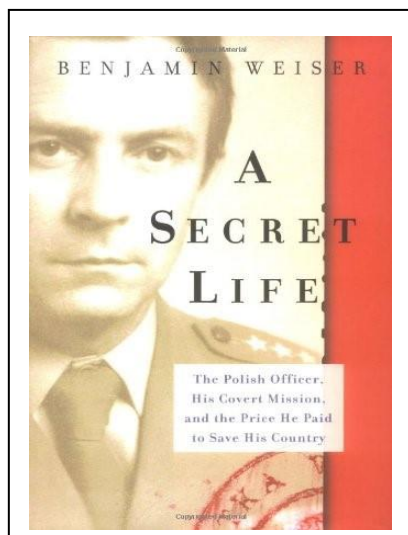
Dr. ist. Ion Constantin

Dacă despre cazul generalului trădător Ion Mihai Pacepa (decedat de Covid 19, la începutul acestui an, într-un spital din Statele Unite), lucrurile sunt în linii mari cunoscute publicului din țara noastră, deși nici acestea pe deplin clarificate, mai puțin cunoscut este la noi adevărul în alte cazuri similare, precum cel al colonelului Ryszard Kukliński din Polonia. În anul 2009 am publicat prima lucrare pe acest subiect apărută în România, din care o serie de fragmente adaptate au fost preluate și în revista „Periscop”. După cum am demonstrat în această lucrare, cazul Kukliński este, în multe privințe, mai interesant și mai important decât cel al lui Pacepa. El este, cu certitudine, una dintre figurile cele mai controversate ale istoriei Războiului Rece. În Polonia, chestiunea este atât de controversată, iar dezbaterile atât de pasionale, încât și astăzi, la scurgerea mai multor ani de la moartea personajului (2004), circulă o vorbă: „Spune-mi ce părere ai despre Kukliński și îți zic cine ești!”.

Ryszard Kukliński, ofițer cu funcție cheie la Marele Stat Major General al Armatei Poloneze, a transmis CIA, timp de aproape 10 ani (1972-1981), peste 42 000 de file de documente secrete, de planificare strategică, ale Tratatului de la Varșovia, contribuind, astfel, într-o măsură considerabilă la prăbușirea totalitarismului de stânga de tip sovietic în Europa Centrală și Răsăriteană. Problema cazului Kukliński depășește, practic, dimensiunile unei afaceri clasice de spionaj, pentru că ea pune în discuție aspecte capitale, de principiu, privind însăși caracterul statalității în perioada „democrației populare” din Polonia. Kukliński s-a aflat față în față cu adevărul absolut și brutal al subordonării armatei țării sale față de o putere străină. El era pe deplin conștient de aberația cuprinsă în textul jurământului militar, prin care se jura credință față de Armata Sovietică aliată, și nu față de Dumnezeu și Patrie. Exceptând perioada războiului, niciodată în istoria statului independent polonez renăscut, acest popor nu fusese atât de mult la cheremul unei puteri vecine. Semnificativ este că majoritatea informațiilor secrete furnizate de Kukliński spionajului american nici nu aparțineau Poloniei, ci URSS.

**

La scurt timp după moartea colonelului Ryszard Kukliński, în SUA apărea cartea lui Benjamin Weiser „*A Secret Life. The Polish Officer. His Covert Mission and the Price He Paid to Save His Country*” (*O viață secretă. Ofițerul polonez. Misiunea sa sub acoperire și prețul pe care l-a plătit servindu-și patria*), tradusă recent și în limba română, cu un titlu ceva mai comercial: *Colonelul Kuklinski, Trădător sau patriot*.

Lucrarea are la bază discuțiile pe care Benjamin Weiser, jurnalist de investigații la publicațiile „Washington Post” și „New York Times”, le-a purtat începând din anul 1992, cu Ryszard Kukliński, cât și dosarele declassificate ale operațiunii instrumentate de CIA în acest caz, telegrame și rapoarte întocmite de ofițerii de spionaj americani, transcrierile întâlnirilor lor cu Kukliński și scrisorile adresate de el Agenției. Autorul descrie cu lux de detalii biografia personajului principal al cărții. Născut în 1930 într-o familie de muncitori, Kukliński și-a pierdut tatăl în timpul războiului; acesta a murit într-un lagăr de concentrare nazist, după ce a fost arestat și torturat de Gestapo. Când războiul

s-a încheiat, tânărul Kukliński s-a alăturat armatei, instituție care se bucura de mare reputație în rândul polonezilor, fiind devansată doar de Biserica Catolică, și s-a ridicat rapid în ierarhia militară datorită inteligenței sale. A fost promovat în Statul Major al Armatei, unde a avut acces la documente „sensibile”, inclusiv la planurile de luptă ale Tratatului de la Varșovia.

Primele îndoieli ale lui Kukliński față de regimul comunist și forțele sale armate au apărut în timpul implicării Poloniei în invazia sovietică din Cehoslovacia din 1968. Patriot polonez înflăcărat, el s-a îngrijorat că aceeași soartă ar putea s-o aibă într-o bună zi și țara sa. Kukliński a fost și mai tulburat de ceea ce a văzut în proiectele sovietice pentru un război ofensiv împotriva NATO, care implica intrarea Armatei Roșii în Polonia, un act ce putea declanșa un răspuns nuclear care i-ar fi nimicit patria.

În pofida riscului extrem pentru el și familia sa, în august 1972, Kukliński a trimis din RFG, unde era în concediu, o scrisoare către ambasada SUA din Bonn și a organizat o întâlnire secretă cu un funcționar al CIA aflat la post în R.F. Germania. De la bun început, el a mărturisit că deplângea dominația sovietică a Poloniei și considera că țara sa era de partea greșită a Războiului Rece.

În următorii nouă ani, Kukliński a avansat rapid în Ministerul Apărării polonez, acționând ca ofițer de legătură cu Moscova și contribuind la pregătirea pentru un „război fierbinte” cu Occidentul. În același timp însă, purtând numele de cod „Jack Strong” ca agent al CIA, el a desfășurat o intensă activitate clasică de spionaj, după toată metodologia specifică acestei complexe meserii – mesaje scrise cu cerneală invizibilă, camere miniaturale foto și emițătoare secrete ș.a. –, furnizând date cruciale despre subiectele militare cele mai sensibile ale Tratatului de la Varșovia la începutul anilor 1970. Pe baza instrucțiunilor primite, el a transmis și primit de la agenții de legătură ai CIA numeroase materiale informative, cu folosirea unor procedee, mijloace și metode specifice de spionaj clasic, ingenios concepute, mai ales cele din categoria formelor de legătură

impersonală (CPI, semafoare de semnalizare ș.a.), iar acțiunile operative propriu zise au fost realizate în urma unor riguroase trasee de autoverificare pentru depistarea filajului. Ca aspect aparte în cadrul acestor acțiuni este de reținut folosirea intensă a autoturismului, atât în realizarea autoverificării, cât și a schimburilor de materiale, respectiv a predărilor-preluărilor propriu zise. Acestea s-au efectuat cel mai adesea prin plasarea de containere cu materiale din mașini aflate în mers, o metodă larg folosită de CIA în ultimele decenii. Schimburile se realizau în anumite locuri dinainte stabilite, potrivit unui orar riguros conceput pe anumite perioade, în diverse locuri din Varșovia sau alte localități și erau precedate de confirmări la semafoarele de semnalizare din zonele respective.

În mod sistematic, Kukliński a dezvăluit americanilor măsurile pregătitoare de război ale înaltului comandament sovietic, inclusiv amplasarea pe solul polonez a buncărelor destinate să-și adăpostească comandanții. Acest lucru ar fi permis forțelor americane să le distrugă în câteva ore de la izbucnirea ostilităților. El a transmis, de asemenea, documente și informații relevante în ceea ce privește potențialul forțelor Pactului de la Varșovia, atât sub aspectul resursei umane (efective militare), a modului de organizare și a planurilor de război, cât și a dotării cu armament și tehnică modernă (rachete, bombardiere, blindate, tancuri etc.).

Demn de reținut este faptul că, în informările sale către CIA, în mod repetat, Kukliński a făcut mențiuni asupra poziției aparte pe care România o avea în cadrul Pactului de la Varșovia, inclusiv în ceea ce privește raporturile cu structurile informative ale acestuia, ceea ce corespundea cursului deosebit pe care l-a avut politica țării noastre față de URSS, după declarația de „independență” din aprilie 1964. Astfel, într-o scrisoare adresată CIA, pe 2 iulie 1978, referindu-se la planurile ofensive sovietice împotriva NATO, Kukliński concluziona că „aprobarea tacită (mai puțin din partea românilor- subl. ns.) a acestor planuri autentic socialist-imperialiste ar trebui să fie, pentru cei care le înțeleg, nu doar un șoc, ci și un semnal de alarmă pentru trecerea la acțiune”. De asemenea, într-o scrisoare din 5 mai 1979, privind aprobarea dată de conducerea poloneză față de propunerea comandantului suprem al forțelor Tratatului de la Varșovia, mareșalul Viktor Kulikov, ca toate armatele din componența Tratatului să treacă direct sub comanda sovietică, Kukliński aprecia ca fiind „deplorabil faptul că, *exceptând România* (subl. ns.), niciun conducător din Tratatul de la Varșovia nu se opusese «acelei decizii rușinoase»”.

Relevante în privința dezacordurilor româno-sovietice pe tema unui acord de subordonare a trupelor unui comandament sovietic pe timp de război sunt relatările lui Kukliński despre afirmațiile confidențiale făcute de mareșalul Kulikov, pe timpul vizitei acestuia în Polonia, la jumătatea lunii octombrie 1979, împreună cu generalul Anatoli Gribkov, șeful său de stat-major și alți generali și ofițeri superiori. Timp de două zile, aceștia au avut discuții secrete la Omulew, un oraș din regiunea luxuriantă a Lacurilor Mazuriene din nord-estul Poloniei. „Încă de la început - povestește Kukliński -, Kulikov a precizat că aprecia drept inacceptabilă

orice opoziție față de propunerea sa. Bulgaria, Germania (R.D. Germană – nota ns.) și Cehoslovacia susțineau proiectul „fără rezerve”, a spus el. Ungaria fusese mai dificil de convins. În cele paisprezece ore de negocieri, ministrul Apărării din Ungaria își exprimase numeroase rezerve, doar pentru a renunța într-un final la fiecare obiecție, surprinzându-i chiar și pe sovietici, a zis Kulikov. *Cea mai mare problemă o reprezentase România* (subl. ns.), a continuat Kulikov, care îi acuza pe oficialii români de scurgeri de informații către Occident. S-a înfuriat când și-a descris vizita la București. La sosirea avionului său, controlorii aerieni români refuzaseră să comunice în rusă. Odată ajuns pe sol, poliția secretă română îl înconjurase și-l urmărise peste tot. Mai rău, a spus el, fusese cazat într-o cameră de hotel lângă oficiali chinezi. Kulikov a spus că se aștepta ca Jaruzelski să mențină *front unit împotriva românilor* (subl.ns.), atunci când miniștrii Apărării din Tratatul de la Varșovia aveau să se întâlnească la Varșovia, în decembrie, într-o reuniune condusă de Jaruzelski”.

După trădarea generalului I.M. Pacepa, din iulie 1978, Centrala CIA a analizat situația contrainformativă a cazului lui Kukliński și i-a transmis acestuia o scrisoare în care era asigurat că „am examinat ce știu ei (sovieticii) și ce speculează că am aflat de la români – gen Pacepa. Punând totul laolaltă, nu am găsit nimic care să indice spre tine. Mai mult, ei au alte direcții în care trebuie să privească înainte de a putea începe să-și rezolve problema informațiilor secrete care se «scurg» spre Occident”.

La sfârșitul anului 1980, în condițiile în care forțele Pactului de la Varșovia se pregăteau să invadeze Polonia, așa cum se temuse Kukliński, informațiile sale l-au determinat pe președintele Jimmy Carter să avertizeze Moscova împotriva unei astfel de mișcări, ajutând astfel decisiv la prevenirea unei intervenții militare.

În primul an al administrației Reagan, Kukliński a furnizat informații despre planurile conducerii P.M.U.P. de a instaura „legea marțială” în Polonia. Ca membru al „celulei de criză” care pregătea operațiunea respectivă, el avea cunoștințe detaliate despre aceasta. Spre deosebire de Carter, Ronald Reagan a decis să nu avertizeze guvernul polonez împotriva impunerii „legii marțiale” și nici n-a alertat liderii Solidarității cu privire la arestările lor iminente. Există indicii că a acționat în baza informațiilor și a conduitei sugerate de Kukliński, având în vedere că decizia „legii marțiale” era irevocabilă și că dezvăluirea ei prematură rezistenței poloneze ar fi putut declanșa o grevă generală care s-ar fi încheiat printr-un masacru brutal.

La începutul lunii noiembrie 1981, simțind tot mai mult că este în colimatorul serviciilor de securitate poloneze, fiind posibilă arestarea sa, Kukliński a cerut „exfiltrarea” lui și a familiei. Desfășurată în zilele de 7-8 noiembrie 1981, această operațiune a fost o reușită deplină care s-a petrecut, practic, „sub nasul” KGB-ului și SB-ului polonez. Kukliński, soția sa și cei doi fii ai lor au fost ascunși printre mărfuri comerciale și expediați din Varșovia în Berlinul de Vest într-un camion, iar de acolo aduși în Statele Unite.

Peste aproape doi ani avea să fie „recuperată” din Polonia via România și viitoarea noră a lui Kukliński (Iza), în cadrul unei operațiuni plină de elemente „palpitante” inițiate pe litoralul românesc al Mării Negre, cu concursul unor ofițeri ai stației CIA de la București. „La începutul lunii septembrie a anului 1983 - se arată în lucrare -, un grup de turiști polonezi sosea cu avionul în România, pentru a petrece o săptămână în stațiunea Mangalia, pe litoralul Mării Negre, nu departe de granița cu Bulgaria. Printre ei se afla Iza, pe atunci în vârstă de douăzeci și șapte de ani. Într-o dimineață, ea a ieșit din hotel, abandonând în cameră bagajele și hainele. Purta pantaloni roșii și un tricou și avea la ea un portofel micuț din piele și pașaportul. A mers pe jos câteva străzi, până la un colț de lângă o popicărie, unde i se spusese să se uite după un cuplu de americani. A văzut două persoane care păreau să se potrivească descrierii. Ele au zâmbit și i-au întins o fotografie. Iza a privit-o și și-a văzut chipul. Cei doi – șeful stației București și soția lui – au dus-o pe Iza într-o furgonetă din apropiere. Bancheta din spate fusese înlocuită cu o cutie în care femeia urma să se ascundă. Ea s-a urcat și s-a întins pe spate, cu fața aproape atingând capacul închis. Deși exista o gaură pentru a respira, se simțea ca într-un sicriu. A stat întinsă, în întuneric, cu corpul încordat. În mai puțin de douăzeci de minute au ajuns la granița cu Bulgaria, iar când furgoneta s-a oprit la punctul de control, Iza a auzit grănicerii vorbind și câinii lătrând. Șoferul și soția sa au coborât din furgonetă. A trecut o oră și Iza a început să simtă sindromul de hiperventilație. Auzea câinii care dădeau târcoale vehiculului. În cele din urmă, americanii s-au întors în furgonetă și au pornit motorul, după care au străbătut Bulgaria. Iza a strigat că trebuia să urineze. Ofițerii au tras pe marginea drumului și i-au permis să iasă din cutie, dar nu din furgonetă. I-au dat o sticlă de plastic. După câteva ore, au ajuns la granița turcă, unde au fost din nou opriți, înainte de a li se permite intrarea în Turcia. La scurt timp, furgoneta a ieșit de pe drum și a intrat într-o zonă împădurită. Acolo, Iza a ieșit, în sfârșit, din ladă și a fost întâmpinată de un grup de ofițeri CIA și familiile lor, care organizaseră un picnic în onoarea ei. Iza a petrecut noaptea într-un hotel din Istanbul, unde i s-au oferit documente noi de identificare și alte haine, ce fuseseră aduse din Marea Britanie... Iza a fost dusă cu avionul la Frankfurt, unde Bogdan (fiul cel mic al lui Kukliński, cu care urma să se căsătorească – n.n.) și mama lui o așteptau cu nerăbdare”. Ulterior, Iza a ajuns în Virginia, unde a fost primită „cu căldură” de Kukliński, iar în octombrie s-a căsătorit cu Bogdan, în cadrul unei ceremonii la care au participat David W. Forden (nume de cod „Daniel”, primul ofițer de legătură al lui Kukliński) și alți prieteni noi ai familiei, din CIA și Pentagon.

Cartea descrie și o serie de elemente privind „latura umană” a personajului principal, avatarurile nefericite ale existenței acestuia. După stabilirea în SUA, Kukliński a locuit, împreună cu familia, la nu mai puțin de cinci adrese, schimbarea acestora făcându-se din rațiuni de securitate. Din aceleași considerente și-a schimbat de mai multe ori numele, pașaportul și numărul de telefon. Ultima locuință a fost în Florida. Aceasta nu a împiedicat, însă, KGB-ul, GRU-ul și

Securitatea poloneză să întreprindă măsuri pentru a-l captura sau lichida chiar pe teritoriul american. Asupra sa au avut loc două atentate, care însă au eșuat.

Viața lui Kukliński, care s-a încheiat la mijlocul lunii februarie 2004 în urma unui atac cerebral, a fost plină de tragedii. Amândoi fiii i-au murit în circumstanțe misterioase, unul în timp ce naviga pe mare, trupul său nu a fost găsit niciodată, celălalt în accident de mașină. Când Polonia a ieșit în sfârșit de sub dominația sovietică la începutul anilor 1990, guvernul polonez nu l-a salutat ca pe un erou național: în sondajele de opinie, aproape jumătate din populație a apreciat că a „trădat interesele națiunii poloneze”, în timp ce doar 16 % l-au văzut ca un patriot polonez. Condamnarea la moarte a fost anulată abia în 1997, cu implicarea activă a lui Zbigniew Brzezinski, și mai ales pentru că prezenta un obstacol în calea intrării Poloniei în NATO. Acest lucru i-a permis în sfârșit să se întoarcă în țara natală în anul următor.

Problema lui R. Kukliński este pe cât de complicată, pe atât de simplă. El a recunoscut, fără nici un fel de rețineri faptul că a colaborat în mod fructuos, timp de zece ani, cu serviciile de spionaj americane. Oficialitățile de la Casa Albă, Pentagon și Langley s-au pronunțat într-un mod explicit: informațiile furnizate de colonelul polonez au contribuit decisiv la remodelarea poziției SUA față de URSS, asigurându-i în cele din urmă victoria în așa numitul Război Rece. Potrivit directorului CIA din acea vreme, William J. Casey, informațiile furnizate de Kukliński sunt „de neprețuit”, nimeni altcineva nemaiprovocând atâtea daune cauzei comuniste în timpul Războiului Rece.

Prin urmare, Kukliński i-a trădat pe sovietici – aliați nedoriți de poporul polonez. Cu toate acestea, fapta ofițerului polonez, unul dintre cei mai buni stat-majoriști din istoria armatei poloneze, a fost și rămâne receptată în mod diferit, atât în Polonia cât și în întreaga lume. Pentru serviciile secrete americane, forțele politice de dreapta poloneze și emigrația poloneză din SUA, Kukliński este un „mare patriot”, „un erou autentic”, „omul de aur al armatei poloneze”, „un tip cât se poate de polonez”, în timp ce pentru alții – forțele politice de stânga din Polonia, liderii „Solidarității”, corpul ofițerilor polonezi și, nu în ultimul rând pentru cunoscutul disident polonez Adam Michnik -, același personaj nu reprezintă decât un „trădător” și nimic mai mult.

Grăitoare în această privință este comparația lui Adam Michnik între Ryszard Kukliński și Richard Sorge, acesta din urmă un german care a trădat, lucrând cu spionajul sovietic și contribuind într-un fel la prăbușirea celui de Al Treilea Reich. Despre Sorge nimeni, dar absolut nimeni nu s-a gândit să-l considere erou al Germaniei democratice. La fel și în cazul „Orchestrai roșii”, o echipă de spioni germani care au activat în beneficiul sovieticilor în anii celui de Al Doilea Război Mondial. Pe bună dreptate se întreabă Michnik: de ce Ryszard Kukliński se bucură de o altă logică? Așadar, istoria ne dezvăluie o realitate crudă și anume faptul că eroii frontului secret nu sunt întotdeauna și eroi naționali, frontul secret constituind o lume cu totul diferită de cea reală.

Controversele în acest caz pornesc nu de la ceea ce a făcut colonelul armatei poloneze, ci de la motivațiile a ceea ce acesta a făcut – trădătoare sau patriotice – ca și de la răspunsurile la întrebarea dacă acțiunile sale au ajutat cu ceva Polonia sau, dimpotrivă, i-au dăunat. După parcurgerea tuturor acestor polemici și dispute, devine tot mai clară impresia că divergențele de opinii în cazul colonelului polonez se vor menține și de-acum înainte, chiar dacă , în cazul său cu totul special, timpul se pare că lucrează în favoarea lui.

În ceea ce privește analiza comparativă a cazului R. Kukliński cu ceea ce unii consideră a fi „cazul similar românesc“, respectiv cel al generalului de Securitate Ion Mihai Pacepa, apreciem că între cele două cazuri există unele asemănări incontestabile, pornind de la faptul că atât Kukliński și Pacepa au „trădat“ un regim revolut, alegând „lumea liberă“, cât și faptul că reabilitarea lor s-a produs pe fondul interesului Poloniei și, respectiv, României de integrare în NATO. Nu e mai puțin adevărat, însă, că între cele două cazuri există deosebiri ecrasante.

Dacă în cazul Kukliński motivul „trădării“ l-a constituit, în ultimă instanță, o formă de protest față de ocupația străină a țării, în cazul Pacepa o asemenea motivație este exclusă ab initio. Dacă prejudiciile aduse prin colaborarea col. R. Kukliński cu CIA au vizat preponderent sistemul Tratatului de la Varșovia, cele produse ca urmare a trădării lui Pacepa au afectat exclusiv România. Spre deosebire de Pacepa, colonelul Kukliński nu a fost implicat în acțiuni de poliție politică. Pacepa a fost părtaș și responsabil de multe dintre abuzurile regimului comunist, în cea mai neagră perioadă a existenței sale. Dacă în cazul Kukliński, odată cu trecerea timpului se observă chiar o percepție favorabilă a situației sale speciale, din partea unei părți tot mai mari a societății poloneze, nu credem că acest lucru se va întâmpla vreodată în privința lui I.M. Pacepa. În acest caz, a avut loc o imensă manipulare a opiniei publice, iar orice încercare de comparație cu situația specială a colonelului polonez este neavenită.

ANALIZE POLITICO-STRATEGICE**SFÂRȘITUL CELUI MAI ÎNDELUNGAT CONFLICT
MILITAR DIN ISTORIA SUA****Alexandru OMEAG****REMEMBER 9/11 ȘI LECȚIILE TRAGEDIEI DE ACUM 20 DE ANI**

Atentatele de la 11 septembrie 2001 au provocat schimbări majore, profunde și durabile ale situației politice mondiale, cu unele efecte benefice în planul coordonării eforturilor vizând combaterea terorismului și o serie de mutații, cele mai multe pozitive, în sfera relațiilor internaționale. De atunci, combaterea terorismului și a manifestărilor extremiste a devenit o prioritate absolută a statelor NATO și UE, precum și a partenerilor internaționali ai acestora, cele două fenomene fiind considerate o amenințare la adresa păcii mondiale, a valorilor democratice, a libertăților și drepturilor omului.

Pentru foarte multe țări, contracararea amenințărilor teroriste, îndeosebi de natură fundamentalist-islamică, reprezintă încă o provocare politică prioritară, sub umbrela căreia au avut loc intervenții militare externe, unele la limita reglementărilor juridice internaționale, iar serviciile secrete și/sau securitate au primit, din aceleași rațiuni, resurse nebănuite și competențe deseori criticate de societatea civilă, care s-a văzut confruntată cu măsuri de restrângere/limitare a unor drepturi și libertăți legate de comunicare, deplasare, liberă asociere etc.

Reacția SUA după tragedia din septembrie 2001 (inraziile din Irak și Afganistan, eforturile umane, logistice și financiare uriașe pentru lichidarea lui Osama bin Laden sau a liderilor unor filiale ale Al Qaida etc.), caracterizată de unii observatori ca fiind „paranoică și disproporționată”, a constituit, în opinia analistului canadian *Charles-Philippe David de la Universitatea Quebec din Montreal* „cea mai mare eroare strategică a americanilor, după rușinea din Vietnam.”

În opinia aceluiași analist, SUA și, în general, statele occidentale au subestimat consecințele pe termen mediu și îndelungat ale unor asemenea decizii politice, care nu ar fi făcut decât să incite la noi acțiuni extremist-violente. Chiar dacă **terorismul islamic nu a mai reușit în ultimii 20 de ani operațiuni de o anvergură similară celei din septembrie 2001**, atacurile jihadiste au continuat să provoace mii de victime (Bali, în 2002, Madrid-2004, Londra și Sharm al-Sheikh-2005, Mumbai-2008, Paris-2015, Berlin și Bruxelles-2016, fără a mai aminti de „tradiționalele” atacuri sinucigașe din Irak, Afganistan, Pakistan sau Israel).

Pe de altă parte, răspunsul ferm al unor state occidentale la asemenea manifestări violent-extremiste a stimulat **fluxurile de combatanți străini spre**

zonele fierbinți, dar și un exod al populației civile spre Europa occidentală, cu consecințe încă dificil de estimat în ceea ce privește exacerbară divergențelor dintre diferitele concepte religioase, culturi sau modele de comportare în societate. Mai mult, o serie de decizii politice și de natură umanitară referitoare la gestionarea fenomenului migrației ilegale au fost receptate deseori ca o amenințare la adresa stabilității sociale din țările de destinație, ca o slăbiciune a guvernelor vest-europene, pe care elemente și grupări ultranaționaliste și xenofobe o speculează din plin, asumându-și cu de la sine putere „misiunea nobilă” de a soluționa prin forță relația „neaveniților” cu populația autohtonă.

Din fericire, dacă putem spune așa, ce nu au putut rezolva autoritățile și structurile de luptă împotriva terorismului au soluționat, chiar și temporar, valurile pandemiei noului Coronavirus, care au mai diminuat apetitul Al Qaida, Statului Islamic, Lashkar-e-Taiba, Jama`a al-Islamiya sau al unor actori individuali simpatizanți ai unor asemenea grupări extremiste pentru lansarea de noi atacuri teroriste.

Preeminența în gândirea opiniei publice a „*rațiunilor de stat*” față de diferitele măsuri interne și demersuri politice internaționale, rolul primordial dobândit de serviciile de informații în sistemele de securitate națională, sau deruta cetățeanului pus să aleagă între libertate și securitate sunt doar câteva dintre efectele pe termen lung ale tragediei pe care o comemorăm la 9 septembrie.

*

Paradoxal, poate, dar **la 20 de ani după tragedia de la 11 septembrie**, când familiile victimelor atacului terorist așteaptă să se facă lumină (dreptate?) asupra evenimentelor, **cei 5 organizatori prezumtivi ai atentatelor nu au fost încă judecați!** Debutul procesului, prevăzut inițial pentru 11 ianuarie 2021, a fost amânat sine die, din cauza efectelor pandemiei de Sars-Cov2.

AFGANISTAN: DUPĂ NOI, POTOPUL!

Anunțată cu surle și trâmbițe de președintele Joe Biden la scurt timp după instalarea la Casa Albă, retragerea trupelor americane din Afganistan a fost oficializată 14 aprilie 2021 de secretarul de stat Anthony Blinken, militarii SUA și NATO urmând a părăsi definitiv Afganistanul, respectând unul dintre principiile Alianței: „intrăm împreună, ieșim împreună”. Demarată la 1 mai a.c., **operațiunea urma a se încheia, în mod simbolic, la 11 septembrie**, când Statele Unite comemorează 20 de ani de la sângeroasele atacuri teroriste de la World Trade Center și Pentagon. O ușurare pentru opinia publică americană, care asistă la încheierea (?) celui mai îndelungat conflict militar din istoria SUA.

Dar, după 20 de ani de prezență militară pe teritoriul afgan, forțele NATO au lăsat țara chiar pe mâna celor pe care au promis să-i vâneze: talibanii, care neînțelegând nimic din lecțiile istoriei, continuă să mențină relații strânse cu combatanții Al Qaida, boicotează negocierile de pace inter-afgane și au preferat o lovitură de stat militară pentru a reveni la putere. Chiar și înțelegerile semnate la 29 februarie 2020 la Doha au fost „traduse” în mod sensibil diferit de către cele

două părți: „instaurarea păcii în Afganistan” (SUA) versus „sfârșitul ocupației străine”, clamat de forțele insurgenților talibani.

TALIBANII ȘI STRATEGIA CARE LE-A PERMIS PRELUAREA PUTERII DEPLINE

Talibanii, concentrați în zonele tribale din apropierea graniței pakistaneze, **etnici paștuni** (*musulmani sunniți, 38% din populația Afganistanului*), au ca puncte forte regiunile din sud-vestul și estul țării și, cu toate acestea, în doar 48 de ore, de exemplu, au reușit să cucerească provincia strategică Badakhchan, la frontiera cu Tadjikistan și China, fieful fostului comandant militar Ahmad Shah Massoud, asasinat de talibani în 2001.

Emiratul Islamic al Afganistanului (talibanii) dispune de aproximativ 80.000 combatanți și, înainte de debutul retragerii militarilor NATO, controla 73 dintre cele 398 districte ale țării. După 1 mai a.c., cucerirea de noi teritorii a fost extrem de rapidă, astfel că, la începutul lunii august, talibanii controlau 195 districte, guvernul doar 74, iar în celelalte 129 disputele continuau. În același timp, talibanii și-a regrupat forțele, au lansat noi atacuri asupra școlilor și spitalelor, iar **la 15 august au intrat triumfători în Kabul**. Ce a urmat, este îndeobște cunoscut: nicio reacție din partea armatei și a forțelor de securitate (*instruite și dotate cu bani occidentali!!!*), guvernării au fugit cu agoniseala de o viață (sic!), drumul spre aeroport și decolarea avioanelor au devenit un calvar, iar populația este strivită de sărăcie și pandemie, femeile fiind, dintotdeauna, primele victime ale acestui haos generalizat.

Talibanii au atacat mai întâi satele și localitățile mai izolate, unde și-au regrupat forțele pentru asaltul asupra orașelor, reacția autorităților fiind timidă și inefficientă. Comandanții talibani au descurajat orice ripostă a militarilor afgani, cărora le-au solicitat imperativ să predea armele, avertizându-i că lupta lor împotriva etniei majoritare este dinainte pierdută! Strategia talibanilor a dat roadele scontate, de vreme ce tot mai mulți soldați ai armatei naționale au refuzat „să moară pentru nimic” și au trecut de partea talibanilor sau s-au refugiat în Tadjikistan.

*

O abordare originală a situației actuale aparține jurnalistului **Roberto Saviano** care, în *Corriere della Sera*, afirmă că, după 20 de ani de război, în Afganistan nu Islamul ar fi câștigat, ci heroina, fiind **„o greșeală să-i identificăm pe jihadiștii musulmani cu talibanii: aceștia din urmă, împreună cu narcos din America Latină, sunt cei mai puternici traficanți de droguri din lume”**.

După ce aduce o serie de detalii interesante în ce privește implicarea talibanilor în traficul internațional de droguri și legăturile liderilor acestora cu cele mai puternice rețele mafiote, ziaristul italian conchide: **„Privind la soldații americani, cu vehiculele lor blindate și cu elicoptere, ai impresia că ai în fața ochilor o armată foarte bogată, în comparație cu păstorii cu barbă lungă și cuțite ruginite. Ei bine, Statele Unite au cheltuit 80 de miliarde de dolari în douăzeci de ani de război pentru a antrena armata afgană, pentru a instrui ofițeri locali, trupe, polițiști și judecători; talibanii, în douăzeci de ani, au câștigat peste 120 de miliarde de dolari din opiu. Care a fost, până la urmă, armata cea bogată?”**

DECIZIA SUA, CRITICATĂ CHIAR DE... AMERICANI!

Obiectivul strategic - consolidarea stabilității și independenței Afganistanului, transformarea treptată a acestuia într-o țară cu opțiuni spre democrație, care refuză să redevină un refugiu pentru grupurile teroriste, ceea ce ar contribui la protejarea intereselor vitale de securitate ale NATO și ale UE într-una dintre cele mai sensibile regiuni ale planetei, **pare totuși o utopie, chiar și pentru unii experți politico-militari americani.**

—► Audiat în Congresul SUA, **Generalul Kenneth McKenzie**, șeful Comandamentului Central al Armatei Americane-CENTCOM, a apreciat că **„va fi dificil, dar nu imposibil”** de identificat, monitorizat și anihilat riscurile teroriste după retragerea trupelor străine și că, în acest sens, Pentagonul are în vedere organizarea de negocieri cu unele țări din vecinătatea apropiată a Afganistanului, pentru a-și re poziționa o parte a dispozitivului militar. Generalul McKenzie a evitat să precizeze amplasarea acestei eventuale redesfășurări de forțe sau statele avute în vedere și a evocat posibilitatea unor lovituri aeriene ce ar putea fi întreprinse din țări vecine.

Generalul american a recunoscut că **asemenea operațiuni necesită un sprijin esențial din partea structurilor de intelligence**, care se va diminua simțitor după plecarea militarilor americani, dar mai ales a autohtonilor folosiți în diverse activități și care acum sunt vânați de talibani. În același sens s-a exprimat și **William Burns, patronul CIA**, în opinia căruia, **„atunci când militarii se vor retrage, capacitatea guvernului de a culege informații și de a contracara amenințările va scădea”**. El a promis însă că Agenția Centrală de Informații își va menține „capacități” în Afganistan: „unele vor rămâne, altele vor fi create”!

—► **Jeffrey Hawkins**, fost consilier politic la Ambasada SUA la Kabul, susține că situația de după retragerea completă a militarilor NATO din Afganistan va fi extrem de periculoasă, chiar dacă pentru Statele Unite nu se întrevăd amenințări de securitate majore. Riscul destabilizării regionale nu poate fi exclus, în condițiile în care talibanii cuceresc tot mai multe districte, tratează cu

superficialitate negocierile și așteaptă plecarea americanilor pentru lansarea ofensivei finale. **„Zilele actualei puteri de la Kabul sunt numărate! Este un eșec total. Ossama bin Laden a fost eliminat, dar ordinea și democrația sunt încă departe, iar țara este în pragul dezintegrării”**. Un avertisment neluat în seamă, din păcate confirmat: guvernul afgan nu mai există, de democrație nici nu poate fi vorba, iar talibanii fac zilnic sute de victime, printre care se regăsesc deja zeci de militari americani!

—► **90 de generali și amirali americani în rezervă**, membri ai grupului **„Flag Officers 4 Freedom”**, au criticat recent nu atât retragerea armatei americane din Afganistan, cât modul cum s-a făcut, lucru care a dus la succesul fulminant al talibanilor, care în doar nouă zile de la începerea ofensivei asupra marilor orașe au intrat în Kabul, dând peste cap toate estimările serviciilor de informații. Într-o scrisoare deschisă, generalii și amiralii semnatar cer **„demisia și trecerea în rezervă a Secretarului Apărării și a președintelui Comitetului Întrunit al Șefilor de State Majore ale Forțelor Armate ale SUA, pentru neglijență în executarea sarcinilor de serviciu, ce a dus la retragerea dezastruoasă din Afganistan.”**

UNIUNEA EUROPEANĂ A TRAS UN SERIOS SEMNAL DE ALARMĂ

Situația securității din Afganistan se agravează pe zi ce trece, iar numărul atacurilor împotriva forțelor afgane este în creștere, la fel ca asasinatelor cu țintă precisă îndreptate împotriva activiștilor, lucrătorilor din mass-media, profesorilor, medicilor, judecătorilor și funcționarilor guvernamentali afgani. Firmele private autohtone, atâtea câte sunt, trebuie să le plătească taxe de protecție talibanilor, care-i forțează pe fermieri să cultive opium și să facă minerit ilegal.

Teroarea și corupția rămân obstacole serioase din cauza cărora coordonarea securității, furnizarea de servicii publice și reformele economice bat pasul pe loc. Nimeni nu este pedepsit, iar înființarea, în noiembrie 2020, a Comisiei anticorupție în Afganistan - **„o picătură într-un ocean”** – rămâne doar **„un punct bifat la capitolul transformări democratice”**, pe care talibanii nici nu-l iau în seamă.

Anticipând precipitarea evenimentelor, Rezoluția Parlamentului European din 10 iunie 2021 avertiza că **„Afganistanul se află într-un moment critic, la confluența dintre o situație internă fragilă, deteriorarea stării de securitate, impasul de facto al negocierilor de pace inter-afgane și decizia trupelor SUA și NATO de a se retrage până la 11 septembrie 2021, de aici putând rezulta noi incertitudini, mai puțină stabilitate, pericolul intensificării conflictelor interne și un vid care, în cel mai rău caz, va fi umplut de talibani.”**

Parlamentarii comunitari trăgeau încă de atunci un semnal de alarmă asupra perspectivelor îngrijorătoare din regiune și considerau că **„dezvoltarea pe termen lung a Afganistanului va depinde de o clasă politică responsabilă, de buna guvernare, de garantarea securității umane durabile, inclusiv de reducerea sărăciei și de crearea unor oportunități de muncă, de accesul la servicii sociale și**

medicale, de educație și de protecția libertăților fundamentale și a drepturilor omului.”

PREȘEDINTELE JOE BIDEN REMEMOREAZĂ GREȘELILE TINEREȚII SALE POLITICE

Surprinzător, sau poate nu, retragerea din Afganistan nu a alimentat nicio polemică în capitalele țărilor NATO, nici măcar la Washington, unde singura controversă apare în legătură cu ***soarta celor aproape 18.000 de cetățeni afgani*** (translatori, șoferi și, în general, personal administrativ), ***căroră li s-a promis azil în Statele Unite***.

Argumentele retragerii au venit chiar de la ***președintele Joe Biden***. După lichidarea lui Osama bin Laden, liderul Al Qaida, milițiile islamiste s-au risipit în numeroase țări din Asia, Africa și Orientul Mijlociu, ceea ce nu mai justifică menținerea a mii de soldați într-o singură țară, cheltuind mai multe miliarde de dolari. ***În prezent, Afganistanul nu mai este atât de important pentru americani***. „Statele Unite trebuie să se concentreze pe noile provocări: anihilarea operațiunilor teroriste virulente din afara Afganistanului, combaterea efectelor pandemiei noului coronavirus, consolidarea alianțelor vizând protecția cibernetică și ameliorarea competitivității americane în raport cu ambițiile crescânde ale Chinei”.

Politically correct, am spune noi! Afganistanul nu este, probabil, foarte important pentru securitatea Statelor Unite și nici pentru o mare parte a restului lumii, dar este vital pentru autohtoni, dintre care mulți și-au pus în pericol propriile familii, riscându-și viața pentru a o apăra pe cea a militarilor SUA și NATO. Pentru primii, viitorul este sumbru: aceștia, rudele și poate chiar prietenii lor au început să fie arestați sau omorâți fără niciun fel de judecată.

La finele războiului din Vietnam, președintele Joe Biden, tânăr senator la acea vreme, s-a opus alocării de fonduri pentru extragerea și primirea pe pământ american a miilor de sud-vietnamezi care i-au ajutat pe soldații americani în timpul confruntărilor militare. Din fericire, președintele Gerald Ford și-a impus punctul său de vedere și, ca urmare, 135.000 de vietnamezi au fost evacuați. Astăzi, liderul de la Casa Albă nu-și poate permite să comită de două ori aceeași greșeală, de data aceasta fără posibilitatea de a mai fi corectată!

AMERICANII AU PLECAT!

Turcii, rușii, iranienii și chinezii au ieșit la „încălzire”!

La 2 iulie, trupele americane au părăsit baza militară de la Bagram, în grabă și cu măsuri de securitate sporite, detaliile operațiunii nefiind cunoscute nici măcar de defuncta comandă a Armatei afgane. Ulterior, aproape toate formațiunile militare au fost repatriate, cu foarte puține excepții, „ultimul soldat” american părăsind Afganistanul la 31 august 2021. În nebuloasa politică de la Kabul, ***mai mulți actori statali și-au oferit deja serviciile pentru a umple „golul de securitate” lăsat de retragerea militarilor SUA și NATO***, cei mai agresivi fiind, deocamdată, Turcia, Rusia, Iran și China.

—► Preocupată să-și sporească influența în regiune, **Turcia nu-și ascunde intențiile de a prelua controlul asupra Aeroportului internațional „Hamid Karzai” din Kabul.** Șansa de a putea asigura securitatea acestui punct nevralgic este percepută de autoritățile de la Ankara ca o oportunitate nesperată de a-și demonstra utilitatea în sprijinirea demersurilor SUA și NATO vizând limitarea degringoladei generate de retragerea militarilor străini, ofensiva neașteptată a talibanilor și de situația disperată a celor obligați să părăsească țara.

Plecarea americanilor ar fi trebuit să permită turcilor „să defileze” prin Kabul și „să facă jocurile” la Aeroportul „Hamid Karzai”, însă **planurile inițiale au fost date peste cap de preluarea rapidă de către talibani a controlului asupra capitalei afgane.** Dar **Turcia a mai pierdut „un as din mânecă”:** fostul vicepreședinte afgan **Abdul Rashid Dostum**, vechi prieten al președintelui Erdoğan și al lui Hakan Fidan, șeful spionajului turc. Aflat de câțva timp la recuperare într-un spital din Turcia, mareșalul de etnie uzbekă a decis să revină în fieful lui natal din Mazar-i-Sharif (Provincia Balkh), de unde tocmai s-a refugiat în Uzbekistan.

Strategia președintelui Recep Tayyip Erdoğan se bazează pe „investițiile” făcute în timp în Afganistan de către Organizația Națională de Informații (Millî İstihbarat Teşkilatı MİT), spionajul turc. De altfel, după schema care a dat deja roade în Libia și ulterior în Azerbaidjan, MIT a lansat o nouă campanie pentru **recrutarea unor insurgenți sirieni**, reconvertiți în mercenari aflați în slujba Turciei, pentru a-i folosi la securizarea întregii zone a aeroportului. Operațiunea va fi desfășurată printr-o cooperare strânsă cu **Inter-Services Intelligence (ISI), spionajul pakistanez**, recunoscut drept **„marele maestru al jocurilor din Afganistan”.**

Ca urmare, chiar în actuala situație dezastruoasă de la Kabul, șeful MIT a cerut spionilor săi să inițieze contacte discrete cu liderii talibanilor care au preluat întreaga putere în Afganistan, fără a neglija legăturile deja stabilite cu talibanii din exterior: componenta militară din Pakistan și cea politică din Emiratele Arabe Unite. Pe lângă negocierile secrete cu noii stăpâni ai Afganistanului, Turcia menține pe Aeroportul din Kabul un batalion de infanterie, precum și o escadrilă

a Aviației militare, menite să asigure o relativă gestionare a situației și așa extrem de volatile.

—► În prima parte a lunii iulie a.c., și **Federația Rusă** și-a închis Consulatul general din Mazar-i-Sharif dar, ca și Turcia, **nu vrea să fie lăsată în afara jocului afgan**. Este mesajul de forță pe care **generalul Nikolai Patrușev**, fostul șef al FSB și actualul Secretar al Consiliului de Securitate al Federației Ruse i l-a transmis lui **Hamdullah Mohib**, consilier pentru securitate națională al președintelui afgan, cu prilejul discuțiilor avute la Moscova, în cursul lunii iulie 2021.

Federația Rusă pare serios preocupată de vidul de securitate și de o eventuală destabilizare în Asia Centrală, regiune tampon ușor inflamabilă, al cărui fitil ar putea fi aprins la frontiera tadjiko-afgană. De altfel, cu prilejul reuniunii Organizației Tratatului de Securitate Colectivă, **guvernul de la Dușanbe a cerut sprijin de intelligence din partea serviciilor secrete ruse, care și-au activat imediat agenții din teren, aflați în adormire**.

Un rol major în asemenea operațiuni îl joacă **afganii** (paștuni, tadjici, hazaras, uzbeki, etc.) **aflați în slujba GRU** (spionajul militar rus), dar și serviciile secrete din Tadjikistan, Kirghizstan și Uzbekistan, cărora Moscova le-a cerut să semnaleze imediat orice informații referitoare la o ipotetică tentativă a Statelor Unite de a reinstala trupe în Asia Centrală, la 7 ani de la desființarea Bazei militare americane de la Manas (Kirghizstan).

În prezent, **Ambasada Federației Ruse la Kabul** funcționează „la parametri normali”, iar personalul diplomatic se simte chiar „**mai în siguranță decât pe timpul președintelui Ashraf Ghani**”. Forțele talibane au preluat la 15 august paza ambasadei, dând asigurări personalului că „**nu se vor atinge de niciun un fir de păr**”. Optimismul ambasadorului rus la Kabul, **Dmitri Jirnov**, care contrastează cu sentimentele de teamă și neputință ale omologilor occidentali, a fost explicat de **Zamir Kabulov**, emisarul Kremlinului pentru Afganistan, printr-o ironie: „**credeți că Moscova s-a străduit în zadar ca, timp de șapte ani, să cultive relațiile cu talibanii?**”

Buna înțelegere dintre Moscova și Kabul nu este totuși evidentă, cum lasă să se înțeleagă diplomația rusă, fie și dacă ne întoarcem puțin în timp: invazia sovietică în Afganistan din 1979 s-a soldat cu un eșec total, după 10 ani de confruntări cu mujahedinii islamiști, susținuți atunci de SUA. Se pare că, spre deosebire de americani, rușii au învățat câte ceva din lecțiile dure ale istoriei și nu au așteptat victoria talibanilor pentru a încerca o reconciliere, dacă nu o apropiere de aceștia. De menționat că, în pofida contactelor diplomatice stabilite în timp, Moscova menține Mișcarea talibană pe lista organizațiilor teroriste. Până când, vom vedea!

—► **Iranienii** (totuși, șiiți!) **se tem cel mai puțin se acțiunile și strategia talibanilor** (al căror obiectiv s-ar rezuma la stăpânirea întregului teritoriu afgan) **decât de Statul Islamic sau Al Qaida**, ai căror militanți sunt răspândiți peste tot în lume. Ca urmare, serviciile secrete iraniene ar fi acordat un sprijin discret

talibanilor pentru a-și consolida pozițiile în nordul țării, unde prezența combatanților Statului Islamic îngrijorează atât Teheranul, cât și Moscova, implicată în asigurarea securității republicilor asiatice foste sovietice.

După o evaluare în regim de urgență a consecințelor ofensivei talibane, **autoritățile iraniene au decis să adopte o atitudine pacifistă** (de fapt, un fel de *politică a struțului!*), acceptând vizita la Teheran a fostului vicepreședinte **Iunus Qanuni** (7-8 iulie 2021) pentru perfectarea unui eventual acord. Vizita a generat controverse serioase pe scena politică iraniană: ex-președintele **Hassan Rohani** și șeful Statului Major al Armatei, **Abdul Rahsem Mussavi**, au fost surprinși de toleranța manifestată față de talibani, avertizând că o asemenea atitudine păguboasă poate favoriza creșterea amenințărilor asimetrice de la frontiera comună: traficul de droguri, atacurile teroriste, imigrația clandestină etc.

În mod surprinzător, aceeași poziție conciliantă predomina și în rândul Corpului Gardienilor Revoluției Islamice (*pasdaranii*), deși șeful Serviciului de Informații – **Hussein Taeb** – a insistat pentru continuarea confruntărilor cu talibanii, pe toate planurile. În final, **ayatollahul Ali Khamenei, liderul religios suprem, a tranșat asemenea dispute în favoarea unei alianțe pragmatice, solicitând serviciilor secrete să stabilească detaliile viitorului acord.**

În principiu, s-a convenit ca, pe viitor, cea mai importantă minoritate șiiită din Afganistan (**hazaras**) să se retragă, fără luptă, din fața ofensivei talibanilor. Un prim semnal al respectării celor convenite la Teheran a apărut la scurt timp, când combatanții talibani au preluat controlul provinciei Hazaradjat, fără a întâmpina nici cea mai firavă rezistență. Mai mult, nici măcar cei doi reprezentanți șiiți în fostul guvern de la Kabul (**Sarwar Danish** și **Mohammed Mohaqqiq**), cunoscuți pentru duritatea pozițiilor anti-talibane, nu au avut nicio reacție oficială!

Înțelegerea prevede totodată „dezertarea” a circa 10.000 de șiiți înrolați în forțele armate și structurile de securitate afgane, precum și înființarea unor formațiuni locale de autoapărare, prin care minoritatea șiiită (**hazaras**) să-și coordoneze acțiunile cu comandamentele regionale ale talibanilor.

—► Pentru mulți analiști, Afganistanul va continua și după retragerea americanilor să rămână un „teren de joc” al puterilor străine, numai că, de această dată, **un nou actor – China - se vrea în rolul principal, pentru a umple vidul lăsat de Statele Unite.** De altfel, autoritățile chineze s-au arătat deschise ideii antamării unei relații cordiale cu talibanii încă de la finele lunii iulie a.c., când **mollahul Abdul Ghani Bardar, numărul 2 în ierarhia Mișcării talibane, era primit pe covorul roșu la Beijing, pentru discuții cu Wang Hi, șeful diplomației chineze.** Urmarea a fost cea firească: după schimbarea puterii de la Kabul, China a reacționat imediat, precizând că „respectă alegerea poporului afgan și speră într-o cooperare prietenească în plan bilateral”.

Afganistanul participă din 2016 la „*Noul drum al mătăsii*” - un proiect gigant de infrastructură externă și deține, probabil, cel mai important rezervor neexploatat din lume de resurse strategice (*litiu, de exemplu*), de care China are mare nevoie. Asta nu va însemna însă că guvernul de la Beijing se va implica imediat în reconstrucția Afganistanului sau că va forța acapararea resurselor naturale autohtone, politica pașilor mărunți invitând mai degrabă la o „*abordare defensivă*”.

Dar, ***prioritatea zero a superputerii asiatice este blocarea expansiunii terorismului islamic spre țările vecine Afganistanului.*** Republica Populară Chineză, care a criticat permanent prezența militară a SUA și NATO în Afganistan, pare preocupată de retragerea precipitată a americanilor și riscul unei destabilizări periculoase în regiune. Îngrijorarea provine de la frontiera comună. Cu o lungime de doar 76 km. și la peste 4.000 m altitudine, frontiera este însă una foarte sensibilă pentru Beijing, întrucât leagă Afganistanul de provincia chineză Xinjiang, care beneficiază de o atenție aparte a comunității internaționale, în problema respectării drepturilor minorității uigure.

China ar dori să repună pe tapet compromisul realizat cu talibanii în 1990. Atunci, când militanți ai separatiștilor uiguri dispuneau de tabere de antrenament pe teritoriul afgan, create și finanțate de Al Qaida, autoritățile de la Beijing au făcut o înțelegere cu talibanii: aceștia le interzic combatanților uiguri să desfășoare acțiuni violente în R.P.Chineză, în schimbul unor investiții în economia afgană. Acum, după 20 de ani, guvernul de la Beijing este preocupat nu doar de riscul expansiunii jihadismului în China, ci și de propagarea fenomenului spre alte țări din regiune, care ar produce tensiuni sociale și violențe ce ar afecta interesele chineze în aceste state.

SĂ DĂM CEZARULUI CE-I AL CEZARULUI!

În pofida numeroaselor slăbiciuni apărute după 2001, ***cea mai performantă putere militară a lumii și forțele coaliției internaționale conservă încă o mare popularitate în rândul societății civile afgane.*** Dar, victoria/eșecul unei asemenea intervenții militare nu se măsoară atât prin gradul de simpatie/antipatie al autohtonilor, cât mai ales prin modul în care s-a reușit sau nu

crearea condițiilor favorabile identificării unei soluții politice, care să stimuleze aplatizarea disputelor interetnice și stabilitatea internă.

Credem că acesta a fost de fapt **principalul obiectiv** al forțelor NATO în cei aproape 20 de ani de prezență militară în Afganistan: ***apelarea la factorul militar pentru a deschide porțile diplomației, stimulentele economice, presiunilor politice și altor demersuri civile vizând pacea socială și, posibil, instaurarea democrației.***

Alianța Nord-Atlantică rămâne adepta unui parteneriat durabil cu Afganistanul, iar SUA și aliații lor europeni din NATO vor continua să susțină populația și instituțiile afgane în eforturile vizând promovarea securității și preservarea firavelor transformări democratice demarate acum 20 de ani. ***Calea este lungă și plină de capcane, cea mai distrugătoare fiind repetarea greșelilor din Irak, care au stimulat confruntările interetnice și violențele politice.***

**

Ce a fost, a fost și încă nu s-a terminat, deși mulți vorbesc despre „sfârșitul sfârșitului”! Pentru afgani, în primul rând, calvarul a început, iar tragediile umanitare se țin lanț. Pentru talibani, ***ar fi o eroare majoră să repete greșelile din 1999***, când dețineau, ca și în prezent, singuri întreaga putere, fapt care ar pune sub semnul întrebării intențiile acestora de a dezvolta relații normale cu comunitatea internațională. La fel de adevărat este și că dorința mărturisită a talibanilor de a restabili Emiratul va menține, probabil, în mentalitatea colectivă asocierea acestora cu teroriștii. Ca întotdeauna, însă, speranța moare ultima!

REGIUNEA MĂRII NEGRE: DREPTUL FORȚEI VERSUS FORȚA DREPTULUI

Alexandru Botez

„Retragerea din Afganistan ar trebui să fie un semnal de alarmă pentru statele membre NATO care nu recunosc că garanțiile de securitate ale SUA sunt limitate în timp.”

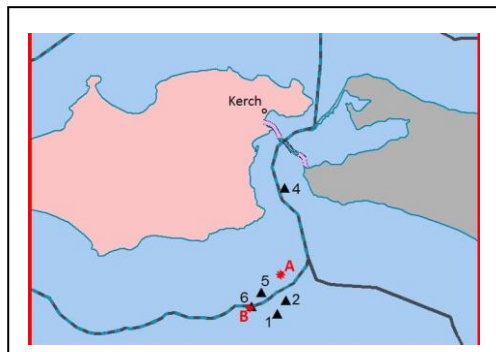
Lord **George Robertson**, fost secretar-general al NATO

În ultimii 30 de ani, dar mai ales după aderarea la UE și NATO, politica externă nu mai ocupă un loc prioritar între preocupările românilor. Chiar și când vine vorba de „frații de peste Prut”. După cum, deși militari romani au fost trimiși în Irak și în Afganistan, cu excepția familiilor acestora, politicienii români par să nu vadă că evenimentele de pe mapamond ne pot afecta semnificativ.

Cu atât mai puțin interes stârnește acum, după cum se pare, ce se întâmplă în realitate în Regiunea Mării Negre.

Dreptul forței

În luna noiembrie 2018, forțele navale ruse au atacat trei nave ucrainene care intenționau să treacă din Marea Neagră în Marea Azov prin strâmtoarea Kerch situată în apropierea Peninsulei Crimeea, anexată ilegal de Rusia în 2014.

Atacul rusesc împotriva unor nave militare ucrainene, din 25.11.2018.

Navele ucrainene veneau de la Odesa (Marea Neagră) și se îndreptau spre portul Mariupol (Marea Azov). Potrivit oficialilor Forțelor Navale Ucrainene, rușii fuseseră informați de trecerea din Marea Neagră în Marea Azov. Federalnaia Slujba Bezapasnosti – entitatea desemnată și cu protecția granițelor de stat ale Federației Ruse, în schimb, a susținut prin vocea purtătorului său de cuvânt că navele ucrainene au intrat ilegal în apele rusești și nu au oprit atunci când li s-a cerut acest lucru.

În consecință, rușii au deschis focul asupra navelor ucrainene, un remorcher fiind distrus. Ulterior, ei au sechestrat cele trei nave ucrainene. Forțele navale ucrainene au anunțat că șase marinari au fost răniți. Trei marinari

ucraineni, dintre cei 24 capturați de gărzile de coastă ruse în largul Crimeei, au fost plasați în arest preventiv pentru două luni, fiind acuzați de trecerea ilegală a frontierei ruse, conform unei decizii a unui tribunal din peninsula.

Strâmtoarea Kerci face legătura dintre Marea Neagră și Marea Azov, fiind singura cale pentru a ajunge în două porturi ucrainene importante, Mariupol și Berdiansk. Rusia controlează strâmtoarea de la anexarea Peninsulei Crimeea în 2014, ceea ce a făcut traficul mult mai dificil pentru navele ucrainene. Consecințele controlului rusesc au devenit vizibile de la finalizarea Podului Crimeei, în mai 2018.

Mass-media rusă a difuzat fragmente din înregistrarea video efectuată de serviciul rus de securitate (FSB), cu interogatoriile marinarilor ucraineni capturați, în care căpitanul Vladimir Lesovoi a afirmat, de exemplu, că ***traseul vasului la bordul căruia se afla a fost „o provocare”***. ***„Am ignorat cu bună știință cererile radio (ale pazei de coastă ruse). La bord, aveam arme de infanterie și muniție. Sunt conștient că aceste acțiuni au avut un caracter de provocare”***.

La rândul său, Andrei Dratch, ofițer pe vedeta Nikopol, a declarat și el că vasul său a pătruns în apele teritoriale ale Rusiei și că ucrainenii au fost avertizați ***„de mai multe ori”*** de paza de coastă că trebuie să se întoarcă în apele internaționale. Aceste fragmente sunt conforme cu versiunea incidentului susținută de Kremlin, care a afirmat că paza de coastă rusă a acționat ***„în strictă conformitate”*** cu ***„dreptul internațional”*** și că ***„intruziunea”*** vaselor ucrainene ***„în apele teritoriale”*** ruse a provocat riposta Moscovei.

La prima vedere, poziția și acțiunile rușilor împotriva navelor ucrainene ar fi avut logica lor, cu condiția însă ca acestea să fi fost în concordanță cu prevederile legislației maritime internaționale. Ori, ***Convenția internațională privind dreptul mării***, din 1982, la care Rusia și Ucraina au aderat în anii 1990, stipulează clar libertatea de circulație prin strâmători. În plus, între cele două țări există un ***Acord bilateral privind utilizarea Strâmătorii Kerci și a Mării Azov***, pe care Rusia nu l-a pus niciodată sub semnul întrebării. Oficialitățile de la Moscova s-au limitat doar la invocarea inviolabilității granițelor teritoriale, în acest caz cele maritime, ***„uitând”*** pasămite de prevederea expresă din convenția menționată, care permite unei nave să traverseze pașnic (***„Innocent passage”***) tocmai aceste granițe pentru a se deplasa pe un traseu optim, desigur după o informare prealabilă.

Prin urmare, a fost mai mult decât evident că rușii au încălcat legislația maritimă internațională, și au recurs la folosirea excesivă a forței și umilirea gratuită a marinarilor ucraineni luați abuziv prizonieri și siliți să facă declarații publice împotriva voinței lor.

Se părea că ***dreptul forței a triumfat din nou în Regiunea Mării Negre!*** Acest lucru a fost confirmat în luna aprilie 2021, în contextul tensiunilor din estul Ucrainei, generate de concentrarea amenințătoare de trupe rusești în apropierea frontierelor cu această țară.

Forța dreptului

În luna aprilie 2021, surse din Marina Regală Britanică au declarat că nave de război britanice vor ajunge în Marea Neagră, în semn de solidaritate cu Ucraina și aliații NATO.

Astfel, un distrugător „Type 45”, înarmat cu sistem antirachetă și o fregată anti-submarin din clasa 23 urmau să părăsească grupul Marinei Regale din Mediterană și să se îndrepte prin strâmtoarea Bosfor spre Marea Neagră. De asemenea, avioane de luptă și elicoptere Merlin aparținând navei amiral a flotei britanice - portavionul *HMS Queen Elisabeth*, aflat în Regiunea Mării Mediterane de Est - erau pregătite pentru a veni, în caz de nevoie, în sprijinul navelor de război britanice din Marea Neagră.

Referitor la acest anunț, purtătorul de cuvânt al guvernului de la Londra a declarat că **„Regatul Unit și aliații noștri internaționali sunt fermi în sprijinul suveranității Ucrainei și a integrității teritoriale”**.

La 23 iunie 2021, distrugătorul britanic *Defender* a plecat din portul ucrainean Odesa, îndreptându-se spre portul georgian Batumi, ocolind Peninsula Crimeea în dreptul Capului Fiolent. În timpul efectuării acestui parcurs, *Defender* s-a apropiat la mai puțin de 12 mile marine de Peninsula Crimeea, aflându-se

timp de aproximativ 40 de minute în largul portului militar Sevastopol, situat în imediata apropiere a Capului Fiolent.

Reacția Moscovei a fost promptă și agresivă. Șeful Statului Major General al Armatei Rusiei, generalul Valerii Gherasimov, a declarat în aceeași zi că Statele Unite și Marea Britanie trebuie să înceteze „**desfășurarea provocatoare de nave de luptă în apropierea granițelor Rusiei.**” De asemenea, oficiali ruși au anunțat că distrugătorul britanic ar fi fost urmărit de nave ale apărării de coastă rusești și avioane de luptă, care ar fi tras salve de artilerie și efectuat bombardamente de avertisment împotriva distrugătorului britanic.

Răspunsul Londrei a fost ponderat, dar ferm. **În primul rând**, alegerea traseului pe care l-a parcurs *Defender* între Odesa și Batumi a ținut cont de prevederea traversării pașnice, prevăzută de **Convenția internațională privind dreptul mării**.

În al doilea rând, anexarea Peninsulei Crimeea nu a fost recunoscută de majoritatea statelor lumii, acest lucru fiind valabil și pentru teritoriile aferente, invocate unilateral de Rusia. **În al treilea rând**, atât căpitanul distrugătorului, cât și ziaristii britanici aflați la bordul acestuia, au negat că rușii ar fi apelat la amenințări clare împotriva navei britanice, lăsând să se înțeleagă că acest lucru s-a datorat capacităților de ripostă ale distrugătorului *Defender*, dar și sprijinului acordat de portavionul *HMS Queen Elizabeth*, aflat la câteva sute de kilometri distanță. De altfel, după cum a relatat publicația rusă *Kommersant* pe 24 iunie 2021, în prelinsele acțiuni de hărțuire a navei britanice nu a fost implicată nicio navă de luptă din componența Flotei Militare Ruse (*Voyenno-Morskoy Flot—VMF*) staționată la Sevastopol, ci doar câteva nave înzestrate cu armament ușor din dotarea trupelor de grăniceri, aflate în subordinea Serviciului de Securitate al Rusiei – FSB. De data aceasta, este clar că **a învins forța dreptului** în Regiunea Mării Negre și în general în confruntarea Rusiei cu Occidentul.

Reacția Moscovei și a Occidentului

Pentru ca tuturor să le fie clar ce concluzii a tras conducerea aflată la putere la Kremlin din evenimentele care au avut loc cu doar câteva zile mai înainte în Regiunea Mării Negre, sub semnătura lui Serghei Lavrov - ministrul de externe al Federației Ruse, la 28 iunie 2021 a fost publicat articolul „*Despre legi, drepturi și reguli*”.

Eventualilor cititori din străinătate, la 30 iunie 2021, li s-a servit traducerea în limba engleză, dar sub titlul „**Lavrov transmite Occidentului: hegemonia voastră s-a încheiat, regulile voastre nu mai sunt valabile**”.

Cu alte cuvinte, chiar dacă militarii ruși au tremurat în fața distrugătorului britanic *Defender*, când acesta a defilat prin fața radei portului militar de la Sevastopol, sprijinit de portavionul *HMS Queen Elizabeth* din Mediterana de Est, actuala elită conducătoare de la Moscova se încapățânează să susțină cu tupeu politica dreptului forței.

Distrugătorul britanic Defender „defilând” prin fața portului militar Sevastopol, la 23 iunie 2021

Toate acestea în condițiile în care, în ultima decadă a lunii iunie 2021, în Marea Neagră s-a desfășurat **cel mai mare exercițiu militar în regiune - Sea Breeze, organizat de SUA și Ucraina, la care au participat 32 de țări, inclusiv Australia, Japonia, Coreea de Sud, cu 40 de nave.**

Dar această demonstrație de forță s-a făcut cu respectarea strictă a legislației care reglementează circulația pe mările lumii, a suveranității și integrității statelor independente.

TRUPELE RUSE DE OCUPAȚIE ÎN REPUBLICA MOLDOVA

Dr. Ist. Ion Constantin

Istoricul și diplomatul **Mihai Gribincea** a publicat recent o masivă lucrare (879 pagini) intitulată **Trupele ruse de ocupație în Republica Moldova. Culegere de documente și materiale**, Editura Cartier, 2020.

Mihai Gribincea (n. 27 august 1963, Mingir, raionul Hîncești, Republica Moldova) a studiat la Facultatea de istorie a Universității de Stat din Chișinău și la Școla Națională de Studii Politice și Administrative din București. Și-a susținut doctoratul în istorie la Universitatea din București, a fost angajat al Ministerului de Externe al Republicii Moldova și ambasador extraordinar și plenipotențiar al Republicii Moldova în România (2015 - 2020).

Prin activitatea desfășurată ca diplomat și prin scrierile publicate, Mihai Gribincea este fără îndoială unul dintre cei mai avizați cunoscători ai problematicii legate de conflictul transnistrean.

Culegerea de față reprezintă primul dintr-o serie de două volume de documente, fiind practic o variantă revăzută și completată a Culegerii de documente și materiale Trupele ruse de ocupație în Republica Moldova (Chișinău, Editura „Litera”, 2004), editori Mihai Grecu și Anatol Țăranu. Autorul a fost nevoit să semneze cu pseudonimul Mihai Grecu atât lucrarea apărută în 2004, cât și un șir de alte articole și studii, pentru a nu aduce prejudicii de imagine instituției pentru care a lucrat în anii 2001-2010 (OSCE).

După o consistentă Prefață semnată de autor, volumul cuprinde 620 de documente și materiale (în limbile română, rusă, franceză, engleză și ucraineană), prezentate în ordine cronologică.

Autorul arată că pe teritoriul Republicii Moldova trupele ruse au o istorie (cu intermitențe!) de peste 200 de ani, fiind dislocate pentru prima oară prin Tratatul de pace de la Iași din 1791. Armatele rusești aflate pe teritoriul Republicii Moldova au fost mereu un instrument de promovare mai întâi a politicii expansioniste a țărilor ruși și mai apoi a autorităților sovietice, iar după dezmembrarea URSS, acestea au devenit un factor major de presiune în vederea menținerii la putere în Republica Moldova a unor guverne pro-ruse și de susținere a separatismului transnistrean.

În prezent, Federația Rusă își menține trupele în mai multe state ex-sovietice, precum Armenia,

Belarus, Kârgâzstan, Tadjikistan, Republica Moldova, Georgia și Ucraina. Pentru menținerea acestor trupe în Republica Moldova, Georgia și Ucraina, Federația Rusă a declanșat conflicte interne sau războaie. Cazul Transnistriei nu este așadar unul singular, dimpotrivă.

Trupele sovietice s-au aflat în permanență pe actualul teritoriu al Republicii Moldova începând cu 1944. Așa cum relevă Mihai Gribincea, mișcarea de eliberare națională de la sfârșitul anilor 1980 a fost dublată de o mișcare de protest la adresa prezenței trupelor sovietice. Ca urmare a protestelor, în iunie 1990 Sovietul Suprem al RSS

Moldovenești a declarat teritoriul republicii drept „zonă demilitarizată” și a oprit recrutarea tinerilor în forțele URSS.

Lucrarea prezintă pe larg implicarea trupelor ruse în operațiunile militare de pe Nistru în 1992, negocierile privind retragerea trupelor ruse după declararea independenței Republicii Moldova, statutul de ocupație al trupelor dislocate în prezent în raioanele din stânga Nistrului ale Republicii Moldova, inclusiv cel al așa-numitelor trupe de pacificare ș.a.

Urmează apoi capitolele privind „Negocierile moldo-ruse privind retragerea trupelor ruse după declararea independenței Republicii Moldova” și „Intervenția timidă și fără succes a OSCE în procesul de retragere a trupelor ruse”.

Autorul consideră că „Moldova a pierdut de fapt momentul când acele trupe puteau fi retrase în primii ani de după independență. Din păcate, în fruntea republicii am avut oameni prea mici pentru timpurile mari de atunci. Conducerea Republicii Moldova, începând cu primul, al doilea președinte, avea o politică duplicitară. E destul să aduc un singur exemplu: în 1998, aflăm de la ambasadorul rus la Viena, care, iritat într-o ședință spune: «Ce atâta ne blamați? Am avut acordul verbal al președintelui Lucinschi»”.

Autoritățile de la Chișinău, precum și analiști politici și jurnaliștii continuă să utilizeze într-un mod nepotrivit termenii de „trupe de menținere a păcii” sau „trupe de pacificare” pentru trupele ruse din Transnistria. Această terminologie a fost utilizată inadecvat de Rusia de la bun început pentru a-și justifica intervenția armată de partea separatiștilor transnistreni în anii 1991-1992. Autoritățile moldovenești, precum și mass-media moldovenească au preluat-o însă fără niciun fel de rezerve, deși trupele ruse din Transnistria nu au avut niciodată statut de trupe de menținere a păcii și nici rol de pacificatori. Acestea au luptat împotriva Republicii Moldova în războiul ruso-moldovenesc de pe Nistru, iar după semnarea Acordului Snegur-Elțin din 21 iulie 1992, s-au transformat într-un scut de protecție pentru autoritățile separatiste de la Tiraspol.

În anii 1992-1995, diplomația rusă a depus eforturi considerabile pentru ca organizațiile internaționale și opinia publică să recunoască trupelor ruse din zonele de conflict din teritoriile ex-sovietice statutul de trupe de „menținere a păcii”, dar fără succes. Organizația Națiunilor Unite, dar și OSCE au refuzat să acorde Rusiei mandat pentru operațiunile sale de „pacificare” din spațiul post-

sovietic, considerându-le drept unul din mijloacele Moscovei de promovare a unei politici neo-imperiale.

În opinia autorului, trupele ruse și transnistrene (înarmate și antrenate de Moscova) au cu totul alt caracter decât cel pe care-l pretind. Și anume, acestea nu sunt altceva decât trupe de ocupație și ar fi de dorit ca, vorbindu-se despre ele, să fie numite adecvat. Mihai Gribincea consideră că „Acum, când nu doar Președintele este nou ales, dar avem și un nou consilier de politică externă și un purtător de cuvânt al Președintelui, ar fi cazul ca aceștia să folosească terminologia adecvată, atunci când vorbesc de trupele ruse de ocupație din Republica Moldova”.

Dacă se recunoaște adevărul că trupele ruse, dislocate ilegal pe teritoriul Moldovei sunt trupe de ocupație, într-o cu totul altă lumină apare și teritoriul pe care sunt dislocate aceste trupe - Transnistria. Dacă trupele ruse de acolo au statut de trupe de ocupație, este incorect să continuăm să numim Transnistria drept „regiune separatistă”. Termenul corect ar fi regiune ocupată sau teritoriu ocupat de Rusia. Cu atât mai mult cu cât, pe lângă pretenziile trupe ruse de pacificare, în regiune se mai află, fără acordul expres al statului gazdă (Republica Moldova), așa cum prevede practica internațională, și trupele Grupului Operativ de Trupe Ruse, care pretind a apăra depozitele fostei Armate a 14-a.

„Pentru început – consideră autorul – ar trebui să folosim adecvat termenul de teritoriu ocupat de Rusia pentru Transnistria, iar apoi să solicităm ca noul Parlament să adopte și o Lege cu privire la teritoriul ocupat de Rusia, așa cum a procedat Parlamentul georgian în octombrie 2008 cu privire la Abhazia. În plus, pentru a arăta că Guvernul este serios și responsabil în abordarea sa cu privire la retragerea trupelor ruse, acesta ar trebui să solicite Rusiei și despăgubiri pentru ocuparea ilegală a regiunii transnistrene a Republicii Moldova. Pagubele aduse de ocupația rusă a Transnistriei timp de 30 de ani depășesc de câteva ori datoriile pretenției «RMN» către Gazprom”.

De fiecare dată când Chișinăul reiterează necesitatea retragerii trupelor ruse de ocupație din Transnistria, la Moscova și Tiraspol se aud voci care spun că numărul „pacificatorilor ruși” nu trebuie redus, ci dimpotrivă – trebuie sporit până la 6 batalioane, așa cum prevede Protocolul nr. 1 al Comisiei Unificate de Control - CUC, din 28 iulie 1992, prin care au fost introduse în Zona de Securitate preinșii pacificatori.

„Pentru a contracara din fașă asemenea idei năstrușnice” - consideră autorul -, Guvernul Republicii Moldova ar trebui să anunțe foarte clar „partenerii” ruși și comunitatea internațională că orice discuții despre sporirea numărului „pacificatorilor” ruși în Transnistria vor conduce la denunțarea Acordului „Cu privire la principiile reglementării pașnice a conflictului armat din zona nistreană a Republicii Moldova”, semnat de președinții M. Snegur și B. Elțin la 21 iulie 1992. Conform articolului 8, acțiunea acestui Acord poate fi suspendată „prin acordul comun al părților sau în cazul în care una din părțile

contractante o denunță, fapt care implică încetarea activității Comisiei de control și a contingentelor militare afectate acesteia”.

Mihai Gribincea s-a pronunțat cu mai multe ocazii în favoarea denunțării Acordului Snegur-Elțin, considerând acest pas drept calea cea mai eficientă pentru Republica Moldova de a-și elibera teritoriul național de trupele ruse de ocupație. Denunțarea ar acorda trupelor rusești din regiune statutul legal pe care acestea îl au în realitate - de trupe de ocupație, și Rusia nu ar mai putea pretinde că-și păstrează legal trupele în Transnistria. În al doilea rând, denunțarea Acordului ar deschide perspectiva schimbării formatului operațiunii actuale de „pacificare” din Transnistria sau transformării ei într-o operațiune multinațională de poliție civilă.

Necesitatea denunțării Acordului Snegur-Elțin este importantă și din cauză că Rusia, vorbind despre trupele sale din Transnistria, în mod intenționat nu mai face o diferențiere între așa-numitele „trupe de pacificare” și trupele din Grupul Operativ de Trupe Ruse din Transnistria (GOTR). Opinia publică din Republica Moldova, dar și cea internațională, este astfel dezinformată premeditat, precum că nu doar „trupele de pacificare”, ci și cele din GOTR, s-ar afla cu acordul Guvernului de la Chișinău în regiunea transnistreană a Republicii Moldova.

Opinia publică este dezinformată în această chestiune inclusiv de către Președintele Vladimir Putin. În timpul conferinței sale de presă din 17 decembrie 2020, comentând solicitarea Președintelui Maia Sandu ca Rusia să-și retragă trupele din Republica Moldova, acesta a declarat: „Maia Sandu, în calitate de reprezentant al unei forțe politice, nu a spus nimic nou, noi demult auzim declarațiile liderilor occidentali despre necesitatea retragerii contingentului nostru de pacificatori. Maia Sandu este Președinte al Republicii Moldova, dar este și cetățeană a României. În general, noi suntem pentru retragerea pacificatorilor (ruși), dar după ce va fi creată o situație favorabilă, va fi stabilit un dialog decent între Transnistria și cealaltă parte a Moldovei, atunci când se va merge pe o cale pașnică de aplanare a situației”.

În continuare, Putin a deplâns eșuarea semnării așa-numitului Memorandum Kozak, uitând că acel document avea scopul de a legitima prezența a 2000 de militari ruși pe teritoriul Republicii Moldova până în 2020 și demilitarizarea completă a teritoriului Republicii. Din păcate, și unii experți de la Chișinău, vorbind despre trupele ruse din Transnistria, nu fac o diferențiere între așa-numitele „forțe de pacificare” și trupele GOTR.

În opinia lui Mihai Gribincea, schimbarea politicii Chișinăului față de problematica prezenței trupelor ruse de ocupație pe teritoriul Republicii Moldova trebuie să înceapă cu derusificarea terminologiei utilizate până în prezent atât la Chișinău, cât și la Moscova. Autoritățile moldovenești au un fundament legal foarte solid pentru a denunța Acordul din 21 iulie 1992: hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului, din 8 iulie 2004, pronunțată în cazul Ilașcu și alții versus Moldova și Rusia, care, printre altele, constată că Rusia nu doar a

susținut (susține) militar, politic și economic separatismul transnistrian, ci și că „a redactat” Acordul de încetare a focului din 21 iulie 1992 și pe care „l-a semnat ca parte” (vezi paragraful 381 din Hotărâre); încă în 1999, la summitul OSCE de la Istanbul, Rusia și-a asumat angajamentul de a-și retrage trupele și munițiile de pe teritoriul nostru, însă nu și l-a respectat; în iunie 2018, Adunarea Generală a ONU a adoptat o rezoluție, în care se adresează Federației Ruse să-și retragă militarii și munițiile din Republica Moldova.

Pe parcursul anilor, Chișinăul a fost sfătuit de către statele occidentale să nu denunțe Acordul Snegur-Elțin, pentru a nu-și tensiona relațiile cu Rusia și pentru că denunțarea, chipurile, ar putea conduce la un nou conflict pe Nistru. După cum arată însă experiența Georgiei, „sfaturile” unor emisari occidentali trebuie, uneori, ignorate, mai ales dacă aceștia privesc Noile State Independente drept monedă de schimb în relațiile dintre marile puteri și Rusia.

În acest context, autorul consideră necesar să se amintească faptul că unii emisari occidentali au sfătuit și Guvernul georgian să nu denunțe acordurile ruso-georgiene privind prezența „pacificatorilor” ruși în Osetia și Abhazia pentru a nu irita Rusia. Prezența „pacificatorilor” ruși însă nu numai că nu a împiedicat Rusia să invadeze Georgia, dar a servit tocmai pretextul necesar pentru a o invada.

În noiembrie 2009, Gika Bokeria, ministru adjunct de Externe al Georgiei, fiind întrebat în cadrul unui interviu („Kommersant-Vlasti”, 23 noiembrie 2009), care au fost greșelile Guvernului georgian în august 2008 a răspuns: „Noi acordăm multă atenție cum vor fi apreciați pașii noștri pe plan internațional. Și când s-a pus problema, cât timp vom mai menține în mod legitim pe teritoriul nostru așa-numiții pacificatori ruși, unicul factor, care a redus la zero această chestiune a fost reacția partenerilor noștri occidentali. Ca rezultat, noi ne-am abținut de la ieșirea din acele acorduri și să spunem lucrurilor pe nume. Noi ne-am temut că acest lucru va putea fi folosit împotriva noastră. Și am greșit...”.

În continuare, fiind întrebat dacă crede că Georgia ar fi putut obține evacuarea „pacificatorilor” ruși din Georgia, Bokeria a răspuns: „Probabil că nu, dar situația ar fi fost puțin diferită, iar poziția noastră ar fi fost cu mult mai clară. Acestea ar fi fost trupe străine fără statut pe un teritoriu suveran. Și atunci nu ar mai fi fost întrebări. Da, noi considerăm că acțiunile pacificatorilor nu pot fi justificate în niciun fel: de-a lungul multor ani acestea au încălcat flagrant toate obligațiile și s-au plasat în afara acelei protecții, de care trebuie să se bucure toți pacificatorii.

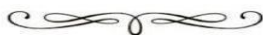
Chiar și acum singura justificare formală a autorităților ruse [pentru care au invadat Georgia – nota aut.] este aceea că ele și-au apărat pacificatorii. Și chiar dacă nici misiunea sponsorizată de UE nu a reușit să demonstreze că noi i-am atacat primii pe pacificatori, această cvasi-legendă continuă să existe”.

„Suntem conștienți - arată autorul - că utilizarea corectă a terminologiei față de trupele ruse dislocate pe teritoriul Republicii Moldova și față de Transnistria poate conduce la o tensionare a relațiilor cu Moscova. Depinde însă foarte mult de tonul și modalitatea în care vom spune lucrurilor pe nume. Japonia,

de exemplu, susține în mod oficial de peste 70 de ani că insulele ei Hokkaido (Kurile de Sud) se află sub ocupația Rusiei, și acest lucru nu o împiedică să aibă relații cu Moscova în cele mai diverse domenii”.

„Chiar dacă declararea Transnistriei drept zonă sub ocupație rusească va fi întâmpinată cu ostilitate la Kremlin, credem că a venit timpul să spunem lucrurilor pe nume. Dacă noi nu avem curajul să facem acest lucru, nu o va face nimeni pentru noi” – consideră Mihai Gribincea.

Culegerea de documente și materiale *Trupele ruse de ocupație în Republica Moldova* este o lucrare necesară pentru înțelegerea cauzelor și naturii conflictului transnistrean, autorul dovedind o cunoaștere foarte aprofundată a acestei teme. Ea poate fi utilă nu doar specialiștilor, ci tuturor celor interesați de evoluțiile istorice și geopolitice din spațiul în care ne aflăm.

VICTOR ORBÁN SEMNALIZEAZĂ DREAPTA ȘI VIREAZĂ LA STÂNGA

Andrei Balogh

Prim-ministrul Viktor Orbán a declarat la începutul acestui an că, în timpul guvernării sale, Ungaria a avut cea mai benefică perioadă din ultimul secol, **„iar următorii 10 ani ar putea fi chiar mai buni.”** Majoritatea observatorilor și analiștilor politici sunt de părere însă că, în realitate, perspectiva regimului politic conservator naționalist aflat la putere la Budapesta, este incertă.

PREMIERUL UNGARIEI CONTINUĂ SĂ NAVIGHEZE ÎNTRE MOSCOVA ȘI BEIJING, ÎMPOTRIVA OCCIDENTULUI

În luna martie 2021, partidul condus de Orbán – Fidesz - a rupt legăturile cu Partidul European Popular - PPE, de centru dreapta, cea mai mare grupare politică din Parlamentul European. Aceasta are o semnificație mai mare decât o simplă redistribuire a locurilor fracțiunilor din legislativul european, fiind însă simptomatică pentru lărgirea faliei dintre guvernele statelor din Europa Occidentală și unele guverne din Europa Centrală și de Est, al căror principal exponent se erijează a fi Ungaria.

Pericolul acestei falii constă în aceea că oferă unor puteri din afara Uniunii Europene, cum sunt Rusia, China, Turcia și, recent, Marea Britanie, de a submina influența UE în Europa Centrală și de Est. Această problemă se extinde mai departe în Regiunea Balcanică. Serbia, de exemplu, ar putea să urmeze exemplul Ungariei și să păstreze o anumită distanțare de Bruxelles, cultivând în schimb relații apropiate cu Moscova și Beijing.

Există însă riscuri și pentru Ungaria. Orbán a beneficiat de sprijinul și respectabilitatea oferite de calitatea țării sale de membră a grupului europarlamentar PPE. În special, el conta pe o atitudine reținută din partea cancelarului german Angela Merkel, a Partidului Creștin Democrat – pe care-l conduce - și a Uniunii Creștin Sociale – aliatul bavarez al acestuia.

Acum, răbdarea forțelor politice de centru-dreapta față de atacurile guvernărilor de la Budapesta la adresa democrației și statului de drept se aproprie de sfârșit, relevă Tony Barber - editorialistul ziarului *Financial Times* într-o analiză publicată la începutul lunii martie 2021.

Mai mult decât atât, susține expertul britanic în probleme europene, tendințele comunitare și mondiale nu mai sunt în favoarea lui Orbán. La Casa Albă, este mai puțină simpatie acum unde când președinte este Joe Biden, decât pe vremea lui Donald Trump.

În Europa, alegerile pentru Bundestagul german ar putea să se soldeze cu un guvern format ca urmare a unei alianțe dintre CDU și CSU cu Verzii, acest din urmă partid fiind constant un critic acerb al lui Orbán. Evoluții interesante similare pot avea loc și în Italia. Matteo Salvini, liderul Ligii de Nord, de centru-

dreapta, fost vicepremier și ministru de interne, a susținut adesea atacurile anti-UE ale lui Orbán, ceea ce a permis liderului de la Budapesta să se prezinte ca având aliați cu aceleași concepții politice ca și ale sale, aflați în poziții politice importante în capitalele vest-europene. Dar acum, Salvini s-a pronunțat cu fermitate în sprijinul guvernului pro-european condus de Mario Draghi, lăsându-l pe Orbán mai izolat ca oricând în Europa Occidentală.

În eforturile sale de a bloca sancțiunile UE pentru încălcările normelor statului de drept, Orbán s-ar putea baza pe sprijinul liderilor Bulgariei, Poloniei și Sloveniei. Dar nu se poate exclude faptul că deteriorarea relațiilor sale cu Europa de Vest îl vor determina să-și multiplice legăturile strânse cu Rusia și China.

În timpul guvernării Orbán, Ungaria nu numai că a edificat o relație privilegiată cu Rusia în domeniul gazelor naturale și energiei nucleare, dar a exploatat cu tupeu problematica etnicilor maghiari care trăiesc în Ucraina, pentru a submina cooperarea Kievului cu UE și NATO. În mod similar, Ungaria a dezvoltat relațiile economice și culturale cu China. Găzduiește cel mai mare centru de aprovizionare din afara Chinei al grupului de telecomunicații Huawei, în timp ce alte state membre UE își reconsideră relațiile cu această companie.

Cu toate acestea, raporturile înfloritoare ale Ungariei cu China contravin tendinței care își face loc tot mai mult în ultima perioadă în Europa Centrală și de Est. State membre UE, cum sunt România și Lituania și-au diminuat legăturile lor cu China, comparativ cu perioada anterioară.

Conform lui Tony Barber, Orbán va continua să joace la două capete prin promovarea de legături strânse cu Moscova și Beijing, în timp ce se va aștepta ca Ungaria să beneficieze de toate avantajele de a fi membră a principalelor sisteme de alianță ale Occidentului.

„Dacă acest lucru va înceta, s-ar putea ca următorii 10 ani să fie într-adevăr benefici pentru Ungaria, dar, cel mai probabil, mai puțini buni pentru Orbán însuși”, concluzionează *Financial Times*.

DUBLA CETĂȚENIE - CATALIZATORUL DEMISIEI PREMIERULUI SLOVAC

În ultima perioadă, Slovacia a făcut obiectul unei adevărate campanii a Budapestei vizând determinarea oficialităților de la Bratislava să adopte o legislație care să faciliteze dubla cetățenie pentru etnicii maghiari care trăiesc în această țară.

La 31 martie 2021, ministrul ungar de externe Péter Szijjártó s-a întâlnit la Komarno cu singurul deputat slovac de etnie maghiară din Parlamentul de la Bratislava, György Gyimesi. Subiectul abordat de cei doi a fost posibilitatea acordării cetățeniei ungare membrilor minorității etnicilor maghiari din Slovacia. Ulterior, a fost modificată în această țară legea care reglementează cetățenia, dar aceste schimbări nu au îmbunătățit statutul maghiarilor din Slovacia din acest punct de vedere, menținându-se interzicerea recunoașterii dublei cetățenii pentru rezidenți.

Ministrul de externe slovac, Ivan Korčok, a refuzat să discute cu omologul său ungar această problemă. Mai mult, el și-a exprimat nemulțumirea pentru că omologul său de la Budapesta și-a permis să „**negocieze**” acest subiect cu un parlamentar slovac.

Conflictul diplomatic nu s-a bucurat de prea multă atenție din partea mass-media, pe fondul crizei guvernamentale declanșate la Bratislava în luna aprilie 2021 și care s-a soldat cu demisia premierului Igor Matovič. Majoritatea publicațiilor din Slovacia și din străinătate, inclusiv din Ungaria, au atribuit căderea de la putere a premierului slovac, deciziei neinspirate de a negocia și încheia un acord cu Rusia pentru achiziționarea a 2 milioane de doze de vaccin Sputnik V, neaprobat de Agenția Europeană pentru Medicamente, fără a înștiința despre acest lucru partenerii coaliției de guvernare de la Bratislava.

Dintr-o lectură mai atentă a informațiilor difuzate de mass-media slovacă, dar și ungară, rezultă că chestiunea dublei cetățenii ar fi precipitat de fapt criza guvernamentală.

Deși Ivan Korčok l-a avertizat pe Szijjártó că guvernul slovac nu preconizează nicio modificare a actualei legi care reglementează cetățenia, ministrul ungar de externe se pare că a găsit de cuviință să sugereze premierului slovac că poate sprijini demersurile slovacilor pentru obținerea vaccinului rusesc, în speranța că va obține concesiuni în ce privește acceptarea dublei cetățenii pentru etnicii maghiari din Slovacia. Iar negocierea cu Matovič, cu care atât Szijjártó cât și Orbán întrețineau relații bune, părea mai promițătoare decât o abordare prin intermediul ministrului slovac de externe.

Péter Szijjártó, Viktor Orbán și Igor Matovič.

În orice caz, astfel au interpretat guvernații de la Budapesta o postare pe Facebook a prim-ministrului slovac: **„Relațiile noastre cu Peter, precum și cu prim-ministrul ungar Viktor Orbán sunt suficient de directe pentru a putea discuta fără rețineri despre chestiuni sensibile, cum este cea a legii privind dubla cetățenie, pe care am decis să o schimbăm, la inițiativa mea.”** El a mai declarat că nu-i plac anumiți oameni care **„vorbesc de rău pe cei care sunt prietenii**

Slovaciei” și a mulțumit public lui Péter Szijjártó **„pentru marele ajutor acordat în obținerea celor 2 milioane de doze de vaccin rusesc Sputnik V.”**

Mai mult decât atât, conform mass-media de la Budapesta, ar fi existat un angajament din partea lui Matovič privind chestiunea dublei cetățenii, în schimbul bunelor oficii întreprinse de Ungaria în calitate de mijlocitor pentru obținerea vaccinului rusesc. Astfel, **„achiziționarea vaccinului rusesc a venit în cel mai bun moment al relațiilor ungaro-slovace”**, deoarece **„în Slovacia, epidemia înregistra un punct culminant în acel moment, iar sistemul de**

ocrotire a sănătății era pe punctul de a se prăbuși.” Tot atunci, Ungaria a trimis la Bratislava 27 de ventilatoare necesare secțiilor ATI.

Gestul Ungariei părea că a fost de „folos” carierei politice a lui Matovič. Peste mai puțin de o lună, acesta nu mai era prim-ministrul Slovaciei.

În ultimele zile ale mandatului lui Matovič, spiritele s-au încins. Matovič a cerut directorului Agenției Europene pentru Medicamente - EMA, Christa Wirthumer-Hoche, ca aceasta și instituția pe care o conduce să lucreze 24 de ore din 24 pentru a certifica vaccinul rusesc. Oponenții politici ai lui Matovič au descărcat mai multe camioane de gunoi de grajd în fața clădirii unde se află biroul premierului.

În cele din urmă, Matovič a fost nevoit să accepte o soluție de compromis. A rămas în guvern, dar a trebuit să schimbe locul cu cel care deținea fotoliul de ministru de finanțe, Eduard Heger. Oponentul politic al lui Matovič, Korčok, și-a păstrat însă funcția de ministru de externe.

Este puțin probabil ca cineva din guvernul condus de Viktor Orbán să aibă în viitorul previzibil cu cine discuta despre posibilitatea acordării cetățeniei ungare etnicilor maghiari din Slovacia.

O NOUĂ ERĂ ÎN RELAȚIILE UNGARO-UCRAINENE?

Legea ucraineană privind folosirea limbii oficiale de stat vizează în primul rând să reducă răspândirea în continuare a limbii ruse. În același timp, prevede că în școlile românești, poloneze și maghiare principalele materii vor trebui să fie predate în limba ucraineană, începând cu clasa a 6-a.

Discuțiile dintre Ucraina și Ungaria pe această temă, inițiate de Statele Unite în 2018, au fost întrerupte în 2019, dar acuzațiile reciproce s-au soldat cu faptul că Ungaria a blocat obținerea de către Ucraina a unui statut special în relațiile cu NATO, la 20 octombrie 2019.

După cum s-a remarcat în presa de la acea vreme, veto-ul a intervenit „**cu câteva ore înainte de sosirea la Budapesta a unei delegații de stat din Rusia**”. Ministrul de externe Szijjártó a declarat atunci că „**Ungaria nu va renunța la apărarea intereselor comunității maghiare din Transcarpatia de dragul geopoliticii**.”

Înrăutățirea relațiilor dintre cele două țări a escaladat. Ucraina l-a acuzat pe Viktor Orbán că a întins o mână de ajutor lui Putin și amenință integritatea sa teritorială. Partea ungară a negat astfel de intenții, dar politicieni de la Budapesta vizitau frecvent regiunea, în special în timpul alegerilor. Deși legislația ucraineană interzice cetățenilor străini să se implice în alegeri, politicienii ungari nu se sfiau să facă deschis acest lucru, recomandând etnicilor maghiari din regiune să aleagă persoane din cadrul minorității maghiare. Ucrainenii au reacționat și s-a ajuns la o atmosferă care semăna cu manifestările necivilizate din timpul meciurilor de fotbal.

Szabad Európa a publicat recent două articole privind controversesele ucraineano-ungare. În primul, autorul susține că școlile în limba maghiară din Transcarpatia sunt sub orice standarde și necesită sprijin și îmbunătățiri, pentru a

fi măcar la nivelul celor în limba ucraineană. În plus, elevii de etnie maghiară nu știu să scrie și să citească satisfăcător în limba ucraineană. Etnicii maghiari de acolo trăiesc într-o mică Ungarie separată. Vizionează posturi de televiziune din Ungaria și chiar își potrivesc ceasurile după ora locală de la Budapesta.

Péter Szijjártó și Dmitry Kuleba la Kiev.

În aceste condiții, la 27 ianuarie 2021, ministrul ungar de externe Szijjártó a efectuat o vizită la Kiev, unde s-a întâlnit cu omologul său ucrainean Dmitry Kuleba. Având în vedere evoluțiile de până atunci din relațiile bilaterale, atmosfera întâlnirii a fost una neobișnuit de călduroasă și amicală. Kuleba și-a exprimat gratitudinea că Szijjártó a

acceptat invitația de veni la Kiev, menționând că **„astăzi am negociat ca parteneri și prieteni, care sunt în căutarea de soluții.”** La rândul său, Szijjártó a fost extrem de amabil, subliniind că guvernul de la Budapesta consideră comunitatea etnicilor maghiari din Ucraina ca fiind **„o resursă pentru impulsionarea bunelor relații dintre cele două națiuni.”** Oficialul ungar a mai adăugat că: **„am convenit cu Dmitry că trebuie să facem din Transcarpatia o poveste de succes comună.”**

Ce s-a întâmplat, așa, dintr-o dată? O serie de analiști politici consideră că ar fi vorba de un început de apropiere dintre cele două țări ca urmare a victoriei lui Joe Biden la alegerile din Statele Unite, având în vedere că mașina de propagandă a lui Viktor Orbán nu s-a sfiit să-și manifeste deschis simpatia și sprijinul pentru candidatura lui Donald Trump. Acum, premierul ungar nu se așteaptă la prea multe lucruri bune din partea noii administrații de la Washington și încearcă să cânte în strună autorităților de la Kiev, înainte de a i se cere explicit să facă acest lucru de către noii guvernanți de la Casa Albă.

REPOZIȚIONĂRI FERME LA KIEV

Părea că întâlnirea celor doi miniștri de externe reușise să scoată din impas relațiile bilaterale, fapt relevat de încetarea atacurilor Budapestei la adresa Kievului pe tema situației etnicilor maghiari din Ucraina. Mai mult, un analist din cadrul Centrului pentru Drepturi Fundamentale – think tank **„independent”**, finanțat din fonduri guvernamentale – a declarat la postul de televiziune M1 că: **„în Ucraina, ținta reală nu este minoritatea maghiară”** și că **„Ucraina se află într-un grav conflict cu Rusia, iar integritatea ei teritorială se află în pericol. Prin urmare, măsurile defensive ale Ucrainei nu ar trebui condamnate.”** Acest interviu a fost considerat a fi atât de important, încât rezumatul a fost preluat și difuzat și de *Magyar Nemzet*. Semnificativ este faptul că, la puțin timp după întrevvedereea dintre Kuleba – Szijjártó, aceeași publicație pro-guvernamentală își informa cititorii că **„ministrul de externe ucrainean Dmitry Kuleba s-ar fi pronunțat de mai multe ori în favoarea legalizării dublei cetățenii pentru**

cetățenii ucraineni, lăsând să se înțeleagă că preconizata măsură ar fi fost o concesiune făcută Budapestei.

Cu toate acestea, la începutul lunii martie 2021, la doar câteva zile după ce ministrul slovac de externe Ivan Korčok, a respins orice negocieri privind acceptarea de către țara sa a cetățeniei duble pentru etnicii maghiari din Slovacia președintele Volodymyr Zelensky a semnat un decret în care este reglementată situația ucrainenilor care optează pentru dubla cetățenie. Astfel, conform prevederilor acestuia, cetățenilor ucraineni care vor obține și o altă cetățenie, le va fi **interzis să ocupe orice fel de funcții politice și în administrația de stat din Ucraina**.

Pentru a mai îndulci pilula, *Magyar Nemzet* a considerat necesar să-și informeze cititorii că **„în conformitate cu decretul prezidențial ucrainean, vor fi încheiate acorduri bilaterale privind dubla cetățenie cu toate țările interesate, cu excepția statelor agresoare, respectiv cu Rusia.”**

AJUSTĂRI ALE POLITICII EXTERNE REVIZIONISTE UNGARE

Cu doar câțiva ani în urmă, premierul Viktor Orbán declara nici mai mult nici mai puțin decât că Ucraina nu are șanse să adere la Uniunea Europeană, deoarece face parte din sfera de influență a Rusiei. Apoi, după cum am menționat, ministrul ungar de externe Péter Szijjártó a încercat în van să dreagă busuiocul, mergând cu căciula în mână la Kiev. În loc să tragă concluziile de rigoare privind eșecurile înregistrate în Slovacia și Ucraina, iredentiștii de la Budapesta au găsit de cuviință să supraliciteze, dar au comis o nouă boacănă, care-i pune odată în plus în adevărata lor lumină.

Cu ocazia Forumului „Platforma Crimeea” desfășurat pe 23 august 2021 la Kiev și la care au participat lideri, parlamentari și reprezentanți ai societății civile din statele partenere ale Ucrainei, președintele Ungariei János Áder, a comparat anexarea Peninsulei Crimeea de către Rusia cu Tratatul de la Trianon, încheiat la finalul Primului Război Mondial, prin care Transilvania revenea României.

„În mintea maghiarilor s-au întipărit adânc atât agresiunea marilor puteri, cât și trauma Trianonului, motiv pentru care noi știm exact de ce anexarea Crimeii reprezintă o rană atât de sensibilă pentru poporul ucrainean”, a precizat János Áder. **„După Primul Război Mondial, ne-au fost luate două treimi din teritoriul și populația țării. Maghiarii nu au uitat, nici după un secol, că au ajuns, atunci, să fie minoritari, că li s-au luat școlile și s-a făcut tot posibilul pentru ca învățământul în limba maternă să fie desființat”,** a mai susținut Áder.

Mass-media pro-guvernamentală de la Budapesta s-a grăbit să laude declarația lui Áder, pe care nu s-au sfiit să o eticheteze **„extraordinară”,** ca fiind **„un sprijin ferm pentru Ucraina și critică la adresa Rusiei”**.

Chiar așa să fie oare? Nu este prima oară când iredentiștii de la Budapesta încurcă intenționat și diversionist merele cu perele.

*Tratatul de la Trianon s-a semnat în contextul afirmării voinței popoarelor din fostul Imperiu Austro-Ungar de a se constitui sau reunifica pe cale pașnică într-o serie de state naționale din Europa Centrală și de Est (Cehoslovacia, Polonia, Austria, Serbia și România). Cu totul altceva au fost acordurile internaționale **arbitrare sau agresivitățile militare** prin care s-au modificat granițele unor state suverane și independente: Acordul de la Munchen și ultimatul Poloniei din 1938 – prin care Cehoslovacia a fost desposedată de Regiunea Sudetă, respectiv Těšín -, Pactul Ribbentrop-Molotov – prin care Polonia a fost desființată ca stat și apoi România a fost forțată să cedeze o parte din teritoriul național, Dictatul de la Viena din 1939 – prin care România a fost din nou amputată teritorial. Lista este lungă și, într-adevăr, se încheie cu Peninsula Crimeea, dar Ungaria s-a aflat indiscutabil în tabăra agresorilor de la acea vreme, în frunte cu Germania și URSS. Nu a victimelor, cum încearcă acum să pozeze cu ipocrizie.*

**

Un astfel de derapaj vizând România nu este unul singular. Cu câteva luni în urmă, în contextul unor discuții despre resursele de aur din Banat, ziarul *Magyar Nemzet* se întreba: dar de când Roșia Montană este a României? Chiar așa, hodoronc-tronc!

FIDESZ MANIPULEAZĂ ALEGERILE DIN UNGARIA

Prevederile legii privind dubla cetățenie din Ungaria, respectiv dreptul la vot al persoanelor aflate în această situație și exercitarea căruia nu poate fi verificat de instituții independente, au devenit un instrumentul de fraudare electorală. Nu a fost întâmplător faptul că atât la alegerile din 2014, cât și la cele din 2018, majoritatea de 2/3 din Parlamentul de la Budapesta a fost obținută cu un singur mandat, care în mod miraculos a fost asigurat după numărarea voturilor din străinătate.

A urmat apoi decizia guvernului Fidesz de a reduce numărul semnăturilor pe care trebuie să le obțină noile formațiuni politice pentru a putea să participe la alegeri la nivel național. Pasă-mi-te, de dragul unei mai mari democrații! Pentru a ușura și mai mult situația acestor așa-zise partide politice, guvernul a alocat milioane de forinți., din care o mare parte au fost însușite de elemente infracționale.

Deși aceste partide fantomă au o influență redusă și nu fac diferența în ce privește numărul locurilor obținute în parlament, nu același lucru se poate spune despre decizia Fidesz să acorde cetățenia și dreptul de vot etnicilor maghiari care trăiesc în țările vecine. Felul în care a fost concepută legea asigură practic o gestionare „flexibilă” a voturilor exprimate în străinătate. Toți cei care dobândesc cetățenia ungară, automat sunt înscrși pe listele de vot. Autoritățile de la Budapesta nu știu dacă aceștia mai sunt în viață sau dacă ulterior au părăsit România, Serbia sau Ucraina și s-au stabilit în Occident. Ceea ce este sigur este faptul că peste 90% dintre etnicii maghiari care au dobândit în acest fel dreptul la vot, votează pentru Fidesz.

Cu toate acestea, partidele politice din opoziție consideră că eliminarea dreptului la vot pentru etnicii maghiari din țările vecine ar fi o „*sinucidere politică*”. Excepție face partidul social-liberal *Coaliția Democratică* (*Demokratikus Koalíció* - DK), condus de fostul premier Ferenc Gyurcsány, care este împotriva acordării dreptului la vot pentru persoane care domiciliază în afara Ungariei.

Semnificative în acest sens sunt două filme documentare realizate recent de regizorul Márton Gulyás și care se bucură de succes în spațiul virtual din Ungaria. Acestea dezvăluie înșelătoriile care se petrec în zonele din apropierea graniței ucraineano-ungare unde, în zonele extrem de sărace, primarii susținuți de Fidesz facilitează obținerea de adrese fictive pentru mii de ucraineni care în timpul alegerilor de pe cealaltă parte a frontierei votează „*așa cum trebuie*”.

Mulți dintre aceștia nu știu niciun cuvânt în limba maghiară și le este indicat ce să voteze în funcție de numărul opțiunii de pe buletinul de vot. În aceste mici localități, primarii sunt aleși de majorități insignifiante, adesea formate dintr-o singură cifră. Există semnale conform cărora în aceste zone „*cel puțin jumătate dintre primarii aleși nici măcar nu locuiesc în localitățile unde sunt aleși*.” Numărul alegătorilor nu este neglijabil, având în vedere că, în ultimii ani, doar în Záhony și împrejurimi s-au înregistrat aproximativ 40.000 de noi veniți. Fiind una din zonele cele mai sărace din țară, ar fi fost normal ca în circumstanțe normale, populația respectivă să scadă. Conform unor surse familiarizate cu realitățile de la fața locului, Fidesz lucrează mână în mână cu organizația Alianța Culturală a Maghiarilor din Transcarpatia, fără de care această schemă de manipulare a voturilor nu ar putea fi realizată.

O altă problemă gravă o constituie numărul mare de „*pensionari ucraineni*”, a căror singură legătură cu acea parte a județelor Szabolcs-Szatmár-Bereg situate la granița cu Ucraina o constituie vizitele lunare făcute pe teritoriile acestora pentru a-și încasa pensiile.

Conform unui acord datând încă din timpurile sovietice, etnicii maghiari sunt eligibili să primească pensii din partea guvernului ungar. Desigur, în acest domeniu acționează o serie de grupări infracționale, care furnizează celor interesați acte false.

De altfel, mulți dintre „*pensionarii ucraineni*” nici măcar nu se mai ostensează să călătorească în Ungaria și își desemnează împuterniciți pentru a-și ridica aceste drepturi, pe baza taloanelor de pensie din bancomatele din Ungaria. Există percepția în rândul localnicilor din județele Szabolcs-Szatmár-Bereg că această categorie de alegători sunt cei care determină rezultatele alegerilor. În acest fel primarii locali sunt aleși și realeși cu aportul decisiv al unor cetățeni străini, manipulați de Fidesz.

*MEMORIALISTICĂ, CONSEMNĂRI, DEZBATERI***ÎNTÂLNIREA NICOLAE CEAUȘESCU – MOSHE DAYAN, UN DIALOG CU VALOARE ISTORICĂ****Ioan C. Popa**

În zilele de 2-5 aprilie 1978, ministrul de externe al Statului Israel, generalul Moshe Dayan (1915-1981), poposea la București pentru convorbiri cu noul ministru de externe român Ștefan Andrei, numit în această funcție cu două săptămâni în urmă în locul lui George Macovescu.

Potrivit tradiției, oaspetele israelian a fost primit de președintele României, Nicolae Ceaușescu. Subiectele puse în discuție erau atât de importante pentru ambele părți, încât s-au desfășurat în mai multe runde pe parcursul a două zile.

Trebuie subliniat că vizita s-a realizat într-o perioadă în care negocierile de pace arabo-israeliene se aflau într-o etapă crucială, iar România și Ceaușescu erau implicați direct în sprijinirea procesului de pace. Cu câteva luni înainte (11-12 februarie), președintele Egiptului Anwar El Sadat efectuase o vizită în România, cu rezultate concludente în determinarea liderului egiptean să facă pasul decisiv spre o reconciliere istorică cu Israelul. Mesagerii români zburau neconținut spre Cairo, Tel Aviv, Damasc, Amman sau Bagdad, încercând să faciliteze dialogul și să atenueze asperitățile din relațiile arabo-israeliene.

Să mai amintim că generalul Moshe Dayan era unul dintre cei mai titrați lideri militari și politici ai Israelului, fost ministru al Apărării (1967-1974), erou de război și, în același timp, artizan al păcii, acceptat și apreciat nu doar în lumea occidentală, dar și în rândul arabilor moderați, precum președintele Sadat. Acesta din urmă, născut în 1918, lider militar și politician renumit, era președinte al Egiptului din 1970, funcție deținută până la 6 octombrie 1981, ziua fatidică în care a plătit cu viața în urma asasinării sale de către un fundamentalist islamist pentru „trădarea” de a fi făcut pace cu Israelul.

Contactele României cu Israelul și lumea arabă ocupau un loc central în activitatea Departamentului de Informații Externe, care dispunea la vremea respectivă de o echipă de ofițeri și traducători arabiști ce putea concura cu succes cu structurile similare din cele mai redutabile servicii secrete din lume. Îmi amintesc că, după vizita lui Moshe Dayan la București, fostul meu șef de la Direcția de Analiză din DIE a ținut să-mi mărturisească: Știți cum și-a început discursul generalul israelian? „Domnule președinte, eu trec în ochii lumii ca un om al războiului. În realitate, noi ne dorim mai mult decât oricine pacea”. Așa

mi-a spus tovarășul Pacepa. Într-adevăr, fostul general Pacepa avea acces atunci și la stenograme, și la translatorii care le întocmeau. În stenogramă, generalul Dayan afirmă la un moment dat: „În ce ne privește, dorim foarte mult pacea și suntem mai flexibili ca oricând”.

Ca de obicei, lășăm la latitudinea cititorului să aprecieze singur calitățile politico-diplomatice care transpar evident în dialogul celor doi interlocutori. Reținem totuși atenția asupra manierei în care Ceașescu, respectând pe deplin drepturile istorice ale Israelului, pleda pentru „hotărâri foarte curajoase și clare” în chestiunile Orientului Mijlociu, precum și cu privire la argumentele sale vizând înțelegerea situației dificile în care se afla președintele Sadat sau apelul insistent la recunoașterea dreptului palestinienilor la autodeterminare și la un stat propriu, independent, idei fundamentale, care și-au dovedit viabilitatea în timp. De altfel, după numai câteva luni, în septembrie 1978, se semnav Acordurile de la Camp David, piatra de temelie a reconcilierii istorice dintre Egipt și Israel. Apoi, după un deceniu și jumătate, Israelul și Palestinenii făceau pasul decisiv spre recunoașterea reciprocă prin semnarea Acordurilor de la Oslo (august 1993).

Anwar Sadat, Jimmy Carter și Menachem Begin la semnarea Acordurilor de la Camp David, din septembrie 1978.

Yitzhak Rabin, Yasser Arafat și Bill Clinton la semnarea Acordurilor de la Oslo, din august 1993

De mare interes sunt și aprecierile lui Moshe Dayan despre emigrarea evreilor din România în Israel:

„Doresc să folosesc acest prilej pentru a vă exprima ceea ce i-am comunicat și ministrului dumneavoastră de Externe, ***profunda noastră recunoștință pentru modul în care s-a realizat emigrarea evreilor de aici în Israel.***

Vă transmit, domnule președinte, mulțumirile țării noastre. Știm că aproape 80 la sută din cei aproape jumătate milion de evrei, aflați în România după cel de-al Doilea Război Mondial, sunt în Israel. ***Ei reprezintă cel mai constructiv element al țării. Sunt doctori, ingineri, specialiști, cea mai bună parte a populației țării. Pentru toate acestea, vă suntem profund recunoscători***”. O asemenea declarație trebuie contrapusă de fiecare dată acelor detractori care și-au făcut o adevărată pasiune în a propaga insistent sintagma privind „vânzarea evreilor”.

Mai sunt și alte afirmații antologice ale demnitarului israelian:

„Spuneți-mi ce să fac și voi face”;

„Vă cerem permisiunea să vă abordăm și în viitor pentru a vă solicita sfatul, sprijinul, părerea dumneavoastră în problemele noastre, în special în sprijinirea procesului de pace care s-a declanșat și continuă neîntrerupt”;

„Ca o notă personală, aș vrea să spun că pentru mine a fost foarte important prilejul pe care l-am avut să vă pot întâlni. Sunt profund impresionat de forța personalității dumneavoastră”.(ș.a.m.d.)

Din păcate, odată cu demonizarea liderului român după 1989, astfel de declarații, ca și contribuțiile României absolut meritorii la promovarea păcii și înțelegerii între arabi și israelieni, desfășurate cu succes mai bine de două decenii, au fost ignorate cu premeditare, asupra lor fiind păstrată o tăcere desăvârșită.

Pentru o informare corectă, redăm, în continuare, textul integral al documentului.

Stenograma convorbirii dintre Nicolae Ceaușescu și Moshe Dayan, București, 3-4 aprilie 1978

A participat tovarășul Ștefan Andrei, ministrul Afacerilor Externe.

A fost de față ambasadorul Israelului la București.

3 aprilie 1978

Nicolae Ceaușescu: Sper să vă simțiți bine în România?

Moshe Dayan: Apreciez foarte mult faptul că m-ați primit, domnule președinte. Consider aceasta ca o mare onoare și plăcere pentru mine.

Nicolae Ceaușescu: Mi se pare că stați foarte puțin în România.

Moshe Dayan: Este doar prima mea vizită în România, dar sper că voi mai reveni. Știu că pentru a cunoaște țara dumneavoastră este nevoie de mai mult timp. Însă toată lumea în Israel, domnule președinte, se pregătește pentru vizita pe care o veți face într-o zi în Israel.

Nicolae Ceaușescu: Cum se semnează pacea, voi veni.

Moshe Dayan: Două - trei săptămâni.

Nicolae Ceaușescu: Dacă realizați pacea în trei săptămâni, vin până la 1 Mai.

Moshe Dayan: Vă mulțumesc. Domnule președinte, v-am adus o scrisoare din partea primului ministru al Israelului, ca răspuns la nota care a primit-o de la dumneavoastră. Totodată, vă transmite cel mai cald salut și cele mai bune urări.

Nicolae Ceaușescu: Mulțumesc mult și vă rog să-i transmiteți salutul meu și cele mai bune urări. (Se citește scrisoarea) Vreau să mulțumesc pentru acest mesaj. În cursul convorbirilor noastre vom discuta și asupra acestor probleme.

Moshe Dayan: Sunt în întregime la dispoziția dumneavoastră, domnule președinte. Orice subiect doriți să-l abordați, sunt gata să răspund în modul cel mai deschis și sincer.

Nicolae Ceaușescu: Conform obiceiului nostru ospitalier, dăm întotdeauna întâi oaspeților cuvântul.

Moshe Dayan: M-ați cam pus în încurcătură. Dacă ați avea doar amabilitatea, ce teme anume ați dori să abordez sau să le dezvolt, fie că este vorba de negocierile de pace cu Egiptul, cu Statele Unite, fie situația din Liban, sau orice temă. Pot dezvolta orice subiect care-l doriți dumneavoastră. Pot să vă asigur de la început că voi răspunde la orice întrebare.

Nicolae Ceaușescu: În afară de unele lucruri bilaterale pe care doresc să le discutăm la sfârșit, desigur problemele Orientului Mijlociu care privesc și rezultatul vizitei în Statele Unite, problemele din Libanul de Sud și, sigur, problemele tratativelor cu Egiptul care ocupă un loc important în procesul de pace în Orientul Mijlociu, dar puteți începe cu care credeți dumneavoastră.

Moshe Dayan: Cu Libanul, cred că este vorba de o situație temporară, care se va rezolva într-un timp scurt, însă probabil că soluția nu va fi de ordin fundamental. Problema are două părți.

Prima, este retragerea forțelor Israelului din Liban. Aceasta se va face de îndată ce forțele ONU sunt gata să preia controlul. Aceasta poate să dureze câteva săptămâni, câteva zile. Depinde de desfășurarea forțelor ONU, ceea ce va determina să plecăm noi de acolo.

În ce privește problema rezolvării fundamentale, aceasta nu va interveni până când Libanul însuși nu va dispune de forțele necesare pentru a-și controla propria țară. Aceasta s-ar putea să dureze mai mult timp. Tot acest amestec de francezi, danezi, suedezi, nepalezi nu reprezintă o forță reală și în măsură să garanteze securitatea poporului libanez sau a oamenilor noștri din partea cealaltă. În orice caz, prezența noastră în Sudul Libanului este provizorie și de îndată ce ONU va prelua controlul, noi vom pleca. Sper însă că Libanul va dispune într-o bună zi de propriile forțe pentru a se îngriji de propria țară.

O altă problemă este ce va face OEP dacă menține încetarea focului și nu începe să tragă din nou, acesta va fi un lucru bun. Dacă însă, în ciuda prezenței forțelor ONU sau a trupelor libaneze, OEP va continua să ne atace, atunci

Israelul, în mod asemănător cu cel de acum două săptămâni, nu va sta cu brațele încrucișate. Problema este, deci, dacă OEP va respecta încetarea focului. Așa văd eu problema Libanului. Dacă dumneavoastră, domnule președinte, vreți să spuneți ceva sau să puneți o întrebare, sunt gata să răspund.

Nicolae Ceaușescu: În primul rând, de principiu, trebuie să repet ceea ce deja am spus și în mesajul transmis primului ministru Begin, noi considerăm că însăși acțiunea militară în Liban este un act care a contribuit foarte mult la înrăutățirea situației din Orientul Mijlociu și practic este inacceptabil în relațiile internaționale.

În situația care s-a creat, desigur problema principală care se pune este acum retragerea cât mai rapidă a Israelului din Sudul Libanului, pentru că o rămânere pe o perioadă mai lungă în Liban, indiferent sub ce pretext, ar putea atrage după sine consecințe foarte grave, asupra cărora voi mai reveni de altfel.

În ce privește problema OEP, sigur că numai o soluționare deplină a acestei probleme, prin recunoașterea dreptului la autodeterminare a palestinienilor, va putea să ducă la oprirea oricăror acțiuni. Nu vreau să mai mă refer la experiența altor țări, inclusiv a României din trecut, dar însuși Israelul are o experiență proprie din perioada ocupației britanice. Această experiență atestă că numai odată cu terminarea acestei ocupații s-a putut realiza o pacificare a relațiilor cu Marea Britanie.

Moshe Dayan: Nu era ocupație, era mandat.

Nicolae Ceaușescu: Mă rog, mandat, dar ca să scăpați de el ați dus luptă. Deci, pentru a se ajunge la încetarea acțiunilor organizate de OEP și a oricăror acțiuni, trebuie pornit de la necesitatea unei soluții depline, care să înlăture, propriu-zis cauzele. Care împing la aceste acțiuni. Însă asupra acestei probleme, desigur, voi mai reveni. De aceea, vreau să menționez că în ce privește Sudul Libanului problema este că, într-adevăr, în cel mai scurt timp - și oricum într-o perioadă de zile și nu săptămâni sau luni - trebuie să se ajungă la o retragere a Israelului din Sudul Libanului. Cred că de altfel aceasta va îmbunătăți într-o anumită măsură și situația din Orientul Mijlociu și va putea să contribuie la găsirea căilor de reluare a negocierilor pentru realizarea păcii.

Moshe Dayan: Înțeleg că vom discuta până la urmă și problemele legate de OEP. Poate că veți fi surprins, domnule președinte, dar doresc să vă subliniez că împărtășesc întrutotul părerea dumneavoastră, că singura cale de a rezolva problemele din Orientul Mijlociu este aceea de a rezolva toate problemele din Orientul Mijlociu, inclusiv asemenea aspecte cum sunt cele ale refugiaților sau OEP. Orice încercare de a ignora o parte din aceste probleme, ne duce la situația de a nu avea nici o soluționare. Asupra acestui punct sunt în deplin acord cu dumneavoastră. Când vom trece la discutarea modalităților practice, voi fi bucuros să vă spun și acest lucru.

În privința retragerii, nu vrem să ne retragem în săptămâni sau zile, ci, dacă s-ar putea, în ore, dar prezentarea forțelor ONU în zonă ridică probleme, pentru că Națiunile Unite nu dispun de astfel de forțe. Chiar ONU ne roagă să

mai rămânem până va trimite forțele sale acolo. Aceasta se întâmplă în momentul de față.

Președintele Sadat a discutat cu ministrul Apărării, Weitzmann, și a fost satisfăcut de faptul că în momentul în care forțele ONU vor spune „am sosit”, „suntem aici”, Israelul este gata să se retragă din Sudul Libanului. Dar dacă se are în vedere să plecăm de acolo înainte de venirea forțelor ONU, dacă acesta este sensul recomandării dumneavoastră, aceasta ar însemna ca locul devenit vacant să nu fie ocupat de forțele ONU, ci de OEP, care va pătrunde în aceste sate, va asasina oameni și va trage cu katiușa și tunurile asupra Israelului. După cum am spus, dacă forțele ONU pot veni în două ore, noi ne retragem în două ore.

Nicolae Ceaușescu: Sigur, nu vreau să intru într-o discuție, ce s-ar întâmpla dacă s-ar retrage Israelul, pentru că nu acesta este obiectul problemei. Este evident însă că orice retragere de pe un teritoriu ocupat nu poate decât să fie un bun câștigat. Așa că, din acest punct de vedere, eu sunt în general partizanul retragerii de pe teritoriile ocupate, în toate domeniile și peste tot. Desigur, înțeleg că este o rezoluție a ONU, că acolo urmează să fie amplasate trupele ONU, care o parte au și sosit de altfel. Poate că și aceasta ar trebui de eșalonat, ca pe măsură ce sosesc trupele ONU să preia unele zone, Israelul să înceapă retragerea pentru a demonstra că într-adevăr este gata ca în momentul în care vor sosi trupele ONU în toate sectoarele și Israelul va pleca din toate sectoarele.

Moshe Dayan : Fără nici o îndoială. Nu am spus niciodată că așteptăm ca trupele ONU să preia toate zonele. Când vor prelua o parte, suntem gata să ne retragem din acea parte. Noi nu dorim să stăm acolo pentru că este o pierdere de timp și de bani. Dacă ONU preia un km, și noi ne retragem un km. Dar lucrurile merg foarte încet, se acționează ca în Al Doilea Război Mondial, deși acolo nu luptă cu nimeni. De fapt, este o mașinărie foarte grea.

Nicolae Ceaușescu: Într-adevăr, când intervin și alții, lucrurile se complică. De aceea, era mai bine ca fără intervenția trupelor ONU și numai pe baza unei înțelegeri cu Libanul.

Moshe Dayan: Desigur, numai că Libanul practic nu există. Acolo nu ai cu cine sta de vorbă. Nu există guvern în Sudul libanului, nu există forțe armate, nu există forțe de poliție. Singurii care sunt acolo sunt OEP, care nu sunt libanezi, ci toate sunt forțe străine. Dacă autoritățile libaneze ar exista acolo, am spune: luați, este al vostru. Aș fi dorit să trimiteți pe cineva acolo să constate că practic nu ai cu cine sta de vorbă. Siria a ocupat Libanul, dar stă la Beirut. Dacă se va instala o autoritate libaneză sau a Națiunilor Unite, atunci vom rezolva problema. Însă sper, într-adevăr, că totul se va rezolva într-un timp foarte scurt.

Nicolae Ceaușescu: Noi am evitat să ne amestecăm. Am fost întrebați dacă dorim să trimitem trupe în cadrul acestor detașamente ale ONU, am preferat să nu trimitem trupe în afara granițelor țării.

Moshe Dayan: Clubul internațional este mai mare.

Nicolae Ceaușescu: Sigur, în situația creată a fost o necesitate. Eu mă refer însă la faptul că noi nu am dorit să ne amestecăm în treburile acestea. Însă

eu am reținut din cele declarate de dumneavoastră că, pe măsură ce trupele ONU preiau un sector sau altul, o zonă sau alta, Israelul se va retrage, în așa fel încât în momentul în care se va asigura prezența ONU în toate sectoarele să se termine și cu retragerea trupelor israeliene.

Moshe Dayan: Corect, așa este.

Nicolae Ceaușescu: Să sperăm că aceasta se va realiza cât mai curând.

Moshe Dayan: Să dea Dumnezeu.

Nicolae Ceaușescu: Aici trebuie să acționeze mai cu seamă Israelul, pentru că până la Dumnezeu este cale lungă.

Moshe Dayan: Am un vecin arab, un beduin foarte deștept și îmi spune că este de datoria guvernelor să corecteze greșelile făcute de Dumnezeu. Dumnezeu face multe greșeli, dar guvernele trebuie să le îndrepte.

Nicolae Ceaușescu: Aceasta cu atât mai mult, Israelul trebuie să îndrepte greșeala care este a lui.

Moshe Dayan: Problema reală este dacă după preluarea controlului de forțele ONU, iar OEP va rămâne în zonă împreună cu forțele ONU și OEP va deschide din nou focul asupra satelor israeliene. Suntem întrutotul de acord că soluționarea problemei rezidă într-o reglementare completă a problemei palestinienilor, însă aceasta s-ar putea să mai dureze. Dacă însă într-o săptămână sau două, când forțele ONU vor prelua controlul și noi vom pleca de acolo, iar palestinienii vor trage din nou cu katiușele și tunurile, ce ne sugerați, să facem? Nu este vorba de un aranjament între forțele noastre și cele ale ONU pentru că acesta se realizează într-un timp scurt, ci întreaga situație care se va crea după aceea.

Nicolae Ceaușescu: Înseamnă să intrăm în fondul problemei acesteia, a soluționării problemelor din Orientul Mijlociu, între care rezolvarea problemei palestinienilor este lucrul cel mai important. Dacă nu se va mai trage din Liban, nu înseamnă că nu se pot găsi alte forme și alte căi de acțiune din partea palestinienilor, ținând seama că în teritoriile ocupate de Israel în 1967 trăiesc peste un milion de palestinieni.

Moshe Dayan: Sunt de acord cu dumneavoastră. Marea problemă este soluționarea întregii probleme palestinienilor, inclusiv OEP sau El Fatah, nu știu cum se spune la dumneavoastră. Voi fi bucuros să discutăm aceste lucruri mai pe larg. Am menționat Libanul la început pentru că lucrurile s-au întâmplat acolo. Dacă nu se întâmplau în Liban, se întâmplau în altă parte. Până nu se rezolvă toate problemele, nu se va sfârși nici conflictul.

Nicolae Ceaușescu: Da, este adevărat și există pericolul ca să se ajungă din nou la un conflict de amploare mare, cu implicații greu de prevăzut. Desigur, continuarea acestor ciocniri de amploare mai mare sau mai mică pot duce până la urmă și la prezența unor trupe ale altor țări, sub o formă sau alta. Mai cu seamă că există de acum o anumită experiență mai recentă în această privință.

Moshe Dayan: Aș dori întâi să verific dacă am înțeles corect ceea ce ați spus, domnule președinte, înainte de a trece la examinarea problemelor, care ar fi soluția în problema palestiniană.

În primul rând, aș dori să știu dacă am înțeles corect ceea ce ați spus. Între timp, poate într-un viitor apropiat, ar putea fi posibil un amestec militar din partea altor state, poate din partea Rusiei Sovietice, a Irakului sau Libiei prin zona de Nord? Aceasta aveți în vedere? Aș dori să subliniez că sunt foarte conștient de această posibilitate.

Nicolae Ceaușescu: Sigur, prezența trupelor sovietice este mai puțin probabilă, dar livrările de armament au loc și fără nicio îndoială că menținerea acestei situații va determina o anumită intensificare a livrărilor de armament. În ce privește trupele, deja Irakul s-a oferit, Libia s-a oferit și, sigur, se mai pot oferi și alții, fie direct, fie sub formă de voluntari, care vor complica foarte mult situația. Dar în general pentru arabi cred că nu atât prezența unor trupe nearabe este esențială, pentru că posibilitatea de a avea oameni este destul de mare, cât mai cu seamă armamentul. Și Algeria poate trimite trupe, și alte țări arabe.

Moshe Dayan: Vă referiți la Liban sau la Siria ca zone în care ar putea să apară complicații. Cu Libanul, dacă forțele israeliene se retrag pe măsură ce trupele ONU preiau controlul, lucrurile vor fi încheiate. Nu același lucru se întâmplă cu Siria, cu care avem o situație de război. De fapt, negocierile de pace le ducem numai cu Egiptul. Complicațiile la care v-ați referit dumneavoastră se limitează la Liban sau se extind și în afara Libanului, practic la întreaga regiune, de Nord sau de Sud, dacă până atunci nu se va găsi o soluție?

Nicolae Ceaușescu: Eu m-am referit la situația actuală, legată de Sudul Libanului. Sper că în perspectivă trebuie să se ajungă la încheierea unei păci, care să rezolve definitiv problema și cu Egiptul și cu Siria, inclusiv problema palestiniană. Sigur, un eșec complet al inițiativei lui Sadat, al tratativelor și o izbucnire a unor noi ostilități militare ar pune probleme foarte serioase. Dar cred că și Israelul este conștient de aceasta și nu se va ajunge aici. M-am referit însă îndeosebi la situația din Sudul Libanului, ținând seama că aceasta poate complica și situația și, deci, influența negativ asupra desfășurării în continuare a procesului de pace.

Moshe Dayan: Oricum nu sunt chiar așa de îngrijorat în privința Sudului Libanului. Aș face două remarci. Prima, în legătură cu Libanul de Sud. Acolo nu avem nici așezări, nici fortificații, nici aerodromuri. Practic ne putem retrage în câteva ore. Este vorba de 10 km, care nu necesită investiții. Singura chestiune care se ridică este că așteptăm să preia controlul trupele ONU. Deci, aici nu avem complicații deosebite. Nu același lucru este în privința Înălțimilor Golan. Altfel este situația în Sinai, unde avem aerodromuri, fortificații și practic durează mai mult retragerea. În privința Sudului Libanului, este mai mult o problemă tehnică retragerea noastră de acolo.

A doua remarcă se referă la situația trupelor arabe. De fapt, situația actuală a arabilor nu este aceea că ar avea mulți oameni și duc lipsă de arme. Aș

spune că este invers. Arabii au 100 milioane de oameni, dar aceasta nu înseamnă 100 milioane de soldați. În Siria există un număr dublu de tancuri și avioane față de numărul de echipaje umane care să poată să le conducă. Deci, lucrurile de care duce lipsă Siria pentru a declanșa un război nu sunt tancurile și avioanele, ci mai mult oameni care să le miște din loc. De aceea, există tentația să vină cubanezii sau alții, fără arme, pentru că arme găsesc la fața locului. Nici Irakul, Arabia Saudită sau alte țări arabe nu sunt în situația de a avea personal militar calificat mai numeros decât armele de care dispun. Așa că toate acestea nu reprezintă o importanță prea mare.

Eu nu vreau să contrazic argumentul dumneavoastră în această privință, ci vreau să arăt care este situația reală. Dumneavoastră ați manifestat îngrijorare în privința Sudului Libanului. Eu sunt îngrijorat mai mult față de situația din Nord, unde irakienii pot pune ceva la cale. În ce privește Sudul Libanului, este mai mult un incident provincial care se poate rezolva.

Nicolae Ceaușescu: Vedeți, problema Sudului Libanului nu este o problemă tehnică, ci o problemă politică, pentru că această situație poate să dea un pretext, care ar fi acceptat și pe plan internațional, pentru a se putea acționa și determina acțiuni de mai mare amploare. De aceea, retragerea din Liban are o importanță politică, nu atât din punct de vedere militar, dar poate crea o situație care să ducă la o agravare foarte serioasă a lucrurilor.

În ce privește situația de pe celelalte fronturi, fără îndoială că ele în sine sunt potențiale pentru acțiuni militare, însă cred că tocmai scopul tratativelor începute cu Egiptul și care vor trebui până la urmă să cuprindă și Siria și alte țări vor trebui să ducă tocmai la o soluție definitivă. Însă eu nu văd în momentul de față un pericol ca din Siria sau în Sinai să izbucnească ciocniri militare. Însă Libanul în momentul de față poate să constituie un pretext foarte serios în această privință.

Moshe Dayan: Nu pot decât să sper că dumneavoastră, domnule președinte, veți avea dreptate în privința faptului că nu ar exista un pericol imediat de izbucnire a ostilităților militare din partea Egiptului și Siriei. Iar, pe de altă parte, sper că se va adevăra și credința mea că nu există pericol în ce privește frontul libanez. În felul acesta nu vom mai avea griji să ne temem de izbucnirea unor ciocniri din orice parte. Însă, în orice caz, vă asigur că voi transmite primului ministru al țării mele, de îndată ce voi ajunge acasă, aprecierea dumneavoastră, îngrijorarea dumneavoastră față de situația din Sudul Libanului. În ce mă privește, vreau să vă asigur că noi nu urmărim o amânare a evacuării noastre, ci dorința noastră este ca forțele ONU să preia controlul cât mai curând, iar noi să ne retragem.

Nicolae Ceaușescu: Eu nu spun că dumneavoastră, să ne rugăm lui Alah, dar doresc să spun că Israelul este cel ce trebuie să facă acest lucru în cel mai scurt timp. În situația aceasta, Dumnezeu este premierul Begin și toți ceilalți conducători israelieni, între care dumneavoastră aveți un rol important - ministrul de Externe Moshe Dayan.

Moshe Dayan : Nu mai sunt ministrul Apărării acum.

Nicolae Ceaușescu: Sunteți ministru de Externe și aveți un rol mai important în realizarea păcii.

Moshe Dayan : Ne-am referit până acum la Liban. Aceasta este mai mult o operație cu caracter militar. Dar cred că problema principală este procesul de înfăptuire a păcii. Acest proces ar trebui acum împins înainte. În prezent, lucrurile s-au cam împotmolit și sunt foarte nefericit din cauza aceasta. Dacă îmi permiteți, aș dori să vă informez asupra situației actuale, în termeni practici, așa cum o văd eu.

Cred că sunt două-trei probleme principale și trei canale de negociere sau mai de grabă de tratare a acestor probleme: prima problemă este aceea a realizării unui Acord între Israel și Egipt; a doua este problema palestiniană. Aici doresc să spun foarte clar, când vorbesc de problema palestiniană, am în vedere și pe cei ce trăiesc în Cisiordania și Gaza și pe toți refugiații, ceea ce includ în El Fatah. Deci, nu este vorba numai de cei din zona Libanului, dar și cei din afară. A treia problemă se referă la celelalte țări - Siria și Liban. Avem de-a face cu trei probleme separate, care au fost tratate separat sau mai precis au existat trei canale prin care am încercat să le tratăm separat. Prima, prin intermediul american; a doua, prin negocierile cu Egiptul, cu președintele Sadat și a treia, începută mai recent, printr-un schimb de scrisori între președintele Sadat și premierul Begin.

Aș începe cu ce este mai ușor, cu ultima scrisoare pe care primul ministru Begin a trimis-o președintelui Sadat, care a reprezentat de fapt o scrisoare de răspuns la o scrisoare mai veche a președintelui Sadat. Premierul Begin a spus în această scrisoare: să uităm dezacordurile din trecut, să uităm formulările pe care le-am făcut înainte, iar în acest scop să reluăm mecanismul comisiilor politică și militară, fără nici o condiție prealabilă. De data aceasta, premierul Begin nu a pus problema ca un comitet să funcționeze la Ierusalim și un altul la Cairo.

Știu că președintele Sadat a fost foarte fericit de această scrisoare. El i-a spus domnului Weitzmann că scrisoarea premierului Begin este constructivă și pozitivă.

În răspunsul său, președintele Sadat a arătat că nu simte nevoia începerii activității comitetelor respective. Noi nu am fi avut nimic împotrivă să fie un singur comitet, dar răspunsul președintelui Sadat a fost un nu total și răspicat: nu doresc să se reia activitatea comitetelor.

Aceasta era situația vinerea trecută și acesta a fost răspunsul la încercarea noastră de a se relua activitatea, în urma corespondenței între președintele Sadat și premierul Begin. Prin urmare, unul dintre cele trei canale s-a împotmolit.

Discuțiile lui Weitzmann cu președintele Sadat, la care a asistat și procurorul general, care a fost cu el, s-au desfășurat într-o atmosferă foarte plăcută. Ele au început joi și au continuat vineri. Până la urmă, președintele Sadat nu a considerat că trebuie continuate acum negocierile nu numai în cadrul comisiilor, dar nici un fel de negocieri. Este adevărat că noi n-am comunicat acordul nostru cu privire la unele principii acceptate de președintele Sadat, și

anume, că Israelul va părăsi toate teritoriile ocupate și că palestinienii vor primi dreptul la autodeterminare. Și aceasta nu pentru că nu am fost de acord asupra acestor două puncte, și că a existat înțelegerea că mai este loc pentru continuarea negocierilor asupra acestor probleme, ci de fapt din alte motive. Președintele Sadat a spus că mai trebuie să se gândească la aceste lucruri. A spus: Vom relua discuțiile peste două săptămâni când mă întorc din deșert, unde întreprind un turneu. Poate nu vor fi două săptămâni, nu din cauza unor dezacorduri, unor puncte specifice, ci datorită faptului că avea sentimentul că nu este bine să continuăm acum discuțiile directe. A spus că este mai bine să mai așteptăm puțin. Acum trebuie să așteptăm până se întoarce din deșert, până ne va da un semnal pentru reluarea discuțiilor, la orice nivel și sub orice formă.

Acum cu americanii. Vreau să precizez că până acum nu am vorbit decât de Sudul Libanului în care se prezintă situația din punct de vedere tehnic. Nu am intrat în esența lucrurilor. Cu americanii, după lungi discuții, ne-au spus până la urmă că ei - președintele Carter și secretarul de stat - trebuie să meargă în America de Sud și în Africa și când se vor reîntoarce - probabil ca astăzi să se încheie vizita lor - vom ține legătura pentru reluarea negocierilor. Vreau să vă spun că pe fond au existat deosebiri profunde între președintele Carter și premierul Begin. Americanii au spus că negocierile trebuie continuate, deși sunt dezacorduri foarte serioase și când vor reveni vor lua contactul cu noi. Prin urmare, ei au plecat în America de Sud și noi în Israel. Acum noi așteptăm un semnal de la ei.

Aceasta este situația cu schimbul de scrisori între președintele Sadat și premierul Begin, cu întâlnirea de la Cairo și întâlnirea de la Washington. Nu m-am referit la problemele de conținut, ci la modul în care se prezintă situația. Am observat că a trecut cu mult peste ora 13,00 și v-am răpit mult timp. Înțeleg că pentru moment atât timp ați avut la dispoziție. Prin urmare, mi se pare că ar trebui să ne oprim aici, iar dacă dumneavoastră considerați că putem continua discuțiile, le vom continua, sau considerați că ne putem mulțumi cu aceste informații asupra stadiului actual și să ne oprim aici.

Nicolae Ceaușescu: În primul rând aș dori și eu să menționez că, așa cum se prezintă acum situația, procesul de pace inițiat prin vizita lui Sadat, într-adevăr, a ajuns într-un impas. Cred că acest fapt, în sine, demonstrează că lucrurile sunt de asemenea natură încât un eșec al acestei inițiative și al tratativelor începute ar putea să aibă consecințe asupra situației din Orientul Mijlociu greu încă de prevăzut. Este însă evident că și pentru președintele Sadat o continuare a tratativelor, fără a avea o perspectivă cum se vor încheia acestea, îl pun într-o situație foarte delicată. Însă poate ne-am putea opri aici pentru moment. Poate ne-am putea gândi să continuăm fie după amiază, în jurul orei 18,00-18,30 sau mâine dimineață în jurul orei 9,00.

Moshe Dayan: Bineînțeles că orice oră este bine venită, în măsura în care programul dumneavoastră permite, iar noi ne putem ușor înțelege să schimbăm programul nostru. Apreciem foarte mult timpul acordat mie pentru discutarea

acestor probleme. Aș dori însă să știți și să cunoașteți care sunt propunerile noastre, nu atât privind faptul că ne-am împotmolit în lucruri tehnice, ci pe problemele de fond. De asemenea, să cunoașteți propunerile noastre pentru a promova negocieri în continuare și de ce aceste propuneri nu sunt acceptate. În ce ne privește, dorim foarte mult pacea și suntem mai flexibili ca oricând.

V-am fi foarte recunoscători, dacă ne-ați acorda timpul și interesul dumneavoastră pentru discutarea acestor probleme.

Nicolae Ceaușescu: Eu cred că, dacă doriți, pacea se poate face mult. În momentul de față, de fapt, cheia reală pentru a deschide toate ușile în vederea realizării păcii se găsește la Israel, în mâinile primului ministru Begin și ale ministru lui de Externe Moshe Dayan.

Când doriți atunci să ne întâlnim, după amiază sau mâine dimineață?

Moshe Dayan: Dacă dumneavoastră vă este indiferent, dar numai în acest caz; aș putea exprima eu preferința. Poate putem să discutăm mâine, iar astăzi să umblu și eu puțin să cunosc ceva din țara dumneavoastră.

Nicolae Ceaușescu: Bine.

- 4 aprilie 1978 -

Nicolae Ceaușescu: Cum ați petrecut ieri?

Moshe Dayan: Foarte frumos, instructiv și plăcut. Am însă o singură neplăcere. L-am rugat pe ministrul dumneavoastră de Externe să vină în Israel și nu s-a hotărât cu un răspuns precis, cu o dată fermă.

Nicolae Ceaușescu: În definitiv tot trebuie să vină.

Moshe Dayan: Avem nevoie și de ajutorul lui.

Nicolae Ceaușescu: Poate să vină.

Moshe Dayan: Îl așteptăm cu plăcere și suntem bucuroși pentru aceasta. Îmi permiteți să vă las cartea mea. Singurul lucru pe care îl pot spune este că este lungă și „grea”.

Nicolae Ceaușescu: Vă mulțumesc.

Moshe Dayan: Ce pot să vă spun este că fiecare punct din această carte este sută la sută exact. Doresc să folosesc acest prilej pentru a vă exprima ceea ce i-am comunicat și ministrului dumneavoastră de Externe, profunda noastră recunoștință pentru modul în care s-a realizat emigrarea evreilor de aici în Israel.

Vă transmit, domnule președinte, mulțumirile țării noastre. Știm că aproape 80 la sută din cei aproape jumătate milion de evrei, aflați în România după cel de-al Doilea Război Mondial, sunt în Israel. Ei reprezintă cel mai constructiv element al țării. Sunt doctori, ingineri, specialiști, cea mai bună parte a populației țării. Pentru toate acestea, vă suntem profund recunoscători.

Știu că dumneavoastră, domnule președinte, și probabil ministrul de Externe veți pleca în curând în Statele Unite și dacă oamenii noștri vor putea fi de folos cu ceva, vom fi foarte bucuroși să facem tot ce veți considera util. Nu avem multă influență în America, nu avem un cuvânt greu, dar dacă evreii de acolo sau prietenii noștri mai apropiați din Senat sau din Congres vor putea, o vom face.

Nicolae Ceaușescu: Un cuvânt greu de spus aveți cu toate că aveți divergențe pe problemele păcii, dar divergențe care cred că vor fi soluționate în mod pozitiv pentru încheierea păcii. Sigur, cred că într-adevăr poate ar fi bine, ținând seama de faptul că aveți relații bune cu mulți membri ai Congresului, că în general, cu comunitățile evreiești din Statele Unite am avut întâlniri și avem relații bune, însă s-ar putea ca să puneți un cuvânt ca să fie mai activi pentru a rezolva problema cu clauza.

Moshe Dayan: Voi vorbi cu ambasadorul nostru de acolo. Primul ministru va fi la Washington la sfârșitul lui aprilie, în orice caz vom comunica prin ambasadă. Dacă vom putea, sigur, domnule președinte, vom face tot ce putem, cu bucurie și din toată inima.

Nicolae Ceaușescu: Vă mulțumesc.

Moshe Dayan: Ministrul dumneavoastră de Externe mi-a spus mai multe, pentru că ieri am umblat mai mult în jurul problemei principale, și aș încerca să spun care este obstacolul imediat care împiedică procesul de pace. În revista săptămânala Octombrie din Egipt, președintele Sadat a repetat că va continua procesul de pace. Cred că, într-adevăr, acest proces va continua și aceasta este poziția sa reală. Aceasta și din cauza unor motivări de ordin intern. Deci, pe această linie lucrurile probabil vor merge înainte. Aș dori să explic care sunt obstacolele care există acum. Avem două probleme cu Egiptul. În primul rând, ei nu vorbesc nimic despre Siria. Exclud această problemă din negocieri și nu o ating în nici un fel. Doar în termeni generali, în sensul că noi va trebui să declarăm că vom evacua teritoriile arabe, însă nici un cuvânt cu privire la Siria. Ceea ce doresc ei să discute cu noi, o reprezintă problema palestiniană și problemele directe Egipt - Israel.

În ce privește problemele bilaterale dintre noi și Egipt, trebuie spus, cred, că mai mult sau mai puțin apare posibilă realizarea unui acord bazat practic pe trei elemente. În primul rând, suveranitatea completă a Egiptului și întregului teritoriu egiptean de-a lungul vechii linii internaționale, adică suveranitatea completă și Sinaiul. Al doilea punct este crearea unei zone demilitarizate, care să acopere cea mai mare parte din Sinai, zona dintre granița teritoriilor Egiptului și frontiera noastră. În principiu s-a convenit asupra acestui lucru, trebuie pusă însă la punct. Al treilea element este ca de-a lungul frontierei egiptene să se creeze o fâșie ca statut, sub egida ONU, care să fie un statut special de la Sharm-el-Sheikh, în Sud până la Mediterană, la El Arish, în Sudul zonei, în partea de Nord a acestei fâșii. Problema este cine va deține acțiunile efective ale Sharm-el-Sheikh-ului, sau pe un număr de ani. Acestea sunt elementele: suveranitatea asupra Sinaiului, demilitarizarea și această centură de securitate. Cred că pe baza acestor puncte vom putea ajunge relativ ușor la un acord. În legătură cu problema palestiniană, doresc să mă laud, să spun un cuvânt bun despre mine personal. Când am negociat cu americanii în septembrie-octombrie anul trecut, a fost inițiativa mea să precizez că trebuie soluționată întreaga problemă a refugiaților, inclusiv a celor din Liban și Iordania. Al doilea punct este că arabii palestinieni,

deși nu sunt menționați în Rezoluția 242 a Consiliului de Securitate, trebuie să fie parteneri la negocieri. Însă Rezoluția Consiliului de Securitate 242 a fost adoptată acum 10 ani. Ei trebuie incluși în procesul acesta. Deși Rezoluția 242 reprezintă bază pentru negocieri sunt două excepții introduse de noi. În primul rând, rezolvarea problemei refugiaților arabi, iar în al doilea rând, participarea arabilor la negocieri. Acestea sunt formulările convenite de americani cu noi și acceptate de egipteni ca bază de negocieri și, a doua problemă, cea a palestinienilor arabi și problema refugiaților. Aici se spune: „malul occidental al Iordaniei și Cisiordaniei și Gazei vor fi discutate într-un grup de lucru format din Israel, Iordania, Egiptul și arabii palestinieni”. Acesta este punctul trei. La punctul patru: „soluționarea problemelor refugiaților arabi și evreilor, va fi discutată în conformitate cu condițiile care urmează să fie convenite”. Desigur, este vorba de formularea generală, însă ele sunt concepute și puse la punct, conform așa-numitului spirit de la Assuan, conform formulărilor prezentate de Carter la Assuan. În privința aceasta, nu văd probleme deosebite. În ce privește participarea reprezentanților arabi palestinieni la discutarea problemei care privește populația arabă din Cisiordania și Gaza, participarea acestora la determinarea propriului lor viitor în cadrul grupului de lucru stabilit. Este vorba apoi ca discuțiile să acopere totalitatea problemelor legate de refugiați din Siria, Liban și Iordania. Și aici cred că există posibilitate reală pentru a se ajunge la un acord pe această bază. În acest domeniu este efectiv posibil un progres.

Acum ajung la acele probleme unde avem dificultăți reale. Problema a început atunci când egiptenii au spus că doresc o declarație de principii pusă de acord, astfel încât să fie acceptabilă pentru Iordania și Iordania să se poată alătura convorbirilor și Egiptul să nu fie forțat să ajungă la un acord de pace separat. Egiptenii au dorit să aibă încă o țară care să se alăture negocierilor și pentru aceasta aveau nevoie de o declarație de principii cel puțin atrăgătoare. Aceasta a fost poziția lor. Niciodată, și trebuie să subliniez acest lucru, ei nu au ridicat problema cine să fie reprezentanții arabilor palestinieni. Niciodată nu au menționat Organizația pentru Eliberarea Palestinei. Când am întrebat cine îi va reprezenta, au răspuns: „Nu vă preocupați de acest lucru, vom găsi soluții corespunzătoare”. Dacă ajungem la un acord general, problema stabilirii palestinienilor va fi greu de rezolvat și nu vom exercita presiuni asupra voastră ca să acceptați Organizația pentru Eliberarea Palestinei. „Avem suficienți reprezentanți ai palestinienilor arabi”. În acest fel le-am spus că problema este a lor, iar ei mi-au spus să nu ne preocupăm de rezolvarea ei. Sunt două puncte în declarația de principii care au fost și rămân mai greu de convenit. În primul rând, ei au vrut ca noi să ne angajăm pentru o retragere completă din teritoriile arabe. Și în privința problemei dreptului palestinienilor la autodeterminare, au cerut ca să spunem noi acest lucru să nu o spună ei. Și noi nu am dorit să o spunem. Din aceste două puncte, unul ar putea fi rezolvat. Am putea ajunge la o înțelegere, și anume, în chestiunea autodeterminării. Recent, Egiptul a arătat că ar fi gata să accepte o formulare inspirată de dictare, formulată la Assuan de Carter, care nu

vorbește despre autodeterminarea ca atare, ci de dreptul palestinienilor de a participa la determinarea propriului viitor. Și nu singuri, ci în acest grup cu Egiptul, Iordania și Israelul. Cred că și în această problemă putem ajunge la un acord printr-o declarație reciprocă, în sensul că cele două guverne ale Egiptului și Israelului recunosc dreptul legitim al palestinienilor să participe la determinarea propriului viitor sau dacă se dorește altceva, la viitorul Cisiordaniei și Gazei, prin negocieri în cadrul acestor patru țări. Aici, asupra acestui punct sunt mai optimiști. Rămâne un singur punct despre care voi vorbi acum. Voi ajunge imediat la tratarea acestei ultime chestiuni însă între timp s-au ridicat alte două probleme. Prima a devenit clar că Iordania nu dorește să vină la negocieri, indiferent ce ar conține o declarație de principii. Acum și americanii și egiptenii recunosc acest lucru. Noi le-am spus de la început că iordanienii nu vor veni și acum este clar și pentru ei acest lucru. Nu mai este vorba de o problemă de principiu, ci de faptul că Egiptul a rămas singur, va trebui să negocieze singur și cred că în prezent este gata să o facă. Nu spun că pot avea siguranța totală, dar cred că președintele Sadat este gata pentru o asemenea cale. Dar va trebui să facă eforturi, să renunțe la negocieri, pentru că nu vin și alți arabi sau să continue singur. Și sunt sigur că va continua singur. Nu am certitudinea în această privință, însă este o presupunere a mea.

O altă problemă practică prezintă anumite aspecte aproape ironice. Este vorba de ceea ce s-a întâmplat la Washington. Am avut negocieri cu Departamentul de Stat, respectiv Israelul, pe de o parte și Vance (secretarul de stat, n. red.), pe de altă parte, asupra declarației pe care să o facă Egiptul despre palestinieni. Este nostim să discutăm ceea ce să declare Egiptul în problema palestinienilor. Le-am spus că este caraghios acest lucru. Dacă se realizează un acord între Carter, Sadat și Begin în privința palestinienilor, palestinienii vor putea spune oricând că nu sunt cu nimic obligați, și să ne întrebe cine ne-a permis să discutăm despre ei. Era caraghios să discutăm ca israelieni problema unei declarații egiptene privind palestinienii. Pur și simplu nu este realist. De aceea, revin acum la problema care mai rămăsese, care este situația cu problema retragerii din teritoriile arabe. În declarația comună de principii putem spune că Rezoluția 242 a Consiliului de Securitate reprezintă baza de acord de pace între toate părțile și că această rezoluție acoperă toate țările vecine, inclusiv Iordania și, de asemenea, că această rezoluție cere retragerea forțelor armate israeliene. Noi spunem că acceptăm Rezoluția 242, fără rezerve. Nu spunem că fără partea acestor teritorii, că trebuie exclusă. Recunoaștem că Rezoluția acoperă întreaga zonă. Nu negăm că Rezoluția 242 cere retragerea forțelor israeliene din teritoriile ocupate. Putem să acceptăm ca bază integrală această Rezoluție, dar nu acceptăm să adăugăm formulări care nu există în Rezoluția 242. Am spus că acceptăm Rezoluția 242, suntem gata să recunoaștem că este un pericol să facem referiri la această Rezoluție sau să o introducem integral așa cum este ea. Iată poziția noastră care a fost înaintată.

În cadrul unui asemenea acord și în conformitate cu Rezoluția Consiliului de Securitate al Organizației Națiunilor Unite 338, cele două guverne își exprimă dorința de a negocia tratatul de pace pentru înfăptuirea tuturor particularităților Rezoluției Consiliului de Securitate 242 care va servi ca bază între Israel și statele vecine, Iordania, Siria și Egipt. Trebuie să includă în mod concret formulările ca: va avea loc o retragere a forțelor armate israeliene din teritoriile ocupate în conflictul din 1967, conform Rezoluției Consiliului de Securitate 242. Deja, deși noi spunem că acceptăm Rezoluția 242 în întregime, dacă introducem întregul conținut al Rezoluției în Declarația de principii, este bine, dacă facem însă referiri la aceasta este iarăși bine, dar nu dorim să adăugăm cuvinte care nu au existat în textul inițial al Rezoluției. Ceea ce doresc acum arabii și americanii este să se adauge la limbajul folosit în Rezoluție, care prevede retragerea din teritorii, ca Israelul să fie gata să anunțe retragerea din toate teritoriile. Le-am spus că este dreptul lor ca în negocieri să ridice orice propuneri doresc. Dacă doresc să divizeze Ierusalimul, au dreptul să propună în negocieri în acest sens, iar noi să le luăm în considerare în mod deschis și într-un spirit de a veni în întâmpinare. Dar am spus, de asemenea, că suntem gata să negociem orice propuneri noi. Însă nu ne vom lua dinainte angajamentul asupra unor lucruri care nu figurează în Rezoluția 242. Aceasta este situația privind Rezoluția 242. Nu cerem vreo schimbare în text, însă precizăm că orice element este negociabil și orice propunere poate fi prezentată. Egiptul spune că pe lângă Rezoluția 242 să se adauge „din toate țările arabe” și să se menționeze expres dreptul palestinienilor la autodeterminare, care sunt menționate și în 242. Personal cred că vom putea ajunge la aceasta, dacă timpul ne va permite.

A doua problemă. Ne-am împotmolit cu discuția și nu mai sunt negocieri asupra problemelor bune, ne-am prea îndepărtat de subiect. Astfel, ar fi insistența americanilor asupra unei declarații egiptene despre palestinieni.

Am încercat numai să vă explic ceea ce s-a întâmplat cu negocierile. Îmi cer scuze pentru faptul că am vorbit atâta.

Nicolae Ceaușescu: Am dori, în primul rând, să precizăm că noi, privind problemele Orientului Mijlociu, în contextul evenimentelor internaționale în general, că aceste evenimente în ultimii ani mai cu seamă s-au înrăutățit, s-a ajuns la o anumită accentuare a divergențelor între diferite grupe de state, anumite state, și o intensificare a campaniei pentru anumite zone de dominație și influență. Aceasta a exercitat o influență negativă, de altfel asupra Conferinței pentru securitate de la Belgrad și în Africa, și desigur, se reflectă, nu poate să nu se reflecte asupra situației din Orientul Mijlociu. Este cunoscut bine de dumneavoastră că interesul pentru Orientul Mijlociu este determinat de rezervele uriașe de petrol existente în această zonă și, într-o anumită măsură și de pozițiile strategice și este clar că Statele Unite nu pot, în politica lor globală, să nu aibă în vedere această situație, așa cum nici Uniunea Sovietică și nici alte țări nu pot face abstracție de această situație. Situația internațională însă este de așa natură încât numai Uniunea Sovietică și Statele Unite nu mai pot să hotărască asupra

problemelor internaționale cu toată dorința lor în această privință. Sunt și alte forțe de care trebuie să se țină seama, ca un factor important în viața internațională. Este China, și ca un factor deosebit de important îl reprezintă faptul că popoarele mici și mijlocii nu doresc să admită o înțelegere peste capul lor. Și în soluționarea problemelor din Orientul Mijlociu cred că trebuie ținut seama de contextul situației internaționale, de forțele care acționează pe plan internațional și care sunt interesate în realizarea unei soluții de pace în Orientul Mijlociu.

Înainte de a mă referi la unele dintre problemele ridicate de dumneavoastră în mod concret, aș dori să mai menționez faptul că am impresia că se comite o mare greșală din partea Israelului și a Egiptului, considerând că problemele se pot soluționa numai cu Statele Unite. Fără nici o îndoială că Statele Unite au un rol important, dar singuri nu vor putea să realizeze sau să ajute la o pace care să soluționeze toate problemele existente din Orientul Mijlociu. De altfel, impresia mea este că Statele Unite nu se vor angaja în această direcție pentru a merge complet la o ruptură cu Uniunea Sovietică în problema aceasta.

Cred că și Egiptul și Israelul sunt interesate ca într-o formă potrivită să se creeze condițiile ca Uniunea Sovietică să participe în calitatea ei de copreședintă, la Geneva, la o soluție în Orientul Mijlociu. În altă ordine de idei, există preocuparea Republicii Populare Chineze, care manifestă un interes tot mai mare pentru realizarea unei păci juste în Orientul Mijlociu și, cred, că este în interesul și al Israelului și al Egiptului ca să țină seama de acest lucru. Și, în fine, sunt celelalte state grupate fie în gruparea țărilor în curs de dezvoltare, sau țărilor nealinierte, în rest țărilor mici și mijlocii care reprezintă, de asemenea, o forță importantă și de care este bine să se țină seama în contextul acestei situații internaționale.

Moshe Dayan: În legătură cu China, credeți domnule președinte, că ar exista vreo posibilitate de a ne apropia de ea, de a stabili vreun gen oarecare de relații cu Israelul?

Nicolae Ceaușescu: În condițiile unei poziții clare privind și soluționarea problemei palestiniene, cred că există o posibilitate în direcție aceasta. Sigur, o să vă pot spune mai multe după vizita mea în luna mai în China.

Moshe Dayan: Am aprecia, într-adevăr, foarte mult dacă am putea avea părerea dumneavoastră, domnule președinte, asupra atitudinii viitoare a Chinei și asupra posibilităților de a avea relații cu China. Vă mulțumesc foarte mult pentru orice efort în vederea unei asemenea clarificări.

Nicolae Ceaușescu: În orice caz este un lucru cert că China s-a pronunțat pentru sprijinirea inițiativei lui Sadat. În legătură, pornind de la aceasta, cu pașii următori în direcția realizării păcii, după părerea mea, o pace separată cu Egiptul este puțin probabilă și nu ar fi o soluție care să excludă un nou război în Orientul Mijlociu. Deci, ar trebui pornit de la necesitatea de a se soluționa toate problemele din Orientul Mijlociu, inclusiv cele legate de Siria, Iordania și de problema palestiniană. Fără îndoială că, în contextul actual, reluarea discuțiilor

directe între Egipt și Israel sunt necesare și au o importanță deosebită, dar la aceasta trebuie adăugată și o soluție adecvată care să permită, poate în alt cadru alăturarea și a Siriei și a Iordaniei și a palestinienilor. Sigur, noi am avut și avem relații bune și cu Siria, în perioada aceasta am avut câteva schimburi de păreri. Recent, a fost primul ministru și a discutat cu președintele Assad. De asemenea, cu Organizația pentru Eliberarea Palestinei, cu Arafat, am avut câteva contacte directe și Arafat urmează să viziteze România chiar în curând. Am avut și cu regele Iordaniei asemenea contacte și avem părerea că într-un cadru potrivit aceștia sunt gata și doresc să se alăture acestor negocieri, sigur nu în cadrul existent. Cred că ar fi deosebit de important dacă, pe de o parte, s-ar acționa pentru reluarea discuțiilor directe cu Egiptul și, în același timp, s-ar acționa pentru găsirea unei formule potrivite, eventual la Geneva, care este deja acceptată, care să ofere posibilitatea alăturării acestor tratative și a Siriei, Iordaniei, palestinienilor și, desigur, și a Uniunii Sovietice. Și Siria, nu mai spun de Iordania și Organizația pentru Eliberarea Palestinei, sunt gata să vină la o asemenea reuniune, ceea ce înseamnă de a se angaja în tratative directe în soluționarea problemelor care o privesc și, desigur, și Uniunea Sovietică este gata să vină la o asemenea reuniune. De altfel, există și o înțelegere cu Statele Unite pe o asemenea problemă. Și, desigur, că la aceste negocieri va trebui neapărat să participe și Organizația Națiunilor Unite.

Eu am început cu aceste probleme pentru că am impresia că în situația actuală acestea ar oferi o cale de ieșire din impasul în care s-a intrat și pentru a se putea continua acest proces care a început, de tratative, pentru încheierea păcii. Rămânerea în afară a Siriei ar fi o soluție foarte periculoasă pentru pacea din Orientul Mijlociu. Mă refer la aceasta pentru că, în cadrul pe care l-am discutat, Siria este complet ignorată, legată de tratativele în problema palestinienilor.

Acum în ce privește problemele de fond. Cred că sunt totuși câteva lucruri asupra cărora trebuie să se adopte hotărâri foarte curajoase și clare. În definitiv, de ce așa de iute s-a luat hotărârea să se întreprindă acțiuni militare în Liban și nu se poate lua tot așa de rapid o hotărâre care să deschidă calea spre realizarea unei păci rapide. Dumneavoastră sunteți militar, ați condus direct acțiuni militare, războiul, și știți bine că securitatea și integritatea Israelului poate fi cel mai bine asigurată în condițiile unor relații de bună vecinătate și de pace cu vecinii săi. Acum cu armamentul modern orice fâșie, ținând seama de dimensiunile teritoriale din Orientul Mijlociu, de 10, 15 km, de 2 sau 3 km de siguranță, este o iluzie, dacă nu se bazează pe relații noi de înțelegere de bună vecinătate și colaborare între Israel și vecinii săi arabi. Este adevărat, Israelul are armament modern, dar și țările arabe au asemenea armamente, primesc asemenea armamente, dispun de mijloace financiare uriașe și pot cumpăra orice fel de armament. Și, știți bine, că sunt mulți care vor să realizeze câștiguri pe această cale. Deci, nu există nici un fel de garanție că dacă nu se va ajunge la o pace într-un viitor nu prea îndepărtat, țările arabe vor dispune și ele de orice fel de armament în vederea unor noi acțiuni militare. Am menționat toate acestea pentru

a sublinia că trebuie făcut totul și folosite actualele împrejurări pentru a se ajunge la încheierea cât mai rapidă a unei păci care să soluționeze toate problemele, inclusiv cele ce privesc palestinienii.

Este evident că, rapiditatea cu care au loc schimbările internaționale fac ca să apară probleme noi care pot schimba în mod radical situația în Orientul Mijlociu.

Problemele retragerii Israelului din teritoriile ocupate în 1967. Oricum s-ar interpreta Rezoluția 242 ea privește totuși și este foarte clar că Israelul trebuie să se retragă din aceste teritorii, inclusiv din Gaza și Cisiordania.

Asupra acestor probleme cred că nici președintele Sadat și nici președintele Carter nu pot să adopte o poziție care să dea posibilitatea, cel puțin interpretarea că Israelul ar putea să mențină în continuare o serie de teritorii sub ocupație.

Sigur, problema unor rectificări minore este o problemă de tratative, dar care nu schimbă sensul fundamental al rezoluției 242. De altfel, toate guvernele israeliene de până acum, din 1967, au declarat acest lucru. Deci, este necesar ca Israelul să adopte, în această privință, o poziție clară, acceptând rezoluția 242 în interpretarea ei, că aceasta privește inclusiv Cisiordania și Gaza și dacă ar fi vorba de a se găsi soluții acceptabile, în orice caz ar trebui arătat că aceasta privește și teritoriile legate de Egipt, de Siria, de Iordania și, se înțelege, de Cisiordania și Gaza. Cred că este în interesul și al Israelului pentru a veni în întâmpinarea inițiativei președintelui Sadat pentru a da posibilitatea să poată să continue tratativele care au început. Este adevărat că președintele Sadat nu a vorbit despre Siria și cred că a făcut bine, că nu s-a angajat într-o discuție pe această problemă, pentru că Siria este un stat independent și deci nimeni nu poate vorbi în numele ei, fără un mandat special. Alta este situația cu palestinienii. Dar o afirmare că rezoluția 242 privește teritoriile ocupate în 1967, inclusiv ale Siriei, nu înseamnă că cineva ar vorbi în numele Siriei, ci este numai o afirmare a principiilor acestei rezoluții. Dar ele ar avea o importanță foarte mare pentru continuarea tratativelor, dar și pentru întreaga atmosferă și ar permite și Siriei și Iordaniei și palestinienilor să adopte o poziție corespunzătoare și ar întări pe plan arab și internațional acțiunea întreprinsă de președintele Sadat, demonstrând că ea într-adevăr a deschis calea spre pace.

O altă problemă este aceea a așezărilor israeliene în teritoriile ocupate. Este evident că dacă se acceptă și se pornește de la recunoașterea suveranității Egiptului asupra Sinaiului, să se tragă toate concluziile, și anume, să se desființeze aceste așezări israeliene. Nici un guvern - și este clar că nici Egiptul - nu va putea accepta ca pe teritoriul său să rămână așezări care sunt practic sub control militar al altui stat. Nu este o soluție viabilă și este în interesul Israelului să nu rămână o situație chiar dacă să spun așa, deși nu consider că va fi acceptată de cineva, dar prin absurd s-ar accepta, dar Israelul să nu accepte. Aceasta nu ar fi decât o sursă permanentă de nemulțumiri, de conflict.

De altfel, după câte sunt informat, în discuțiile de până acum dintre Egipt și Israel, s-au abordat și unele probleme legate de o viitoare cooperare între aceste țări în domeniul economic, ca și al turismului, care creează posibilitatea participării unui număr mare de cetățeni ai Israelului la o serie de acțiuni de cooperare în Egipt și acestea sunt mult mai importante decât așezările acestea, care cuprind câteva mii de oameni. Deci, din punct de vedere teritorial, ar fi necesar ca Israelul să adopte o poziție foarte clară, fără echivoc, pentru a deschide calea continuării tratativelor. Din punct de vedere internațional, cunoașteți bine că această poziție este adoptată de aproape toate statele lumii; în orice caz, în Europa de toate statele - și socialiste și nesocialiste; în Africa la fel; și în alte continente. Și o poziție clară a Israelului, în această privință, ar avea un efect pozitiv în ce privește poziția internațională a Israelului.

Și acum problema esențială de fapt pentru realizarea păcii - a palestinienilor. Eu nu pot decât să salut cele declarate de domnul ministru de Externe că în această problemă poziția Domniei Sale - și înțeleg și a guvernului - pornește de la necesitatea soluționării problemei palestinienilor în ansamblu, privind, atât Gaza și Cisiordania, cât și pe refugiați. Sigur că o parte a problemei este soluționată prin hotărârea de retragere din Cisiordania și Gaza. Cererea președintelui Sadat de a se adopta o declarație de principii cu privire la dreptul la autodeterminare al palestinienilor este o cerere minimă și foarte nevinovată, ca să spun așa. Eu să fi fost în locul președintelui Sadat eram ceva mai pretențios și aș fi completat - dreptul la autodeterminare, inclusiv până la formarea unui stat palestinian independent.

Moshe Dayan: Este cam același lucru.

Nicolae Ceaușescu: Nu. În interpretarea mondială, dreptul la autodeterminare - și în traducerea propriu-zisă - înseamnă dreptul unui popor de a-și hotărî cum să-și organizeze viața. Nu dă și soluții. Chiar înscriindu-se dreptul la autodeterminare, până la formarea unui stat nu înseamnă că neapărat să se formeze acest stat. Este numai un drept al unui popor, în speță al palestinienilor, de a-și putea ei hotărî soarta ca entitate viitoare, care poate fi foarte diversă. Deci, recunoașterea dreptului ca palestinienii să-și hotărască soarta lor, să participe la hotărârea sorții lor este echivalent cu dreptul la autodeterminare al palestinienilor. Și cred că nu pe acest joc de cuvinte trebuie să se piardă timpul. Sigur, aceasta ar da o satisfacție morală, dar practic nu s-ar soluționa nimic din problemă prin recunoașterea dreptului la autodeterminare, pentru că urmează de abia pe baza acestui principiu să se acționeze pentru a se găsi soluții practice ca să se realizeze acest drept.

Deci, nu văd de ce Israelul se opune la recunoașterea unui drept înscris în Carta Națiunilor Unite și care este normal să fie recunoscut, să deschidă calea pentru a se discuta această problemă în mod concret, care este o afirmație de principiu, în conformitate cu Carta Națiunilor Unite, care înscrie acest drept la autodeterminare. Eu dacă aș avea un anumit drept în Israel, i-aș comunica lui Sadat că într-un ceas aprob aceste declarații de principiu, care ar demonstra

dorința Israelului de a discuta toate problemele, pentru că aceasta este declarație de principii, ar întări, și poziția în Egipt și pe plan arab a președintelui Sadat, și poziția Israelului și a guvernului și ar permite să se treacă la discuții de fond în problemă, pentru că această declarație de principii practic nu soluționează nimic. Este numai o declarație care permite să se treacă la discuții de fond, să se continue tratativele și să permită și alăturarea celorlalți la aceste tratative.

Din punct de vedere al opiniei publice internaționale, cred că este în interesul Israelului ca această declarație să fie adoptată cât mai curând, ceea ce ar întări și poziția internațională a Israelului și să nu fie rezultatul unei navete a unui subsecretar de stat al SUA între Israel și Egipt, ci un rezultat al tratativelor și discuțiilor directe între cele două țări.

Aceasta este însă partea formală a problemei palestiniene prin adoptarea acestei declarații, pentru că pe această bază de abia trebuie gândit și acționat cum să se ajungă la o soluție pe această problemă. Însă din punct de vedere politic și al situației generale, această declarație de principii fără - îndoială, că ar crea un climat mai bun, inclusiv în rândul palestinienilor și ar întări poziția elementelor moderate din rândul palestinienilor care sunt pentru o soluție pe calea tratativelor.

Să facem o pauză pentru vreo zece minute.

- după pauză -

Nicolae Ceaușescu: În ce privește fondul problemei palestiniene, după părerea mea - și știu că și dumneavoastră împărtășiți, cel puțin în principiu, acest punct de vedere - realizarea păcii în Orientul Mijlociu este condiționată de o soluție viabilă în problema palestiniană. Sigur, soluția radicală ar fi să se ajungă la realizarea unui stat palestinian independent, care să poată să trăiască în relații bune cu Iordania, cu Siria și cu Israelul. Mă refer la vecinii săi imediați - și desigur cu alte state. Fără nici o îndoială că un asemenea stat ar intra în relații destul de intense cu aceste state, inclusiv cu Israelul, fie într-o formă oarecare de federație, fie în altă formă, dar este evident că o colaborare deosebită între un asemenea stat și Iordania și Israel s-ar impune pentru a asigura o viabilitate.

Recunoscând că Cisiordania și Gaza sunt teritorii palestiniene și deci teritorii care pot face obiectul organizării unui stat al palestinienilor, trebuie atunci de mers și găsită soluția care să facă reală posibilitatea organizării unei vieți de sine stătătoare pentru palestinieni. Sigur, Israelul le-a oferit o posibilitate de a-și organiza viața lor în Cisiordania și Gaza, în anumite condiții, în cadrul Israelului. Dar nu este exclusă și posibilitatea unor legături speciale cu Iordania, dacă am înțeles eu bine.

Moshe Dayan: Nu în cadrul Israelului.

Nicolae Ceaușescu: Atunci cu atât mai bine.

Moshe Dayan : Autonomie și autoadministrare.

Nicolae Ceaușescu: Dar rămânând în cadrul Israelului.

Moshe Dayan: Fără administrație israeliană, fără forțe de poliție israeliene.

Nicolae Ceaușescu: Dar de ce acestui Consiliu, cum l-ați denumit dumneavoastră, nu-i dați posibilitatea să fie un guvern al palestinienilor, care să aibă inclusiv drepturi de relații internaționale, cu tot ceea ce se prevede. Sigur, cu măsuri de ordin militar, care să fie discutate în cadrul garanțiilor necesare.

Moshe Dayan : Pot să răspund acum la această chestiune? Ceea ce propunem noi este ca problema suveranității să rămână deschisă, iar după cinci ani, sau o altă perioadă ce va fi convenită să se revadă întreaga problemă. În acest caz, palestinienii pot reclama propria suveranitate. Noi ne păstrăm dreptul să menținem suveranitatea Israelului. Dacă vor dori autonomie, fără clarificarea suveranității, vor putea rămâne în această situație. Ceea ce propunem noi este ca după cinci ani, sau un număr de ani care se va conveni, problema suveranității să nu fie clarificată până la capăt. Dacă vor dori atunci să ridice problema suveranității, palestinienii să reclame problema suveranității și noi vom discuta întreaga problemă. Problema este că nu avem pace cu Egiptul. Atunci să lăsăm puțin timp până când lucrurile se mai calmează.

Mă scuzați că v-am întrerupt, dar am vrut numai să clarific această problemă.

Nicolae Ceaușescu: Totuși, oferta Israelului nu este prea atrăgătoare pentru palestinieni. Eu nu vorbesc în numele palestinienilor, dar dacă Israelul își menține opțiunea asupra suveranității, atunci ar trebui să se gândească la o soluție mai atrăgătoare, care să poată fi acceptabilă și pentru palestinieni. Ca această suveranitate, sau această autonomie a palestinienilor să fie mai largă, mai completă, inclusiv cu dreptul de a avea anumite relații internaționale și, desigur, cu anumite drepturi de participare la luarea unor hotărâri în guvernul israelian, presupunând deci anumiți reprezentanți în guvernul israelian, pentru ca această ofertă să poată fi atrăgătoare și să poată fi eventual acceptată. Sigur, aceasta este o problemă de discutat, dar dacă Israelul are în vedere să creeze condiții ca palestinienii să poată opta pentru a menține relații speciale cu Israelul, atunci trebuie să gândească și la soluții care să fie atractive pentru acest popor. Dar, sigur, recunoscând dreptul la autodeterminare, sunt și asemenea posibilități, cum este și posibilitatea ca să intre în relații speciale cu Iordania. Dar acestea sunt probleme de acum practice, care urmează de abia să fie discutate după acceptarea principiului autodeterminării și retragerea din teritoriile ocupate.

Problema este însă cu cine trebuie duse tratativele în problema palestiniană. Este evident că indiferent în ce cadru, palestinienii trebuie să participe direct la hotărârea soartei lor, a destinului lor. Am impresia că acest principiu este acceptat și de Israel.

Moshe Dayan: Nu acceptat, ci inițiat și nu de Israel, ci de mine.

Nicolae Ceaușescu: Cu atât mai bine. Rămâne problema, cine să fie acești palestinieni și cine să-i reprezinte. De a se lua la întâmplare anumiți reprezentanți din Cisiordania și Gaza, chiar dacă ocupă unele funcții de conducere, sau notabilități, este greu de considerat că aceștia pot să reprezinte punctul de vedere al palestinienilor. Dar există o organizație a palestinienilor -

Frontul de Eliberare (era vorba de OEP, n. red.) - care, este adevărat, cuprinde mai multe organizații, dar care este în general acceptată de palestinieni, inclusiv de cei din Gaza și Cisiordania, de marea majoritate, că unanimitate nu se poate pretinde niciodată, și este recunoscută și pe plan internațional, inclusiv de ONU. Această organizație cel puțin marea majoritate a ei, partea moderată - se pronunță pentru a participa la tratative în cadrul unei reuniuni internaționale și a declarat nu odată că acceptă să meargă la Geneva.

Am mai spus odată și vreau să repet, că dacă n-ar exista OEP, ar trebui înființată. Este în interesul Israelului, indiferent de ciocnirile care au loc, să se trateze în mod organizat cu un reprezentant recunoscut, așa cum se întâmplă de altfel și în altă parte.

Stabilirea de contacte directe cu OEP, ca reprezentant al palestinienilor, ar soluționa multe probleme de ordin politic, ar crea un climat mai bun și ar ajuta la găsirea unor soluții acceptabile în problema palestiniană. O asemenea cale ar întări tocmai poziția elementelor moderate, în frunte cu Arafat, și ar slăbi poziția elementelor extremiste care există în cadrul palestinienilor, este bine cunoscut, și ar ajuta la găsirea unei soluții acceptabile pentru palestinieni și, deci, la realizarea unei păci trainice pe ansamblu în Orientul Mijlociu. Soluția aceasta știu că este acceptabilă și pentru Siria, și pentru OEP, și pentru Uniunea Sovietică, și pentru Statele Unite ale Americii și este agreată și de China și de aproape toate statele lumii.

Moshe Dayan: Nu știu de Statele Unite ale Americii. Este prima dată când aud de Statele Unite.

Nicolae Ceaușescu: Eu aud de patru ani. Este adevărat că oficial Statele Unite n-au declarat acest lucru. Și nu au declarat pentru că sunt atente la sensibilitatea Israelului. Dar e bine înțeles în SUA că fără această cale nu se va ajunge la pace.

Moshe Dayan: Statele Unite nu reprezintă o organizație ilegală, sunt totuși Statele Unite, o mare putere. Poziția lor este că numai după ce Israelul va recunoaște rezoluția 242 va discuta cu OEP. OEP a respins această propunere. Deci, Statele Unite nu sunt o țară care să facă lucruri pe sub masă, ci este o mare putere, care își spune clar poziția.

Nicolae Ceaușescu: Știți bine că în discuțiile din toamnă cu sovieticii și problema aceasta își găsisse o soluționare. Este clar că nu a fost pusă nominal în Declarația sovieto-americană, dar această problemă își găsisse o soluționare privind participarea OEP, într-un anumit cadru, la Conferința de la Geneva.

Dar, sigur, problema aceasta trebuie privită fără prejudecăți, trebuie privită cu realism, dacă se dorește realmente să se ajungă la pace. Înseși discuțiile cu OEP, dintre OEP și Israel înseamnă în fapt o recunoaștere reciprocă, pentru că pentru Israel e greu să accepte în prealabil OEP, dacă nu recunoaște Israelul și OEP declară invers, că e greu să recunoască Israelul până nu-i recunoaște dreptul la autodeterminare și OEP. Or, acest cerc vicios trebuie rupt și pornit la discuții directe, într-un anumit cadru acceptabil pentru ambele părți, care va duce la

condiții de recunoaștere reciprocă. De ce trebuie condiționată în prealabil o soluție, pe care dumneavoastră spuneți că vreți să fie o soluție care să iasă din negocieri? Atunci și în această problemă soluția este ca recunoașterea reciprocă să fie rezultatul acestor negocieri.

Deci, pentru a se crea cadrul unor negocieri în problema palestiniană, lăsând ca problemele concrete, ale felului cum se va soluționa această problemă, să fie rezultatul tratativelor, atunci trebuie de acceptat delegația palestiniană cu care trebuie duse tratativele - sigur, și cu participarea altora - la Geneva eventual, dar din care OEP nu poate să fie exclusă. Aceasta este problema care va deschide larg drumul desfășurării negocierilor și găsirea soluțiilor care sunt acceptate și pentru unii și pentru alții.

Este un lucru de neînțeles. în Sudul Libanului, Israelul a dus lupte cu OEP. OEP a fost parte la acceptarea rezoluției Consiliului de Securitate pentru încetarea luptelor în Sudul Libanului, ceea ce oricum vrei înseamnă de fapt că reciproc există o recunoaștere. De ce această recunoaștere să fie legată numai de acțiuni militare și nu de acțiuni pentru pace? De fapt, acțiunea militară a Israelului în Sudul Libanului, oricum o dați, înseamnă o recunoaștere a Organizației pentru Eliberarea Palestinei și acceptarea reciprocă a încetării luptelor înseamnă recunoașterea reciprocă și de către Organizația pentru Eliberarea Palestinei a Israelului și de Israel a Organizației pentru Eliberarea Palestinei. Aceasta este totuși o realitate și deci, acest lucru este valabil pe front și nu este valabil la masa tratativelor unde să se discute soluționarea problemelor care vor duce la o pace trainică, mai cu seamă că dumneavoastră înșivă vă pronunțați pentru discuții fără condiții. Atunci de ce trebuie să condiționați o soluție înainte de a începe tratativele și nu acceptați ca soluția aceasta să iasă în cadrul tratativelor. În fond, acum chiar cursul spre pace stă în mâinile Israelului, ale premierului Begin. Ministrul de Externe Dayan, guvernul israelian au un cuvânt de spus și aveți o șansă foarte bună de a realiza o pace trainică în Orientul Mijlociu, care într-adevăr ar face ca nu numai poporul israelian să fie recunoscător, dar să fie apreciat mult și pe plan internațional, și sper că veți folosi această șansă. De ce lumea să lege numele actualului ministru de Externe Dayan numai de generalul Dayan care a dus un război victorios și nu de ministrul de Externe Dayan, care a obținut pacea. Câștigarea păcii este mai grea decât un război. Un război se câștiga mai ușor. Sunt acum create condiții și nu trebuie pierdute, pentru a se putea obține o pace trainică și justă. Nu trebuie ca unele considerente de ordin sentimental, care sunt omenești, dar care atunci când este vorba de pace, să împiedice realizarea unor pași hotărâtori în această direcție.

În rezumat, cred că pe lângă efortul de a se relua tratativele cu președintele Sadat și realizarea unei declarații de principii legată pe problemele teritoriale de Rezoluția 242, specificând că aceasta prevede inclusiv Gaza și Cisiordania și dreptul la autodeterminare al palestinienilor, care ar da o satisfacție generală nu numai în Egipt și, eu sunt convins, că ar fi privite cu multă satisfacție și în Israel și în toată lumea.

A doua problemă, trebuie gândit la o formă potrivită ca odată cu continuarea tratatelor cu Egiptul să se poate crea un cadru adecvat al unei reuniuni internaționale, fie la Geneva, fie o altă întâlnire la inițiativa ONU, unde să participe și Siria și Iordania și palestinienii, înțelegând palestinienii inclusiv Organizația pentru Eliberarea Palestinei și în calitatea lor de copreședinți, Statele Unite și Uniunea Sovietică. Acest lucru, se impune, după părerea mea, ca o necesitate pentru a se putea, în paralel cu discuțiile cu Egiptul, aborda problemele în totalitatea lor.

Moshe Dayan: Vă mulțumesc foarte mult. Voi încerca să fiu foarte scurt, dar și foarte clar. În primul rând apreciez foarte mult viziunea dumneavoastră asupra ansamblului situației internaționale, franchețea expunerii și calitatea ideilor expuse, ca șef de stat și mare personalitate.

Am ascultat cu mare atenție și voi transmite mesajul dumneavoastră primului ministru. Personal acord o mare valoare fiecărui cuvânt pe care l-ați rostit aici.

În privința Siriei. Cu toate celelalte țări arabe avem contacte directe, cu Iordania, cu Egiptul, chiar țara dumneavoastră a fost propusă mai de mult, ca loc de contacte directe între reprezentanții Egiptului. Însă, Siria nu a vrut să se întâlnească cu reprezentanții Israelului. Cu toată sinceritatea aș dori să spun, domnule președinte, că noi nu suntem niște paria, nu suntem leproși, oameni care nu pot fi atinși, iar dacă Siria nu dorește să stea de vorbă cu noi, nici noi nu dorim să stăm de vorbă cu ei. Noi am fi de acord să se rezolve aceasta în secret aici la dumneavoastră, oriunde. Toți miniștrii Israelului i-au invitat pentru discuții secrete la orice nivel, în orice loc. Dacă nu vor dori să facă aceasta, nu vom avea discuții cu Siria. Nu suntem un popor de gradul doi. Noi credem că nu avem dreptul să ne ceară să plecăm din teritorii. În 1967, am obiectat împotriva reluării de către noi a înălțimilor Golan, argumentând în acest caz că Siria nu va face pace cu noi. MAPAM a fost împotrivă atunci și fiind o țară democratică eu am pierdut lupta de atunci. Sirienii dacă nu doresc pacea, nu au decât să nu discute.

Nicolae Ceaușescu: Cred că trebuie găsit un cadru acceptabil și pentru sirieni și pentru israelieni ținând seama de condițiile speciale ale Siriei. După câte știu, ei doresc să participe la tratativele cu Israelul. De aceea, am spus că Geneva ar oferi un cadru onorabil și pentru ei și pentru Israel.

Moshe Dayan: Geneva nu este în perspectiva imediată. Am propus Geneva la un moment dat, dar nu este acum de actualitate recentă. Am vorbit în discuțiile directe dintre noi și Siria în problemele Înălțimilor Golan și problemele păcii și ale condițiilor de pace le-am discutat și așa cum am discutat cu Egiptul și Iordania, însă dacă ei nu doresc aceasta și doresc să meargă la Geneva în cadrul unei delegații arabe unificate, dar aceasta nu imediat și nu reprezintă același lucru. De fapt nu este un program serios, este o convenție generală ca toate celelalte. Dumneavoastră ați spus că și Siria trebuie inclusă, într-o perioadă trebuie inclusă, însă problema este să discutăm. Dacă ei nu doresc să discute, nu-i putem forța.

Nicolae Ceaușescu: Cred că totuși trebuie să vă gândiți serios la Geneva ca o perspectivă mai apropiată care nu este un cadru, dar care va da o anumită satisfacție celorlalți și va duce la întărirea contactelor directe pentru că, fără îndoială, acolo nu se va discuta în plen și Siria va trebui să-și trateze direct problema, Egiptul la fel, problema palestiniană, ca o problemă distinctă, Iordania de asemenea. Aceasta poate oferi un cadru onorabil pentru a se depăși impasul creat.

Vreau să fiu foarte deschis. După critica pe care au făcut-o discuțiilor directe dintre Egipt și Israel, nimeni din Siria nu ar avea critici și să propună discuții directe cu Israelul. De aceea la Geneva reluarea convorbirilor oferă o ieșire onorabilă pentru a se putea trece la tratative și trebuie înțeles acest lucru.

Moshe Dayan: Domnule președinte, trăim alături de Siria de 30 de ani și înainte de vizita lui Sadat la Ierusalim am avut trei războaie cu ei. Ei niciodată nu au vrut să vorbească cu noi sub nici o formă. Nu din cauza lui Sadat și a lui Assad. Sirienii nu au mers nici măcar la Khartum, deși Nasser propusese o rezoluție. Cum am mai spus, eu sunt pentru Geneva, acordul realizat între noi și americani prevede cum ați spus dumneavoastră, domnule președinte, să existe o declarație arabă care să includă arabii palestinieni, nu să spună un cuvânt despre Organizația pentru Eliberarea Palestinei, ci despre arabii palestinieni. Repet, eu sunt gata să merg la Geneva. Dumneavoastră ați spus că trebuie începute și convorbirile cu Egiptul. Siria nu a dorit niciodată să discute cu noi. Este păcat, dar este un fapt.

Nicolae Ceaușescu: Eu știu că vor să discute, dar folosind acest cadru internațional, care să le dea perspectiva să participe la discuții.

Moshe Dayan: Bine, vom aștepta aceasta. Oricum noi nu-i vom putea forța să vină. În problema diferitelor guverne din Israel care de-a lungul anilor au interpretat într-un fel sau altul Rezoluția 242. Este un lucru clar cunoscut că toate partidele și guvernul din Israel au spus că Israelul nu trebuie să revină la liniile din 1967. Rezoluția 242 nu l-a influențat nici pe Begin, nici pe doamna Meir, Rabin sau Peres. Nimeni nu dorește renunțarea la linia actuală în Israel. Singurul care a fost totuși gata pentru prima dată să recunoască suveranitatea Egiptului în Sinai a fost domnul Begin și actualul guvern. A fost aspru criticat de domnii Peres, de MAPAM și actuala opoziție. Peres a fost de a nu ceda. Doresc să spun în legătură cu propunerile noastre în general care includ, atât așezările din Sinai, cât și autonomia pentru Cisiordania. Dacă Egiptului nu-i place propunerea noastră, să vină cu propria propunere, dacă palestinienilor nu le place planul de autonomie locală să vină cu propuneri. Toate problemele pot fi negociate. Dacă Egiptul crede că așezările israeliene trebuie desființate și trebuie recurs la alte aranjamente de securitate, dacă nu le place ideea forțelor ONU la Sharm-el-Sheikh, toate propunerile - noastre sunt propuneri care trebuie negociate sincer, cinstit și legitim. Ați spus, domnule președinte, că este mai bine să se negocieze direct decât să se recurgă la naveta domnului Atherton. Ministrul apărării, domnul Weitzmann, este iubit de președintele Sadat și când a fost acolo i-a

propus continuarea misiunii sale. Egiptul a spus nu. De acord ca să nu-i avem pe americani pe cap, dar egiptenilor nu le place persoana mea, vor să lăsăm la o parte comitetul politic și să lucreze comitetul militar la Cairo. Am propus acest lucru joia trecută, însă Weitzmann a spus că nu. Ce să facem: nu se poate, nu se poate.

Nicolae Ceaușescu: Eu știu că președintele Sadat vă apreciază în mod deosebit. Am discutat în câteva rânduri aceasta. Și, dimpotrivă, puteți juca un rol foarte activ în continuarea tratativelor. Însă realizarea unei declarații de principii ar da o anumită satisfacție și ar da și posibilitatea președintelui Sadat ca să poată să continue tratativele asupra problemelor în fond.

Moshe Dayan: Spuneți-mi ce să fac și voi face.

Nicolae Ceaușescu: Cădeți de acord cu această declarație, care practic nu este decât jocuri de cuvinte și care nu este o soluție a problemelor, este o declarație de intenții.

Moshe Dayan: Eu sunt cel puțin la fel de critic față de obsesia cuvintelor ca și dumneavoastră. Ar fi o tragedie pentru Israel dacă următoarele generații ne-ar spune: ce cap ați avut, dacă v-ați legat de expresia rezolvării problemei palestinienilor sub toate aspectele și alții spun de rezolvarea drepturilor palestinienilor în mod just, și din această cauză, nu s-a ajuns la pace? Ar fi într-adevăr idiot, dacă s-ar ajunge la o asemenea situație. Sunt de acord că nu ne putem juca cu cuvintele. Trebuie să elaborăm o declarație de principii, să o lucrăm, să discutăm cum elaborăm material, dar tocmai aceasta nu vor ei. Din cauza aceasta trebuie să stăm de vorbă cu Vance la Washington. Asupra declarației noastre cu Egiptul eu aș fi vrut, fie la Cairo, fie aici, să lucrăm la declarația de principii. Poate vom putea cădea de acord asupra acestei declarații în două ore. Veitzmann mi-a propus să vin și eu să lucrez cu el la Cairo. Sadat este ocupat, vizitează Libanul în următoarele 15 zile și va vorbi cu noi după aceea.

Nicolae Ceaușescu: Eu cred că dacă, în primul rând, spuneți președintelui Sadat că veți ajunge la o declarație acceptabilă și pentru ambele părți, inclusiv pe problemele acestea, cred că ar da dovadă de mai multă înțelegere. Cred că îi este teamă că o nouă întâlnire se va solda iar fără vreo declarație și vor să evite un nou eșec.

Moshe Dayan: Pot spune că există o șansă foarte bună de a ajunge la un acord asupra unei declarații de principii acceptabile și pentru noi și pentru ei. Nu pot spune că vom accepta o dictare ca la școală, el să ne spună să scriem, unde să semnăm și gata. După judecata mea, există posibilități bune. Știu că diferențierile se rezumă la noi acum la două-trei cuvinte. Nu se poate pune problema unei declarații care să ne fie trimisă prin poștă și să ne spună: semnați aici!

Nicolae Ceaușescu: Nu se pune problema unei declarații, ci problema unei siguranțe în realizarea acestei declarații, pentru că o nouă întâlnire fără să se ajungă la un nou rezultat, pentru președintele Sadat, ar însemna o situație deosebit de grea și trebuie înțeleasă și aceasta. Și cred că trebuie să fie înțeles că

președintele Sadat reprezintă în momentul de față singurul om care poate asigura continuarea tratatelor și realizarea unei înțelegeri. Și atunci, trebuie și Israelul să facă niște concesii. Cred că Egiptul și președintele Sadat a făcut o concesie excepțională venind în Israel direct, că este gata să încheie un tratat de pace, că Israelul are dreptul la existență, la suveranitate, la garanții de pace. Nici un arab nu a îndrăznit să facă acest lucru până acum. Cred că cel puțin la această declarație a lui, Israelul poate să răspundă printr-o declarație de principii, acceptând aceste trei-patru cuvinte care nu-i schimbă valoarea și care ar întări poziția lui Sadat în tratative în viitor.

Moshe Dayan: De acord, dar ce trebuie să facem practic. Eu știu de declarația egipteană, israeliană, americană. Tot ceea ce putem face este să ne așezăm, fie în secret, fie deschis să lucrăm pe un text. Ce altă soluție există decât declarația pe care dacă nu o acceptăm, nu știm ce să facem. Nu avem nici o divergență. O altă modalitate, un alt sistem de lucru nu s-a inventat.

Nicolae Ceaușescu: Aceasta este adevărat, dar trebuie înțeles și pe președintele Sadat că, dacă o nouă întâlnire s-ar solda fără rezultate, s-ar crea o situație delicată. Am avut convorbiri după ce s-a întors din Statele Unite și am înțeles bine acest lucru și consider că Israelul - în această problemă, să adopte o poziție de înțelegere și să facă concesii care, deocamdată este o declarație de principii, nu abordează problemele de fond, ele urmează să fie negociate.

Moshe Dayan: Tocmai de aceea pentru că nu văd o altă cale, noi suntem gata să facem concesii, dorim să ajungem la un acord. Nu putem admite asemenea materiale prin poștă. Dacă Sadat nu vrea să trimită pe cineva la noi sau în altă parte, practic ce putem face? Nu putem obține răspunsuri.

Nicolae Ceaușescu: Cred că trebuie văzut că chiar despre poporul palestinian, nepunând problema Organizației pentru Eliberarea Palestinei, Sadat a făcut o concesie foarte mare. Am impresia că, într-adevăr, undeva Israelul nu este gata, nu știu cum să mă exprim, de a depăși acest moment care este totuși important pentru a se continua efortul pentru pace.

Moshe Dayan: Aș vrea să fac numai două scurte remarci. Cred că mai mult s-au mai puțin cunosc destul de bine armele moderne, funcțiile lor, mai puțin cele atomice. Nu pot accepta filozofia, conform căreia adâncirea nu mai contează. Cea mai mare parte a populației Israelului trăiește pe o fâșie de pământ care are 14 km lățime până la mare și este imens de greu de asigurat securitatea acestui teritoriu fără a avea instalații radar pe înălțimi sau fără a avea anumite instalații militare de-a lungul râului Iordan. Acest lucru este înțeles de Sadat și americani că orice soluție, dacă nu dorim trupe ale americanilor, și nu le dorim, nu poate fi realizată dacă se merge pe linia concentrării a mării majorității a populației în partea centrală, fie o fâșie de 14 km lățime până la mare, iar dincolo de acești 14 km este o țară cu altă politică, care nu ne este prietenă. Cunoscut valoarea rachetelor sovietice livrate Egiptului, Siriei și altor țări și nu aș recomanda Israelului să-și retragă trupele de pe această fâșie îngustă. Însă trebuie să ne menținem dreptul de a avea instalate spre înălțimi instalații radar pentru a

ști dacă vin avioane din Irak, Siria sau Arabia Saudită. Acest lucru este înțeles și de egipteni. Nu numai de americani, dar, desigur, aranjamentele, contactele în acest sens trebuie negociate.

Nicolae Ceaușescu: Eu am înțeles că discuțiile legate de declarație sunt deocamdată nu legate de aspecte concrete, ele urmând să fie negociate. De aceea, nu înțeleg de ce există o opoziție față de adoptarea unei declarații de principii care ar crea climatul corespunzător continuării negocierilor. Oricum, un eșec complet al acestor negocieri va crea o situație foarte gravă și trebuie să vă spun deschis că cred că pe plan internațional, acest eșec ar fi atribuit Israelului și, respectiv, guvernului israelian.

Moshe Dayan: Știu și apreciez foarte mult lucrurile pe care mi le-ați spus. Toate aceste lucruri vor trebui negociate. Aceasta se referă și la dreptul israelienilor de a se așeza în diferite locuri, de a păstra așezările existente, de a cumpăra pământ pe Malul Occidental. Este o problemă care necesită o anumită clarificare și nu numai referitoare la Organizația pentru Eliberarea Palestinei. Aici există o mare discrepanță între atitudinile noastre. Am spus că-trebuie rezolvate toate problemele de fond, privind problema celor 250 de mii de refugiați care trăiesc în Liban sau Siria, dacă rămân acolo în lagăre, aceasta nu este o soluție. Trebuie să stăm împreună la masa tratativelor cu reprezentanții țărilor arabe, să vedem ce putem face. Câți vor dori să vină să se așeze pe malul occidental, iar dacă nu vor dori să se întoarcă în Israel și aceasta se poate rezolva. Dar după 30 de ani să ai lagăre de refugiați, aceasta nu este o soluție. Aceasta trebuie rezolvată împreună cu Libanul, Siria, Iordania, cu referiri și la Gaza pentru toți palestinienii care nu au casa lor, care nu trăiesc pe pământul lor. Lucrul acesta trebuie să fie clar. Noi nu trebuie să alegem sau să ne gândim cine să-i reprezinte pe palestinieni. Ei înșiși trebuie să o facă. Noi nu suntem o putere colonială și nu putem hotărî că numărul 1, 2, 3 aceștia sunt reprezentanții voștri și trebuie să-i acceptați. Este treaba lor să facă acest lucru. Și acest lucru trebuie să fie clar. Să ating problema Organizației pentru Eliberarea Palestinei pentru a arăta de ce nu vrem să stăm de vorbă cu ei. Sunt două laturi. Prima este latura terorismului. Acest lucru este înscris și în Carta lor ca obiectiv principal de a distruge statul Israel. Nimeni nu se poate aștepta ca noi să stăm de vorbă cu niște oameni care nu vor să renunțe la obiectivul lor principal de a distruge țara noastră. Nu văd cine ar putea sta de vorbă cu niște oameni care nu numai că nu te recunosc, ci vor să te distrugă. A doua problemă este de ordin practic. Unsprezece oameni au omorât acum câteva săptămâni, copii de trei ani, femei, bătrâni dar nici un soldat. Mai rău chiar, în ziua următoare s-a declarat că această operațiune a fost organizată de al-Fattah. Și au spus că vor continua. Pentru noi, a vorbi cu ei ar fi cum ai vorbi cu naziștii. Cum este posibil ca în 1978, după ce cei 11 oameni au comis o asemenea acțiune, să spui public că: „ei vor continua asemenea acțiuni”? Este clar că nu voi discuta cu ei atâta timp cât mențin asemenea atitudini. Ei practic nu au ucis decât civili. Vă amintiți de Olimpiada de la München, când au răpit un grup de sportivi și i-au împușcat ca pe niște câini. Chiar dacă unii, întreaga lume,

inclusiv Organizația Națiunilor Unite îi acceptă, noi nu putem să stăm de vorbă cu ei în aceste condiții.

Nicolae Ceaușescu: Nu doresc să începem o discuție pe această problemă.

În ce privește poziția României și a partidului nostru față de terorism, am fost întotdeauna împotriva actelor de teroare în general, și împotriva terorismului ca mod de luptă, am fost cu atât mai mult împotriva, când asemenea acțiuni au privit populația civilă, dar am făcut și facem o deosebire netă între terorism și între lupta armată de liberare națională dar n-aș dori acum să intrăm într-o discuție pe această problemă. Este evident că stările de lucruri din rândul palestinienilor sunt rezultatul a ceea ce ați menționat dumneavoastră, că de 30 de ani stau în tabere de concentrare și că acest lucru generează tot felul de acțiuni mai mult sau mai puțin bune, deci pentru a pune capăt acestor acțiuni, trebuie soluționate problemele de fond, adică problema palestiniană, crearea condițiilor ca acești oameni să ducă o viață nouă, organizată, să se ocupe de dezvoltarea lor economică și să renunțe la acest mod de viață. Aceasta este problema fundamentală până la urmă și atunci se va rezolva însăși problema cauzei acestor acțiuni de terorism.

Eu aș dori încă o dată să menționez că situația care s-a creat în Orientul Mijlociu, impasul la care s-a ajuns este destul de îngrijorător, că un eșec al discuțiilor dintre Egipt și Israel, al inițiativei președintelui Sadat ar agrava foarte mult situația și este clar că toată lumea astăzi spune că președintele Sadat a dat totul și nu a primit nimic. Tocmai aceasta creează o situație deosebit de grea și trebuie ca Israelul să vină în întâmpinare pentru a se ajunge la această declarație de principii, pe care și dumneavoastră recunoașteți că în fond nu mai sunt decât probleme de cuvinte, care ar trebui soluționate rapid, pentru a se putea relua acest curs al negocierilor pentru pace.

Cred că nu este nevoie să subliniez ceea ce am menționat și aseară că continuarea sau ajungerea din nou la ciocniri militare ar crea condiții deosebit de grave, inclusiv prezența altor trupe, cu implicații grave. Cred că acest lucru este evident și pentru dumneavoastră și pentru premierul Begin, pentru guvernul israelian. Vă revine o răspundere deosebită, atât în fața poporului israelian, cât și pentru pace, în fața altor popoare, de felul cum veți acționa. Eu aș dori să exprim speranța că și premierul Begin și dumneavoastră, întregul guvern israelian va ști să fie la înălțimea acestei răspunderi deosebite și că veți acționa pentru a asigura continuarea procesului de pace și realizarea păcii.

Moshe Dayan: Vă mulțumesc foarte mult. Doresc încă o dată să vă mulțumesc, domnule președinte, pentru timpul acordat, pentru aceste discuții deosebit de instructive. Vă asigur că vom face totul și vă cerem permisiunea să vă abordăm și în viitor pentru a vă solicita sfatul, sprijinul, părerile dumneavoastră în problemele noastre, în special în sprijinirea procesului de pace care s-a declanșat și continuă neîntrerupt.

Nicolae Ceaușescu: Eu vă rog să transmiteți și premierului Begin și vă rog și pe dumneavoastră de a depăși aceste discuții pe probleme de cuvinte și a ajunge în cel mai scurt timp la o declarație de principii cu Egiptul. Am garantat oarecum în fața președintelui Sadat că premierul Begin dorește pacea și nu aş vrea să fiu dezmințit.

Moshe Dayan: Nu vom lăsa să se treacă acest lucru. Garanția dumneavoastră a avut o bază solidă și este un lucru sigur.

Nicolae Ceaușescu : Sper încă.

Moshe Dayan: Ca o notă personală, aş vrea să spun că pentru mine a fost foarte important prilejul pe care l-am avut să vă pot întâlni. Sunt profund impresionat de forța personalității dumneavoastră.

Nicolae Ceaușescu: Eu sunt bucuros că ați realizat această vizită și, sigur, aş fi și mai bucuros, dacă ați acționa cu mai multă fermitate pentru a se realiza pacea.

Moshe Dayan: Încercăm mereu.

Nicolae Ceaușescu: Eu mai aștept, totuși, ca să nu se încheie această lună și să avem o declarație comună israeliano-egipteană. Ar fi un cadou de 1 Mai foarte bun.

(ANR, Fond CC al PCR, Relații Externe, dosar 608/1978, ff. 2-31.)

NU TE VOI UITA, IERUSALIME! (III)

Ioan Ioniță-Colentina

„Adevărat grăiesc vouă: Nu va rămâne aici piatră pe piatră, care să nu se risipească.”

Matei 24-2

ZIDUL PLÂNGERII

În continuare, am mers să vizitez Zidul Plângerii sau cum i se mai spune, Zidul Occidental, Zidul de Vest de pe Muntele Templului, care este un obiectiv nelipsit pentru toate grupurile de pelerini care vizitează Ierusalimul, precum și pentru cei solitari ca mine.

Dar ce este, unde este situat și ce reprezintă Zidul Plângerii? Pentru a răspunde și pentru ca cititorul să dobândească o imagine mai amplă la toate acestea, trebuie să facem un salt în istorie, cu peste 3000 de ani în urmă.

Regele David (1004-965 î.Hr.), pentru ca chivotul Domnului să nu mai stea sub pânze de cort, a dorit să-i zidească un Templu. Dar Domnul Savaot, prin glasul proorocului său Natan, i-a grăit: *„ridica-voi pe urmașul tău, după tine, care va ieși din măruntaiele tale și va statornici domnia lui. Acesta va clădi Templul închinat numelui meu”*.

Fiul și urmașul tronului său, regele Solomon (evr. Shlomo: 965-928 î.Hr.), bucurându-se de pace în regatul său și de jur-împrejur cu vecinii, adusu-și-a aminte de făgăduința făcută Domnului de tatăl său David și pusu-și-a în gând să zidească Templul întru slava Domnului Dumnezeuului său. Iar locul a fost ales pe o arie cumpărată de tatăl său, regele David, de la Aravna Iebusitul, pentru a clădi Domnului, la vremea respectivă, un jertfelnic, pe pret de cincizeci de sicli de argint.

La acest Templu au lucrat 183.000 de clăcași, salahori, pietrari, tâmplari și logofeți, afară de aurari, sculptori și arămari, timp de șapte ani.

Și când totul a fost desăvârșit, regele Solomon și tot Israelul au adus jertfă înaintea Domnului douăzeci și două de mii de vite mari și o sută douăzeci de mii de vite mici, sfințind, după legea de atunci, Templul în felul acesta.

Domnul s-a arătat lui Solomon și i-a zis: *„Am sfințit Templul acesta pe care l-ai zidit ca să-mi sălășluiesc numele meu pe veci într-ânsul, și ochii mei și inima mea să vegheze în el în toată vremea. Tu, dacă vei umbla înaintea mea precum a umblat David, părintele tău, întru neprihănirea inimii și întru desăvârșire, ca să împlinești tot ceea ce ți-am poruncit ție, și vei păzi legile mele și îndreptările mele, atunci, eu voi întări tronul regatului tău peste Israil deapaururi. Iar dacă voi și fiii voștri vă veți răzleți de mine și nu veți păzi poruncile și legile mele pe care vi le-am dat, și vă veți îndupleca să cinstiți alți dumnezei și să vă închinați lor, eu voi curma pe Israil de pe fața pământului pe care vi l-am dat, împreună cu Templul pe care l-am sfințit. Iar acest Templu va fi prefăcut în morman de dărâmături.”* (Cartea Întâia a Regilor: 9.2-8.)

De-a lungul vremurilor, istoria Templului se va împleti strâns cu cea a Ierusalimului. Perioadele de prosperitate ale Ierusalimului vor fi perioade de prosperitate și ale Templului. Dacă au fost purtate lupte de apărare a Ierusalimului și în jurul Templului sau chiar în Templu s-au dat lupte crâncene, căci Templul, prin poziția și construcția sa, era el însuși ca o fortăreață, dar mai ales pentru faptul că Templul reprezenta însuși sufletul poporului evreu în esența sa cea mai sacră. Dacă a fost cucerit, jefuit și distrus Ierusalimul, a fost cucerit, jefuit, distrus și Templul. Dacă a fost rezidit Ierusalimul, a fost rezidit și dotat și Templul.

La anul 586 î.Hr., regele Nabucodonosor, după un asediu prelungit de un an și jumătate, cucerește Ierusalimul, îi dă foc, jefuiește și distruge Templul, iar pe iudei îi strămută forțat în Babilon.

Dacă în exilul babilonian evreii au instituit o zi de doliu și post anual pentru distrugerea Ierusalimului, au instituit o zi de doliu și post anual și pentru distrugerea Templului. După reîntoarcerea evreilor din Babilon, regele persan Darius nu numai că permite, dar îi și ajută cu bani din visteria statului să reclădească Ierusalimul și Templul (525 î.Hr.).

Reîntregirea hotarelor regatului evreu, sub domnia reginei Irod I, coincide și cu ultima restaurare a Templului care dobândește grandoarea și splendoarea originale, încât deseori se spunea *„cine nu a văzut Templul lui Irod nu a putut contempla o construcție de asemenea măreție!”*

În anul 63 î.Hr., generalul roman Pompei cucerește Iudeea care este transformată în stat autonom, sub protectorat roman.

La începutul anului 70 d.Hr., urmare a unei răskoale a iudeilor conduse de Eleazar Ben Simeon, care urmărea să alunge stăpânirea romană din Iudeea, proaspatul împărat Flavius Vespasianus încredințează conducerea militară fiului

său Titus, pe atunci un tânăr și ambițios general în vârstă de 29 de ani, viitor împărat la rândul său, cu ordinul expres să reprime revolta.

Titus strânse o armată foarte puternică compusă din patru legiuni, cu un efectiv de 80.000 de soldați (față de 25.000 soldați evrei) și o impresionantă tehnică militară. Mai întâi a încercat să convingă apărătorii Ierusalimului să predea orașul fără luptă și să plătească în continuare impozitele către Roma. Era varianta care îi convenea cel mai mult, atât din punct de vedere militar cât și sentimental, în acea perioadă fiind îndrăgostit lulea de prea frumoasa prințesă evreică Berenice (sora regelui evreu Agripa II), ale cărei dezmiertări mătăsoase îi lipseau.

Numai că destinul său era hotărât cu mult înainte: trebuia să-și joace doar rolul de general, căci evreii din partidul războinic, încrezători în zidurile înalte și groase ale cetății, precum și în ajutorul ce sperau să-l primească de la vecini, dar mai ales credința nestrămutată în Dumnezeu care avea să le trimită negreșit pe unsul Său, Mesia, să-i dezrobească de romani, a ales rezistența armată.

Încercările de rezolvare pașnică a conflictului soldându-se cu eșec, romanii au început asediul. Mai întâi au înconjurat cetatea cu oaste și un zid cu perimetru de 7km, tăind posibilitatea aprovizionării cu alimente, apă și primirii de ajutoare militare. Apoi au înălțat valuri uriașe de pământ, care depășeau înălțimea zidurilor și cu care au obținut supremația înălțimii, atât cu catapultele cât și cu săgețile. Foarte bine fortificat și apărat, Ierusalimul a rezistat totuși eroic cinci luni, timp în care marii aliați ai romanilor: fricțiunile dintre farisei și zeloți, luptele intestinale din cadrul zeloților cu aripa teroristă a șicarilor, foametea și bolile au făcut ravagii în rândul asediaților. Foametea era atât de cumplită încât oamenii mâncau pielea curelelor, a sandalelor și mânerele scuturilor. O mamă și-a înjunghiat copilășul și a mâncat din carnea friptă, după care a murit, străpunsă de durere.

Și totuși, tradiția spune că în distrugerea Ierusalimului nu a pierit niciun creștin. Aceștia țineau minte avertizarea dată de Hristos ucenicilor Săi: „*Când veți vedea Ierusalimul înconjurat de oști, să știți că atunci pustiirea lui este aproape. Atunci cei din Iudeea să fugă în munți, cei din mijlocul Ierusalimului să iasă afară din el*” (Luca 21. 20, 21.)

Izvoarele istorice menționează faptul că, după ce armata romană a înconjurat cetatea, sub conducerea temporară a lui Cestius, a început să se retragă. Armata iudaică a ieșit afară și a început urmărirea. Restul iudeilor rămași în cetate erau plini de bucurie, urmare a acestei efemere victorii dar și preocupați de Sărbătoarea Corturilor. În aceste condiții, creștinii au putut să părăsească Ierusalimul fără să atragă atenția nici armatei, care era în contact direct cu romanii, nici celor rămași în cetate și au fugit în Transiordania, în cetatea Pela din Perea.

La scurt timp, generalul Titus preia conducerea, armata romană oprește retragerea și reia asediul, chiar în timpul Paștelui iudaic, când milioane de evrei erau adunați înăuntrul zidurilor.

În iulie, romanii se aflau în fața Marelui Templu unde s-au dat cele mai crâncene lupte, aici fiind concentrate trupele de elită iudaice care apărau pe viață și pe moarte sfântul locaș. După câteva zile, romanii reușesc să atingă Muntele Moria și să ajungă la Templu. Înrați de faptul că într-o noapte, după ce generalul Titus se retrăsese în cortul său, iudeii i-au atacat prin surprindere, un soldat roman aruncă pe Fereastra de Aur o făclie aprinsă și incendiul cuprinde cu repeziciune lemnăria uscată, de multe sute de ani, a Templului.

Autorii consemnează faptul că lemnăria toznea, pământul tremura, văzduhul se zguduia, flăcările înroșeau cerul iar gemetele răniților și muribunzilor din ambele tabere, strigătele evreilor disperați care se aruncau în flăcări să piară împreună cu sfântul locas, măreau ecoul care se propaga halucinant peste munți.

Tot acum, o dată cu prabușirea Templului, au început să se audă glasuri strigând: „*I-Cabod, I-Cabod!*”, adică, s-a dus slava, s-a terminat!

„*Muntele Templului - consemnează Josephus Flavius - părea să ardă din temelie, dar mai îmbelșugate decât râurile de foc păreau să curgă cele de sânge.*” Într-adevăr, sângele curgea ca apa pe treptele Templului.

În mijlocul acestei urgii, având cunoștiință despre splendorile și bogăția Templului, generalul Titus reușește să intre în Sfânta Sfintelor și cade în extaz. Se reculege și ordonă centurionului Liberalis să stingă focul. Numai că soldații romani, deși făceau parte din cea mai mare și cea mai disciplinată armată din lumea acelor vremuri, odată intrați în Templu, erau cuprinși de o stare vecină cu nebunia. Atâta splendoare și atâta aur nici în vis nu mai văzuseră!

Să ne amintim că Regele Solomon fusese foarte larg la punga pentru construirea, împodobirea și dotarea Templului, pe timpul său aurul fiind singurul metal de valoare, căci argintul și arama nu aveau preț. Pereții Templului erau căptușiți cu lemn de cedru din Liban.

Templul era îmbrăcat peste tot în aur, jertfelnicul dinaintea Sfintei Sfintelor ara îmbrăcat cu aur, heruvimii din mijlocul Sfintei Sfintelor erau îmbrăcați în aur, Sfânta Sfintelor era îmbrăcată în aur, pardoseala Templului era căptușită cu lemn de chiparos din Liban, apoi era îmbrăcată în aur, sculpturile erau poleite cu aur, candelabrele, ligheanele, ibricele, cuțitele, până și țâțânile ușilor de la Sfânta Sfintelor erau din aur curat. De aceea, primul impuls al soldaților a fost să jefuiască pe cont propriu.

Au fost salvate totuși candelabrul cu șapte brațe din aur masiv, masa de aur (pe care se puneau 12 pâini semnificând cele 12 triburi, perdeaua brodată care era prinsă cu lanțuri de aur, vasele de aur și un sul din Tora care au împodobit cortegiul triumfal al învingătorului, la înapoiere la Roma.

După ce a fost cucerit în întregime, fiind zdrobită ultima și înverșunată rezistență de pe Muntele Sionului, Ierusalimul a fost distrus complet, prefăcut în cenușă și înecat în sânge, adică ras de pe fața Pământului, așa cum procedaseră romanii mai demult cu Cartagina, iar târgurile din Orientul Mijlociu s-au umplut de sclavi evrei.

Învingătorul a păstrat totuși partea de apus a zidului Templului, pe evreește „*Ha Kotel Ha Maarani*”, ca pe un monument grăitor al strălucitei și sângeroasei sale victorii. Și astfel, împlinitu-s-a cuvântul Domnului care a zis ucenicilor Săi : „*Adevărat vă spun că, nu va trece neamul acesta până nu se vor întâmpla toate aceste lucruri. Cerul și pământul vor trece, dar cuvintele Mele nu vor trece.*” (Matei 24.34,35)

Această porțiune de zid poartă numele de Zidul Plângerii, Zidul Occidental sau Zidul de Vest, despre care oferă detalii multitudinea de pliante aflate la îndemâna oricărui turist.

Timp de 2000 de ani, Zidul Occidental a fost locul cel mai sacru al poporului evreu, locul de reculegere, de rugăciune și speranță în izbăvire. După foarte multe generații, indiferent unde se află pe globul pământesc, evreul se îndreaptă cu fața și spune rugăciunile în direcția în care este amplasat geografic Zidul. În prezent, vizitatori veniți din toată lumea se îndreaptă spre acest obiectiv unde rostesc rugăciuni.

O mare suprafață din fața Zidului a fost transformată în esplanadă. Acest spațiu găzduiește ceremonii publice prețioase: sfințirea preoților (Bircat Ha Cohanim), sarbătorile de Peshah (Ieșirea din Egipt), Sucot (Sărbătoarea Recoltei), aprinderea lumânărilor de Hanuca (Sărbătoarea Luminilor, adică triumful luminii asupra întunericului), prestarea jurământului recruților de poliție și armată, ceremonia Zilei reunificării Ierusalimului precum și celebrări familiare religioase, ex: majoratul tinerilor evrei din Israel și din străinătate.

Aceasta se numește Bar Mitzvah pentru băieți, la vârsta de 13 ani, și Bat Mitzvah pentru fete, la vârsta de 12 ani, vârstă la care sunt considerați a fi apți pentru a face binele, ceva asemănător examenului de confirmare la catolici.

Am prins și eu mai multe ceremonii la băieți, care purtau pe cap o coroană cilindrică înaltă de vreo 60-70 cm, erau conduși prin esplanadă de un întreg alai de rude și prieteni, numai de parte bărbătească (partea femeiască stătea grupată mai departe, în locuri împrejmuite), în frunte cu tatăl minorului și un rabin, cu muzică, multă animație și aruncare de bomboane în aer, în toate părțile, până la Zid – simbolizând Templul -, unde avea loc un ritual religios.

Zidul Occidental fiind o rămășiță din Marele Templu, loc de rugăciune și reculegere, este dat în răspunderea spirituală a unui rabin, funcție care la data vizitei mele era ocupată de Shmuel Rabinovitz. Astfel, vizitatorii sunt rugați să urmeze recomandările gardienilor: să oprească telefoanele, să vorbească în șoaptă, să nu fumeze. Unde intră bărbații, femeile nu au acces. Dar și bărbații, evrei și neevrei, trebuie să poarte pe creștetul capului o scufă albă sau neagră. Cine nu era dotat cu așa ceva, avea la dispoziție locuri special amenajate de unde putea să procure gratuit respectiva scufă, pe care o restituia la plecare.

Ținuta indecentă este considerată o ofensă adusă locului și celor care se roagă. Concret, cine dorește să viziteze este ținut să respecte regulile locului; cine nu le poate respecta, nu are ce căuta acolo.

Intrarea la Zidul Plângerii este liberă și se face prin Poarta Dung, fiind situată în colțul de sud-est al Cetății Vechi a Ierusalimului. Lungimea de Zid salvată este de 55 m, din perimetrul inițial al Templului de 488 m. O bună parte din suprafața Templului este ocupată de moscheia El-Aqsa. Zidul, esplanada cât și clădirile din jur sunt construite numai din piatră.

Ajunși la Zid, pelerinii au un comportament plin de pioșenie, cei mai pătrunși fiind, firește, evreii care prin balansarea întregului corp înainte și înapoi, mulțumesc lui Dumnezeu că le-a ajutat să atingă această relicvă din Marele Templu. Chiar și acum, dar mai ales înainte de înființarea statului Israel, ajunși la Zid izbucneau în lacrimi și plângeau. Erau lacrimi de bucurie dar și de tristețe că nu au și ei un stat al lor în care să-și poată primi oaspeții! De aceea i-a rămas numele de Zidul Plângerii.

Tot de atunci Zidul are în permanență toate crăpăturile pline cu bilețele care cuprind rugăciuni de cereri și mulțumire și care îi dau un aspect ușor pestriț.

Trebuie precizat că pentru creștini, inclusiv pentru evreii botezați, Zidul Plângerii nu mai are semnificația sacră pe care o acordă în continuare evreii care așteaptă pe Mesia. Pentru creștini, Templul este însuși trupul lui Hristos pe care L-a dăruit prin moartea Sa și reclădit în trei zile prin Învierea Sa, întemeind Biserica Ortodoxă.

Înainte de plecare, aruncând o ultimă privire spre Zid și mulțimile de la baza sa, îmi veneau în minte imagini pline de simboluri: Zidul care a rezistat mileniilor și generațiile care s-au succedat în cei 3000 de ani și încă de aici încolo, precum și micimea individului față de grandoearea acestuia și a istoriei!

MOZAIC CULTURAL

„PERISCOP” ÎN OPINIA CITITORILOR

Redacția

A devenit un fapt obișnuit ca articolele publicate de revista *Periscop* să fie comentate, răspândite și analizate cu spirit civic remarcabil nu doar de foști lucrători ai serviciilor de informații, dar și de cunoscuți reprezentanți ai mass-media, formatori de opinie, care ne onorează sistematic cu articole consistente în diverse publicații, agenții de presă sau la posturi TV cu impact la publicul larg.

Deocamdată, ne oprim la trei comentarii aparținând unor publiciști de forță, găzduite de *Flacăra lui Adrian Păunescu*.

1. Când spionii se deconspiră...

Pare un nonsens. De regulă, spionii nu se deconspiră. Dimpotrivă. Lăsând deoparte rarele cazuri de „defectare” ori de trădare din partea altor parteneri „de joc”, conspirativitatea este regula de bază a muncii și a vieții lor. Sunt însă și momente când, la date bine calculate, ei înșiși se deconspiră, povestind întâmplări din viața și munca lor; pentru ei obișnuite, pentru noi, oamenii de rând, de un senzațional nedisimulat. Cu asemenea *deconspirări* ne-a obișnuit, de vreo 14 ani, trimestrial, revista „*Periscop*”, editată de Asociația Cadrelor Militare în Rezervă și în Retrageră din Serviciul de Informații Externe.

Am în față recentul număr al revistei proaspăt ieșite de la tipar (2/aprilie-iunie 2021) și-i parcurg pe îndelete bogatu-i Sumar. Rubrici devenite tradiționale – „Editorial”, „Servicii secrete”, „Cultura de securitate, cultura politică”, „Analize politico-strategice”, „Memorialistică, Consemnări, Dezbateri”, „Mozaic cultural”, „Cuvânt de învățătură”, „Din activitatea Asociației”, „In memoriam” – sunt dolda de informații spectaculoase, dar și de aspecte importante din actualitatea curentă, cercetate cu ochi competent, scrise cu acuratețe și talent. Selectez câte ceva.

Editorialul „Cuvânt despre diaspora”, semnat de redactorul-șef Ioan C. Popa, doctor în Sociologie, analizând termenul diasporă în contextul emigrației românești, mai vechi și mai noi, trage un semnal de alarmă enunțând, cu argumente puternice: „a sosit timpul ca pentru românii din străinătate să fie întocmit un *plan național distinct de redresare și reziliență*, care să definească o strategie pe termen lung, deasupra disputelor ideologice de partid”.

Al. Omeag subliniază, dintr-un unghi nou, personalitatea generalului Mihai Caraman, situându-l „pe podiumul celor mai valoroși spioni ai Războiului Rece”. Același autor face o trecere la zi în revistă a spionajului și

contraspionajului pe mapamond, cu aspecte din mai multe țări: Rusia, America, Anglia, Turcia, Ucraina, Germania, Afganistan.

A. Botez abordează „Spionajul la Elysée”. Doi spioni celebri ai Mossadului, Elie Cohen și Ashraf Marwan, sunt „deconspirați” de către C. Biriș. Mihai Milca publică episodul IV – „Spion substituent, transfug benevolent” – din serialul „Saga defectorilor”. A. Isac *predă* „Noile lecții ale muncii de informații”, iar I. Gatea aduce informații prețioase despre „Spioni, trădători și munca la domiciliu”. La rubrica „Femei care au făcut istorie”, Alecuș Fărău relatează despre excepționala americană Juanita Moody, cu contribuții esențiale la „criza rachetelor” (1961-1962) și „Afacerea Watergate” (1972). Retrasă la pensie, din 1976, într-un orașel din Carolina de Sud, Juanita Moody răspundea, cu modestie, celor care o întrebau despre activitatea ei profesională: „Oh, am făcut o mulțime de lucruri interesante pentru o fată de la țară, din Carolina de Nord” (locul unde se născuse).

Din bogata rubrică „Analize politico-strategice”, am reținut documentatul, incanderscentul articol „Situația limbii române în Austro-Ungaria la începutul secolului XX și în Ucraina la începutul secolului XXI”, semnat de prof. univ. dr. Nicolae Iuga, de la Universitatea „Vasile Goldiș” din Arad. Domnia sa analizează legislația ungurească, legată de minoritățile naționale și limba lor, tot mai aspră, de la o etapă la alta, mai dură, afectând îndeosebi minoritatea română (majoritară în Transilvania) culminând cu draconica Lege nr. XXVII din 1907, cunoscută ca Legea Apponyi. Cu aceeași acribie procedează și în cercetarea legislației urainiene recente, având sub lupă Legea din anul 2019. Legea ucrainiană depășește tot ce-a putut fi mai draconic în Legea ungurească. „Fără îndoială – concluzionează distisul dascăl – ceea ce se întâmplă azi în Ucraina poate fi calificat drept genocid lingvistic”. Mai mult: „Avem aici un genocid legiferat și comis de către stat, prin atingerea gravă a integrității mentale a unor mari grupuri etnice, un genocid în care statul însuși prevede pedepse pentru cei care ar refuza să îl pună în aplicare”...

Închei acest periplu de *deconspirare* a spionilor, subliniind importanța excepționalei convorbiri (la rubrica „Memorialistică”) despre „Vizitele la nivel înalt – probă de foc pentru serviciile secrete”, dintre redactorul-șef Ioan C. Popa și colonelul (în retragere) Ristea Priboi, ofițer cu o vastă experiență operativă, convorbire întinsă pe vreo 20 de pagini de revistă. Nu voi relata, în economia acestui spațiu, despre întâmplările mai puțin cunoscute și mai ales necunoscute ale unei astfel de vizite: momente neprevăzute, șocante – în cazul de față, vizita lui Nicolae Ceaușescu în Marea Britanie, din anul 1978, la invitația reginei Elisabeta a II-a, de pregătirea și desfășurarea căreia a răspuns și Ristea Priboi, consilier al Ambasadei României la Londra. Voi sublinia, odată cu diplomatul român, demnitatea și competența președintelui României pe întreg parcursul vizitei, în pandant cu onoarea, stima și ospitalitatea cu care a fost întâmpinat și însoțit. O vizită cu beneficii foarte importante pe plan economic și politic.

Tot Ristea Priboi a răspuns și de pregătirea și desfășurarea vizitei lui Nicolae Ceaușescu în Franța, în anul 1980, la invitația președintelui Valéry Giscard d'Estaing, soldată, de asemenea, cu profunde și largi efecte pozitive.

Ce reiese din această convorbire? În niciun caz, nu reiese o încercare de așa-zisă reabilitare a lui Ceaușescu – cum acuză unele lătrături de pe marginea vieții. Nu. S-a dorit – și s-a reușit – prezentarea personalității președintelui României, Nicolae Ceaușescu, așa cum a fost; fără denaturări, fără exagerări. Ceea ce istoria începe să recunoască deja”.

(**Ion Andreiță**, *Flacăra lui Adrian Păunescu*, Nr. 30 (1008), 30 iulie-5 august 2021)

2. În alte două numere ale aceleiași publicații *Flacăra lui Adrian Păunescu*, Nr. 33 (1011), 20-26 august 2021 și Nr. 37 (1015), 17 – 23 septembrie 2021, publiciștii **Dumitru Avram** și **Ovidiu Marian** („Inteligența - arma unui ostaș”) își expun pe larg opiniile despre activitatea de spionaj. Dumitru Avram notează, printre altele:

„Am citit cu deosebit interes dialogul pe care redactorul șef al revistei *Periscop* a Asociației Cadrelor Militare în rezervă și în retragere din SIE, general de brigadă (rtg.) Ioan C. Popa, îl poartă cu domnul colonel (ret.) Ristea Priboi, autorul recentului volum *Lumini și umbre din viața unui spion*. Trebuie să mărturisesc că domnul Ristea Priboi face cea mai aprofundată și mai obiectivă relatare despre vizita pe care Nicolae Ceaușescu a făcut-o, în iunie 1978, în Marea Britanie, domnia sa fiind actorul principal din spatele acestui eveniment cu totul ieșit din comun. Asta este când despre asemenea lucruri se exprimă oameni care au fost la fața locului, care au trăit cu sufletul la gură adevărate momente de istorie. Fără ironii ieftine și adăugiri ne semnificative. Toți oamenii despre care vorbește Ristea Priboi, care este și un portretist de talent, îmi sunt cunoscuți, i-am cunoscut și eu în diferite momente ale vieții mele și trebuie să recunosc că emoția pe care am încercat-o a fost cu atât mai profundă. Mă opresc la un simplu episod, acela în care fiul fostului prim-ministru al României, Armand Călinescu, prezent la banchetul oferit în onoarea lui Nicolae și a Elenei Ceaușescu la Gullldhall, palatul pentru ceremonii al Primăriei Londrei, unde, printre cei 800 de invitați, s-a aflat și Barbu Călinescu...”.

Notă: În încheiere, mai menționăm că subiectul cărții colegului nostru Ristea Priboi (*Lumini și umbre din viața unui spion*) a fost analizat și de alți comentatori și publiciști prestigioși. Un exemplu îl reprezintă amplul articol de prezentare semnat de **Ion Pachia-Tatomirescu** pe site-ul Agenției de presă **Așii Români**, sub titlul „Un memorialist bine temperat și sublimarea trăirilor de autentic spion”. De asemenea, în cadrul unei emisiuni de maximă audiență a postului **România TV**, cunoscuții analiști **Victor Ciutacu** și **Gelu Vișan** au pus în discuție aspecte relevante din cuprinsul acestei cărți.

EVOCARE: NECULAI TRANDAFIR

În ultima zi de sâmbătă a lunii august a acestui an ne-a părăsit pentru totdeauna un coleg și prieten drag: profesorul Neculai Trandafir. Eminent vorbitor și traducător din limbi străine, cu o cultură clasică solidă, formată în ani îndelungați de pregătire și muncă asiduă, Neculai Trandafir a fost membru fondator și colaborator permanent până în ultima lună a vieții sale al revistei *Periscop*, în paginile căreia și-a expus, cel mai adesea sub pseudonim (Victor Mușat, Nicolae Gălățeanu ș.a), ideile și gândurile privitoare la lumea în care trăim, despre care scria: „Nu-s vremuri lesnicioase, e lumea năpădită de vrajbă și spoială, / de rosturi măsluite, de duhul dezbinării, ponegritor, despot și semeț”.

Tot sub pseudonim semna cronică inspirate, eseuri, analize, poezii și recenzii în diferite reviste literare precum *flacăra lui Adrian Păunescu*, *Astralis*, *Plumb*, *Luceafărul*, *Observatorul* sau *NEUMA*. Era secretar al Cenaclului literar „Ileana Vulpescu” și secretar de redacție al revistei *Astralis*, sarcini de care se achita cu un remarcabil simț de răspundere și o rară dăruire.

Colegii apropiați îi păstrează imaginea unui om care pentru nimic în lume nu ar fi jignit pe nimeni, indiferent de atitudinile și manifestările pe care el le avea de înfruntat din partea altora, o prezență veselă, reconfortantă și prietenoasă. Generos, săritor, întotdeauna atent cu interlocutorul. Deschis dialogului, discuțiilor intelectuale și artistice, respectuos față de opiniile altora și convingător în susținerea propriilor opinii. Un soț și un părinte grijuliu, implicat în viața de familie, o familie frumoasă, educată, instruită și civilizată, ambii copii, o fată și un băiat, precum și soția sa, toți absolvenți de studii universitare.

În ultimii ani, profesorul Neculai Trandafir devenise membru al Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România (UZPR). În această calitate, s-a implicat cu toată energia în revederea traducerii din limba germană și pregătirea pentru tipar a unei lucrări de referință a savantului sociolog Dimitrie Gusti (*Ideile fundamentale ale dreptului presei. Studiu introductiv în problematica dreptului presei*), pe care o aprecia în mod deosebit. Din păcate, nu a mai apucat să se bucure de rezultatul final, volumul fiind în curs de apariție sub egida Institutului de Sociologie al Academiei Române și a UZPR. A plecat mult prea devreme, în plină putere de creație.

Ne facem o datorie de onoare din a reproduce trei dintre poeziile sale, pentru că profesorul Neculai Trandafir era și un poet sensibil și profund, atașat trup și suflet de tot ce are legătură cu istoria, soarta și viitorul românilor.

*

NOI SUNTEM TRIANON

(*Cântec închinat zilei de 4 iunie 1920*)

Zi mărită, luminoasă ca un plai răsând în soare,
Te-au înscris strămoșii noștri în al țării calendar,
Când, redând străvechii vetre strălucirea de-altădată,
Au adus din nou moșia pe făgașul milenar.

Refren:

*Culmi și văi, păduri și lanuri, Dunărea și-ntinsa mare,
Tot cuprinsul ne îndeamnă să vibrăm la unison,
Să-nălțăm un cânt spre slavă și un gând senin de pace,
Să-ntărim în fața lumii că noi suntem Trianon.*

Zi de glorie străbună, te păstrăm în sfânt tezaur,
Ca pe-o candelă aprinsă la icoană și-n altar,
Noi solia ta vom duce generației de mâine,
Ca să-i fie reazem trainic și prin vremuri îndreptar.

Refren (...)

Fastă zi de sărbătoare, ca o horă de unire
Ce se-ntinde peste glie din hotar până-n hotar,
Fii stindard al împlinirii, fii izvorul viu din care
Visurile viitoare și speranțe noi răsar.

Refren (...).

PREVESTIREA DE PE URMĂ A CASANDREI

Quidquid id est, timeo Danaos et
dona ferentes. (Vergiliu, *Eneida*)

Jubilați, infami vânzători de cetate,
ce-ați dat aheilor pradă întreg Ilionul,
simțiți cum vă tremură în piept bucuria
impură, cu care tânjiți la răsplată,
cum sufletele voastre sordide se umplu
de neguri mângoase din care se naște,
gemând, așteptarea mării ce-acum,
gândiți, o mișei, că pe drept vi se cade,
fiindcă-ați adus cu bună știință-ntre ziduri
hâda unealt-a mârșavei gloabe de lemn
ticsite de-ordie vrăjmașă și daruri deșarte,
ce-au atârnat pentru voi, voi inimi mărunte,
mai mult decât soarta poporului vostru,
și pentru care-ați lăsat, haini, poarta țării
lipsită de strajă în calea năpastei.

Mulțimii vorbeați, ca să nu bănuiască
urzirea ce-avea să aducă prăpădul,
cu limbi despicate, clătindu-i credința,
de n-a mai știut care zei o ajută
și care îi stau împotrivă, în vreme
ce marea gemea sub triere ahee,
ce fața-i cu ramele lor frământau,
precum o cireadă grozavă de tauri
turbați, ce-așteaptă buzna năpraznic să dea,
luând în copite lanuri și vii și livezi.

Ați pus venin în cuvânt, umplându-l de ură
și false-nțelesuri, ca oamenii astfel
să creadă că totul era o sminteală,
și ale mele preziceri erau doar minciuni
ce atrăgeau asupra cetății mânia
divină și-al ei bici de foc și de moarte.

Pe înțeleptul și dreptul Laocoon,
cel iubitor de glie și de oamenii ei,
curajos, cum puțini se aflau printre noi,
l-ați hulit, întinându-i faima de om
prea cinstit, și pios și cu frică de zei,

fiindcă-a vrut să sfărâme cu lancea
întruchiparea cea falsă din lemn geluit
și-i îndemna arzător pe războinici
să nu dea crezare viclenei ofrande
lăsate pe țărml pustiu de danai.
Apoi ați lăsat să-l sugrume în chinuri
cumplite șerpilor trimiși chiar de zeul
pe care-l sluja cu nespūsă credință,
dar voi n-ați putut înțelege că moartea
ce-o dase lui olimpianul fusese
nu pentru el o pedeapsă, ci pentru voi
un semn ce căta să vă-nfricoșeze
de la căderea-n rătăcirea vânzării.

Supliciul meu la cale l-ați pus după cum
v-a-ndrumat cugetul vostru becisnic.
Veșmintele toate le-ați smuls de pe mine,
și m-ați târât despuiată de-a lungul
Agorei, spre groaza mulțimii troiane,
apoi la-ți împins pe Ajax cel Sfrijit
să-și facă nemernica poftă cu mine
în templul Athenei, sub ochii zeiței,
prea bine știind că eram a ei slujitoare,
în timp ce gărzile voastre cântau și dansau,
cu minți năucite de vin și chipul ascuns
sub măști neștiute agorei cuprinse de spaimă.

Acum sunteți voi stăpâni, sau credeți a fi,
când Troia-i pe moarte, zăcând în cenușă,
sleită de-averi și de oameni, pe care
războiul cel crud i-a răpit sau prigoana,
adusă de-aheii cuceritori, peste mări
i-a gonit, iară eu voi muri în curând,
întrucât, iată, știu, pregătit-ați călăul.

Dar nu voi pleca până nu veți afla
această din urmă a mea prevestire,
pe care n-o veți mai putea dezminți,
căci nu mai e nimeni aici să v-asculte
când spuneți că toate sunt doar o minciună.
Cei cărora voi le-ați vândut și cetatea
și oameni și lanuri și vite de-a valma
pe voi vă vor pune în fiare și lanțuri,

spre-a fi ai lor robi cât veți fi încă-n viață,
căci asta e unica dreaptă răsplată
lăsată de zei pentru cei ce trădează.

CHEMAREA DE PE URMĂ

Se-nclină implacabil timpul spre ceasul răfuielii,
când nu mai e nimic de-ntors, de spus sau de adăugat,
iar pe balanță-i judecat păcatul îndoielii,
alătura cu binele neîmplinit, făgăduit dar amânat.

Și nu ne-om tângui de-această vamă hărăzită,
ce-a fost lăsată-n lume veșnic pentru muritori.
Luntrașul ne va trece râul, tămăduiți de teamă și ispită,
spre necuprinsul ce nu prețuiește nici faimă, nici mărire, nici comori.

Dar nu putem pleca ne-nfiorați de-o ultimă, îngrijorată tresărire,
știind că pân' la capăt, cât respirăm, vom fi datori
să-i îndreptăm în spirit și în faptă pentru moștenire
pe cei ce după noi vor fi pe-această glie trăitori.

Nu-s vremuri lesnicioase, e lumea năpădită de vrajbă și spoială,
de rosturi măsluite, de duhul dezbinării, ponegritor, despotice și semeț;
nici chiar copiii noștri nu mai văd în noi soluția morală
și cred că tot ce-am construit e calp și neprielnic și lipsit de preț.

Dar nu-i putem lăsa să uite de țara zidită de bătrânii din bătrâni
privind cum se preface-n cioburi agoniseala lor de secole întregi,
să vadă-n cei care-i plătesc cu bile colorate pe noii lor stăpâni,
să-și ducă traiul dezrădăcinați, în lumea largă și în țara lor pribegi.

Să afle dară de la noi cum trebuie să-și facă zid de apărare
când, călărind sub steaguri mincinoase, cohorte de cătane fără chip
cu strigăte de ură și zăngănit de arme vor da năvală la hotare,
ca să le ceară, 'n schimbul libertății, să le-mpletească funii de nisip.

Atâta-i tot ce trebuie de-acum să mai luăm în seamă
ca să putem porni despovărați și împăcați pe cel din urmă drum,
când tristul glas de buciurn să ne-ndreptăm ne cheamă,
cu pasul ostenit de vremuri, pe calea ce se-nclină spre adâncimi de fum.

CUVÂNT DE ÎNVĂȚĂTURĂ

MESAJUL PATRIARHULUI ROMÂNIEI PENTRU DIASPORA

Preafericitul Daniel a transmis următorul mesaj de binecuvântare românilor care trăiesc în afara țării, dat fiind faptul că la 22 august, Biserica Ortodoxă Română a celebrat „Duminica migranților români”.

*

BINECUVÂNTARE OMAGIALĂ PENTRU TOȚI ROMÂNII DIN AFARA ROMÂNIEI

Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a proclamat anul 2021 drept *Anul omagial al pastorației românilor din afara României și Anul comemorativ al celor adormiți în Domnul; valoarea liturgică și culturală a cimitirelor*. Cele două teme, omagială și comemorativă, evidențiază două dintre coordonatele esențiale în activitatea pastoral-misionară a Bisericii noastre.

În actualul context al fenomenului migrației la nivel global, Biserica Ortodoxă Română dezvoltă și intensifică misiunea și responsabilitatea ei pastorală față de românii ortodocși din afara României, pe care îi consideră fiii săi credincioși și parte integrantă a comuniunii ortodoxe românești de pretutindeni.

În acest sens, prin coresponsabilitatea tuturor ierarhilor Sfântului Sinod și, în mod special, a ierarhilor ortodocși români care păstoresc pe clericii și credincioșii din afara granițelor României, Biserica Ortodoxă Română desfășoară

o bogată lucrare liturgică, pastorală, misionară, culturală și social-filantropică, în parohiile, mănăstirile, instituțiile culturale și instituțiile social-caritative ale comunităților ortodoxe românești aflate în vecinătatea României și în diaspora română.

Având în vedere numărul mare al românilor aflați în afara României (estimat în prezent la aproape zece milioane, respectiv, șase milioane de români care trăiesc în comunitățile istorice sau tradiționale din țările aflate în vecinătatea României și patru milioane de români care trăiesc în comunitățile bisericești din diaspora), Patriarhia Română sprijină eforturile românilor ortodocși stabiliți temporar sau definitiv în străinătate, pentru *păstrarea identității lor religioase, etnice, lingvistice și culturale*.

Grija pastorală și prețuirea deosebită manifestate de Patriarhia Română față de comunitățile ortodoxe românești din afara granițelor țării s-au concretizat, în ultimii ani, prin înființarea de numeroase parohii și a unor eparhii noi, pentru a răspunde nevoilor spirituale multiple ale credincioșilor români ortodocși din Basarabia (Republica Moldova), Serbia, Bulgaria, Ungaria, Europa Centrală și de Nord, Europa Occidentală și Meridională, cele două Americi, Australia și Noua Zeelandă, precum și prin înființarea unor reprezentanțe (Ierusalim și Bruxelles) și comunități ortodoxe românești (Muntele Athos, Siria și Liban, Cipru, Turcia, Africa de Sud, Japonia, Croația, Slovenia, Emiratele Arabe Unite/Dubai).

Participarea membrilor ortodocși din cadrul comunităților românești aflate în afara României la viața liturgică, precum și la evenimentele culturale și acțiunile social-filantropice organizate de parohiile din vecinătatea României și diaspora română constituie o binefacere și o bucurie deosebită atât pentru aceștia, cât și pentru slujitorii Sfintelor Altare.

În același timp, este necesară o conviețuire armonioasă a migranților români cu cetățenii din țările de adopție, pentru integrare socială, dar fără asimilare culturală a românilor.

Cu multă dragoste părintească, îi îndemnăm pe românii care trăiesc departe de țară să rămână permanent în contact cu cei dragi rămași acasă. De asemenea, îi sfătuim pe credincioșii ortodocși din țară și din străinătate să prețuiască familia – constituită din bărbat, femeie și copii –, deoarece familia binecuvântată de Dumnezeu reprezintă spațiul intim cel mai de preț în care se exprimă iubirea conjugală, dar și dragostea părintească, filială și frățească. Tuturor le adresăm îndemnul de a educa generația tânără în duhul iubirii de Dumnezeu, de Biserică și de neam, și de a le cultiva copiilor și tinerilor virtuțile creștine esențiale: credința, speranța și iubirea de Dumnezeu și de semenii.

De asemenea, îi îndemnăm pe românii migranți în diferite zone ale lumii să cinstească așa cum se cuvine, după tradiția noastră creștin-ortodoxă, pe cei trecuți la viața veșnică. Pomenirea în rugăciune a celor adormiți în Domnul constituie un act de credință ortodoxă vie și o mărturie a iubirii față de semenii.

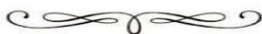
În mod deosebit, mulțumim slujitorilor Sfintelor Altare ortodoxe românești din afara României, pentru activitate și fidelitate. Totodată, îi îndemnăm să intensifice lucrarea lor pastorală și misionară, de păstrare și cultivare a credinței creștine ortodoxe, a valorilor spirituale și culturale românești.

Ne rugăm Preamilostivului Dumnezeu să-i binecuvânteze pe toți românii, din țară și din afara României, și să le dăruiască sănătate și ajutor, pace și bucurie, întru mulți și fericiți ani!

Cu multă prețuire și părintească binecuvântare,

† **Daniel**

Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române

CUVIOASA MAICĂ PARASCHEVA

Preot dr. Mirea Vîrtejanu

Cuvioasa Parascheva, cunoscută și sub numele (impropriu) de Paraschiva (Sfânta Paraschiva sau Paraschevi din Roma este o martiră romană din secolul al II-lea), **este o sfântă venerată în Biserica Ortodoxă Română** și în alte biserici de rit oriental, ocrotitoarea Moldovei. Prima mențiune în limba română despre Cuvioasa Parascheva de la Iași apare în „**Cartea românească de învățătură a Mitropolitului Varlaam al Moldovei**”, apărută la Iași în 1643.

La 13 iunie 1641, moaștele sale au fost aduse la Iași de către domnitorul Vasile Lupu și așezate în ctitoria sa, Biserica Sfinții Trei Ierarhi. Aducerea moaștelor la Iași a fost un gest de recunoștință din partea Patriarhului de atunci al Constantinopolului, Partenie I, pentru faptul că Vasile Lupu a plătit toate datoriile Patriarhiei Ecumenice.

În anul 1884, când biserica mănăstirii intra într-un proces de consolidare, sfintele moaște ajung în paraclisul mănăstirii, iar peste câțiva ani în Catedrala mitropolitană din Iași. Moaștele Cuvioasei Parascheva au ajuns în martie 1944 la Mănăstirea Ciorogârla de lângă București, din cauza ofensivei sovietice în Moldova. Pe 27 octombrie 1944, moaștele sale au fost așezate lângă cele ale Sfântului Dimitrie Basarabov, în catedrala din București, fiind readuse în Catedrala mitropolitană din Iași pe 26 noiembrie 1944.

În ședința din 28 februarie 1950, **Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a hotărât canonizarea unor sfinți din neamul nostru, precum și**

generalizarea cultului unor sfinți ale căror moaște se găsesc pe teritoriul național. Hotărârea respectivă a fost transpusă în fapte în cadrul unor mari festivități bisericești din cursul lunii octombrie 1955. **Generalizarea cultului Cuvioasei Parascheva s-a făcut în Catedrala mitropolitană din Iași, la 14 octombrie 1955,** în prezența a numeroși ierarhi români, precum și a unor reprezentanți ai Bisericii Ortodoxe Rusă și Bulgară.

*

Cuvioasa și pururea pomenita Parascheva s-a născut în anul 1025, în Epivata, un sat al Traciei de pe țărmul Mării Marmara, în apropiere de Constantinopol, din neam bun, mărit și înavușit, cu dreapta credință în suflete și vrednicia de a se numi creștin. Aceștia dar, aducând la lumină pe Cuvioasa, întâi au renăscut-o prin scaldătoarea cea dumnezeiască a Botezului, apoi, înaintând pe cale, o învățară toată îmbunătățirea și așezarea cea după Dumnezeu.

Sfânta Parascheva și-a petrecut anii copilăriei în casa părinților, sub ocrotirea acestora. Se spune că pe când avea 12 ani, „fiind într-o biserică a Precistei”, a auzit citindu-se, la Sfânta Liturghie, cuvântul Evangheliei: **„Oricine voiește să vină după Mine, să se lepede de sine, să-și ia crucea sa și să-Mi urmeze Mie”** (Marcu 8, 34). Chemarea Mântuitorului a sădit în inima ei dorul de desăvârșire, astfel încât și-a împărțit toate hainele săracilor. Același lucru l-a făcut și în alte împrejurări, fără să țină seama de muștrările părinților.

Moștenind o mare avere de la părinți, împreună cu fratele ei, tânăra Parascheva a dăruit săracilor partea ce i se cuvenea de moștenire și, părăsind frumusețea acestei lumi, s-a retras în adâncul pustiei. S-a oprit mai întâi la Constantinopol, unde a ascultat cuvinte de învățătură de la călugări și călugărițe cu aleasă viață duhovnicească. Urmând sfaturile acestora, a părăsit capitala, îndreptându-se spre ținutul Pontului. Vreme de cinci ani a rămas la Mănăstirea Maicii Domnului din Heraclea. De aici a plecat spre Țara Sfântă, în dorința de a-și petrece restul vieții în locurile binecuvântate de viața pământească a Mântuitorului Iisus Hristos și a Sfinților Apostoli. După ce a văzut Ierusalimul, s-a așezat într-o mănăstire de călugărițe în pustiul Iordanului, unde s-a nevoit cu postul și s-a înălțat duhovnicește în rugăciune, întocmai ca Sfântul Ioan Botezătorul, ca Sfânta Maria Egipteanca și ca atâția alți ostenitori ai pustiei roditoare de desăvârșire.

Mitropolitul Varlaam al Moldovei, în Cazania sa, spune că atunci **„Sfânta nu mai avea grijă nici de veșminte și de așternuturi, nici de mâncări și de mese, nici de casă sau slujnice, ci numai de curăția sufletului și de răspuns județului ce va să fie”. Ea „pururea suspina și nepărăsit tânjea cum își va înfrumuseța sufletul, cum se va logodi pe sine Mirelui ceresc, lui Iisus Hristos, cum se va îndulci la vederea Mirelui său, de slava și de lumina și de bucuria cea fericită. De aceasta... ochii de lacrimi îi erau întunecați pururea”.**

Într-o noapte însă, pe când avea 25 de ani, un înger i-a spus, în vis, să se reîntoarcă în locurile pământești. **Sfântul Varlaam** descrie această minune în Cazania sa astfel: **„Să lași pustia și la moșia ta să te întorci, că acolo ți se cade**

să lași trupul pământului și să treci din această lume către Dumnezeu, pe Care L-ai iubit cu adevărat". Potrivit tradiției, revine în Epivata, fără să spună cuiva cine este și de unde vine. După alți doi ani de nevoiță, la vârsta de douăzeci și șapte de ani, trece la cele veșnice.

A fost îngropată ca o străină, fără ca nimeni să știe cine era. Dar Dumnezeu, voină să o proslăvească, a descoperit în chip minunat cine era acea străină. Se spune că un marinar a murit pe o corabie și trupul i-a fost aruncat în mare. Valurile l-au adus la țărm, iar un sihastru care trăia acolo a rugat pe niște creștini să-l îngroape după rânduiala creștinească. Săpând deci o groapă, **„aflară trupul Prea Cuvioasei Parascheva neputred și plin de mireasmă”**. Cu toate acestea, au pus alături de ea și trupul corăbierului, cel rău mirositor.

Dar, în noaptea următoare, unuia din creștinii care săpaseră groapa, cu numele **Gheorghe**, i s-a arătat în vis o împărăteasă, șezând pe un scaun luminat și înconjurată de o mulțime de îngeri. Unul dintre aceștia l-a luat de mână, l-a ridicat și i-a zis: **„Gheorghe, pentru ce n-ai socotit trupul Sfintei Parascheva? Nu știți că Dumnezeu a iubit frumusețea ei și a vrut să o proslăvească pe pământ?”**. Iar împărăteasa pe care o văzuse în vis și care nu era alta decât Cuvioasa Parascheva i-a poruncit să ia degrabă trupul ei și să-l așeze undeva, într-un loc de cinste: **„Ridică trupul acesta și-l aruncă, că soare fiind și lumină nu pot suferi întunericul și murdăria!”** Aceeași vedenie a avut-o și o femeie credincioasă, cu numele Eftimia, în același chip și în aceeași noapte, și a doua zi amândoi au spus tuturor minunata întâmplare.

Credincioșii de acolo, auzind de visul celor doi, au înțeles că este un semn dumnezeiesc, drept care au luat trupul Cuvioasei din mormânt și l-au adus cu mare bucurie, **„cu lumini și cu tămâie”**, așezându-l în Biserica Sfinții Apostoli din Epivata. După ce a rămas aici vreme de vreo două sute de ani, săvârșindu-se multe semne și minuni în jurul lor, datorită evenimentelor politice care au adus multă durere în țările balcanice, cinstitele moaște ale Sfintei Parascheva au fost strămutate în mai multe locuri, fiind tuturor alinare în suferință, liman lin și neînvințat al celor care o cinstesc și o cheamă în rugăciune să mijlocească la Atotmilostivul Dumnezeu: Târnovo, Vidin, Krușevaț, Belgrad, Constantinopol, Iași, București și apoi iar la Iași.

Din tradiție avem **povestiri de multe minuni săvârșite de Cuvioasa** în anii dinaintea noastră, pe care nu s-a sârguit cineva a le aduna și a le publica spre lauda lui Dumnezeu slăvitorul sfinților Săi; încă și în zilele noastre nu conținește a face minuni celor ce cu credință aleargă la ea. Căci câți neputincioși au evlavie la sfintele moaște, alergând cu credință, sau din acoperămintele puse la capul cel sfânt al Cuvioasei luând și purtând, dobândesc vindecare. Sau, la altă nevoie mare, făcând litanie creștinii cu sfintele moaște, nu se lipsesc de cerere. Și în patria ei Epivata, unde precum se zice casa ei părintească a fost prefăcută în biserică cu numele ei, și în Catedrala Mitropolitană de la Iași, Cuvioasa face multe minuni până astăzi.

Cea mai mare minune a Sfintei Parascheva este însăși preamărirea trupului ei cu darul neputezirii, al vindecării de boli și al izbăvirii de multe nevoi și primejdii. Tocmai de aceea a fost luată ca protectoare de toate țările ortodoxe din Balcani. Chiar și turcii se cucureau de minunile ce se făceau creștinilor, celor care îi cereau ajutorul cu credință și evlavie.

O altă minune care a uimit Moldova și țara noastră a fost izbăvirea fără nicio vătămare a moaștelor Sfintei Parascheva din incendiul izbucnit în noaptea de 26 spre 27 decembrie 1888, în paraclisul mănăstiri Sfintii Trei Ierarhi, din Iași. Căci, aprinzându-se de la un sfeșnic catafalcul Cuvioasei, s-a topit argintul care îmbrăca racla, dar lemnul și sfintele ei moaște, deși erau învăluite în jeratic, au rămas întregi și nevătămate spre întărirea credincioșilor și uimirea tuturor. Ca o mărturie a acestei mari minuni, se păstrează până astăzi racla dogorită de foc, în care se aflau moaștele Sfintei Parascheva. Îndată după această minune, moaștele Cuvioasei au fost strămutate în noua Catedrală Mitropolitană din apropiere.

Pe timpul celor două războaie mondiale, orașul Iași a fost protejat de bombardamente, iar Catedrala Mitropolitană, unde se păstrează cinstitele moaște ale Sfintei Parascheva, nu a fost atinsă de niciun obuz. Spun bătrânii că ostașii vedeau noaptea, în timpul războiului, o femeie uriașă îmbrăcată în alb deasupra Iașilor, ocrotindu-l de ocupație și bombardamente. Așa știe să ajute Preacuvioasa Parascheva patria ei adoptivă pentru credința poporului nostru binecredincios!

În timpul mării secete din vara anului 1947, când mureau oamenii și animalele de foame, s-au scos moaștele Sfintei Parascheva în procesiune prin satele Moldovei. Credincioșii le așteptau și le întâmpinau cu lacrimi de bucurie și cu făclii în mâini. În urmă veneau nori de ploaie bogată și adăpau pământul. Drept mulțumire, credincioșii se rugau și înălțau câte o troiță cu icoana Sfintei Parascheva.

Sfânta Parascheva de la Iași se bucură în țară de un cult deosebit, mai mult decât toți ceilalți sfinți care au moaște în România. În fiecare zi, la Catedrala Mitropolitană din Iași, de dimineață până seara târziu, se face un mic pelerinaj continuu, cu credincioși de toate vârstele și din toate locurile, veniți la rugăciune. În mod deosebit, în sărbători, în posturi și în fiecare vineri, considerată ziua Cuvioasei Parascheva, vin mulți credincioși și se închină la raclă cu credință, aducând flori, daruri și îmbrăcăminte pe care le ating de racla Cuvioasei pentru a dobândi ajutor, sănătate și binecuvântare.

Veșmintele Cuvioasei Parascheva se schimbă de Crăciun, la începutul Postului Sfințelor Paști (când primește un veșmânt închis la culoare), cu o zi înainte de Paști (se pune un veșmânt alb, păstrat până după sărbătoarea Cincizecimii), cu o seară înainte de a fi scoasă din Catedrală și după hram.

În momentul în care are loc înveșmântarea moaștelor Sfintei Parascheva, Catedrala se închide. Preoții desfac agrafele care prind veșmântul la spate, moaștele rămânând învelite într-un al doilea veșmânt care nu se schimbă niciodată. Se spune că acela este veșmântul în care s-au adus sfintele moaște. Acest giulgiu este dintr-o pânză de in, ros de trecerea anilor, și are înscris pe el,

ca un sigiliu, blestemul lui Vasile Lupu și al Mitropolitului Varlaam: „**Blestemat să fie cel care va împrăștia vreodată Moaștele Sfintei Cuvioase Parascheva**”.

Dar cea mai mare prăznuire din tot anul este ziua de paisprezece octombrie, când are loc unul din cele mai mari pelerinaje ortodoxe din țara noastră, la care participă închinători de la sate și orașe, din toate colțurile țării. În această zi are loc un adevărat pelerinaj bisericesc național, care durează până la trei zile. Încă din ajun se scot în fața Catedralei moaștele Sfintei Parascheva și, timp de două zile și două nopți, credincioșii stau la rând pentru închinare.

În seara zilei de paisprezece octombrie, praznicul Cuvioasei se încheie cu o mișcătoare procesiune în jurul Catedralei, având în frunte pe Mitropolitul Moldovei, care, împreună cu clericii și credincioșii cu lumânări în mâini, poartă racla cu moaștele sfintei, în sunetul clopotelor și al frumoaselor cântări bisericești. După aceea se așază moaștele în biserică la locul lor, se cântă paraclisul Sfintei Parascheva, apoi fiecare se întoarce la ale sale, cu bucuria marelui praznic în suflet și cu mângâierea Duhului Sfânt în inimă. Cu ale cărei sfinte rugăciuni, Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-ne pe noi. Amin.!

*

Viața curată, împletită prin rugăciune și fapte bune, tinerețea care strălucește peste veacuri precum lumina din candelile fecioarelor înțelepte, sunt pentru noi un îndemn la mai multă rugăciune și priveghere, la căutarea bucuriei pe care o aduce în inimi prezența Duhului Sfânt. Simbol al frățietății ortodoxe, Sfânta Parascheva, luminătoarea casnică a Moldovei, ne aduce din acea primă jumătate a veacului al XI-lea în care a viețuit pe pământ, nădejdea biruinței asupra patimilor, dezbinărilor și necazurilor din lume, prin iubirea smerită și atotputernică a Domnului Iisus Hristos, Care iubește și adună pe toți oamenii.

DIN ACTIVITATEA ASOCIAȚIEI

- Au avut loc *două reuniuni de lucru ale președinților asociațiilor cadrelor militare în rezervă și în retragere* din Sistemul Național de Apărare, Ordine Publică și Siguranță Națională, semnatare ale Acordului-cadru, în care s-au analizat probleme referitoare la cooperarea și coordonarea acțiunilor în domeniul legislației pensiilor militare, asistența medicală și proiectul de statut al cadrelor militare, pus de MAPN în dezbatere publică.

S-a hotărât elaborarea unui material cu propuneri de îmbunătățire a respectivului proiect de lege, îndeosebi a capitolului referitor la drepturile cadrelor militare în retragere. În acest context, *conducerea ACMRR-SIE a formulat două propuneri privind reglementarea avansărilor în grad și a drepturilor pensionarilor de urmaș.*

- La 29 septembrie, a avut loc *ședința Consiliului director*, în cadrul căreia au fost analizate probleme privind: proiecția unor cheltuieli pentru trimestrul IV/2021; situația și perspectivele revistei Periscop; editarea unui calendar-2022 al asociației noastre; realizarea unei monografii, cu prilejul aniversării a 25 de ani de la înființarea ACMRR-SIE.

De asemenea, au fost adoptate *unele măsuri organizatorice temporare*, menite să asigure buna desfășurare a activităților asociației în perioada imediat următoare.

- Și în această perioadă, s-a continuat *sprijinirea membrilor asociației pentru primirea la timp a medicamentelor prescrise.*

Biroul executiv al ACMRR-SIE

